एक्लेसियास्टिकसः
सिराचपुत्रस्य येशुना प्रज्ञा

अध्याय 1

१ सिराचपुत्रस्य येशुना प्रज्ञायाः प्रस्तावना। यतः व्यवस्थायाः भविष्यद्वादिभिः च अन्यैः च तेषां पदानुसरणं कृत्वा बहु महत् वस्तूनि अस्माकं कृते प्रदत्तानि, येषां विषये इस्राएलः विद्यायाः प्रज्ञायाश्च प्रशंसनीयाः। यस्य च न केवलं पाठकाः स्वयमेव कुशलाः भवेयुः अपितु ये शिक्षितुम् इच्छन्ति ते अपि बहिः स्थितानां लाभं कर्तुं शक्नुवन्ति, वक्तुं लेखनेन चः मम पितामहः येशुः यदा सः व्यवस्थापठनाय बहु दत्तवान् आसीत् , अस्माकं पितृणां भविष्यद्वादिनाम् अन्ये च पुस्तकानि, तेषु च सद्विचारं प्राप्य, विद्या-प्रज्ञा-सम्बद्धं किमपि लिखितुं स्वस्य अपि आकृष्टः अभवत् यथा शिक्षितुम् इच्छन्तः एतेषु व्यसनिनः च नियमानुसारं जीवनं बहु अधिकं लाभं प्राप्नुयुः। अतः अहं भवन्तं प्रार्थयामि यत् भवन्तः तत् अनुग्रहेण ध्यानेन च पठन्तु, क्षमन्तु च, येन वयं केचन शब्दाः न्यूनाः इव दृश्यन्ते, येषां व्याख्यानार्थं वयं परिश्रमं कृतवन्तः। यतः हिब्रूभाषायां उक्ताः अन्यभाषायां च अनुवादिताः तेषु समानं बलं नास्ति, न केवलं एतेषु विषयेषु, अपितु व्यवस्थायाः भविष्यद्वादिनां, शेषग्रन्थानां च कदा अल्पः भेदः नास्ति ते स्वभाषायां भाष्यन्ते। यतः अष्टत्रिंशत् वर्षे मिस्रदेशम् आगत्य यदा यूर्गेट्स् राजा आसीत्, तत्र किञ्चित्कालं यावत् स्थित्वा अहं अल्पशिक्षणस्य पुस्तकं प्राप्नोमि, अतः मया तस्य व्याख्यानार्थं किञ्चित् परिश्रमं परिश्रमं च कर्तुं अत्यन्तं आवश्यकं मन्यते स्म तस्मिन् अन्तरिक्षे महतीं प्रहरणं कौशलं च प्रयुज्य पुस्तकस्य समाप्तिम् आनेतुम्, तेषां कृते अपि तत् प्रस्तौति, ये विचित्रदेशे पूर्वं नियमानुसरणं कर्तुं शिष्टाचारेण सज्जाः सन्तः शिक्षितुं इच्छन्ति। सर्वा प्रज्ञा भगवतः आगच्छति, तस्य समीपे च नित्यं वर्तते।
2 समुद्रस्य वालुकाम्, वर्षाबिन्दून्, अनादिदिनानि च को गणयितुं शक्नोति?
3 स्वर्गस्य ऊर्ध्वतां पृथिव्याः विस्तारं च गभीरं प्रज्ञां च के ज्ञातुं शक्नोति?
4 सर्वेभ्यः पुरतः प्रज्ञा सृष्टा, विवेकबुद्धिः च अनन्ततः।
5 परमेश् वरस् य वचनं प्रज्ञास् यस्रोतः अस्ति; तस्याः मार्गाः च नित्याज्ञाः सन्ति।
6 प्रज्ञामूलं कस्मै प्रकाशितम्? अथवा तस्याः बुद्धिमान् उपदेशान् केन ज्ञातवान्?
7 कस्मै प्रज्ञाज्ञानं प्रकटितम्? तस्याः च महत् अनुभवं केन अवगतम्?
8 एकः धीमतः महाभयीयः प्रभुः सिंहासने उपविष्टः।
9 सः तां सृष्ट्वा तां दृष्ट्वा गणयित्वा सर्वेषु कार्येषु तां प्रक्षिपत्।
10 सा तस्य दानं सर्वमांसेन सह वर्तते, सः तां प्रेमिभ्यः दत्तवान्।
11 भगवतः भयं मानः महिमा, आनन्दः आनन्दस्य मुकुटः च।
12 भगवतः भयं हृदं हर्षं करोति, आनन्दं, आनन्दं, दीर्घायुः च ददाति।
13 यः कश्चित् भगवतः भयं करोति, सः अन्ते तस्य शुभं भविष्यति, सः मृत्योः दिने अनुग्रहं प्राप्स्यति।
14 प्रभुभयम् एव प्रज्ञायाः आरम्भः सा च गर्भे विश्वासिनां सह सृष्टा।
15 सा मनुष्यैः सह अनन्तमूलं निर्मितवती, तेषां वंशैः सह तिष्ठति।
16 भगवतः भयं प्रज्ञापूर्णता, तस्याः फलैः मनुष्यान् पूरयति।
17 सा तेषां सर्व्वं गृहं काम्यवस्तूनाम् पूरयति, सङ्ग्रहान् च स्ववृद्ध्या।
18 भगवतः भयं प्रज्ञायाः मुकुटं भवति, शान्तिं सम्यक् आरोग्यं च प्रफुल्लितं करोति। उभौ परमेश् वरस् य वरदानौ स्तः तस् य प्रेम्णः तेषां आनन्दं वर्धयति।
19 प्रज्ञा स्थातुं कौशलं ज्ञानं च वर्षयति, स्वं धारयन्तः आदरार्थं च तान् उन्नयति।
20 प्रज्ञायाः मूलं भगवतः भयम्, तस्याः शाखाः च दीर्घायुः।
21 भगवतः भयं पापं निष्कासयति, यत्र च वर्तते तत्र क्रोधं निवर्तयति।
22 क्रुद्धः पुरुषः न्याय्यः न भवितुम् अर्हति; यतः तस्य क्रोधस्य प्रकोपः तस्य विनाशः भविष्यति।
23 धैर्यवान् कालं यावत् विदारयिष्यति, तदनन्तरं तस्य आनन्दः उत्पद्यते।
24 सः स्ववचनं किञ्चित्कालं यावत् गोपयिष्यति, बहूनां अधरं च तस्य प्रज्ञां वक्ष्यति।
25 ज्ञानस्य दृष्टान्ताः प्रज्ञानिधिषु सन्ति, किन्तु पापिनः कृते ईश्वरभक्तिः घृणितम् अस्ति।
26 यदि त्वं प्रज्ञां इच्छसि, तर्हि आज्ञां पालय, प्रभुः तां त्वां दास्यति।
27 यतः भगवतः भयं प्रज्ञा, उपदेशः च, विश्वासः नम्रता च तस्य आनन्दः।
28 दरिद्रे भगवतः भयं मा अविश्वासं कुरु, द्विहृदयेन तस्य समीपं मा आगच्छ।
29 मनुष्याणां दृष्टौ पाखण्डी मा भूत्, यत् वदसि तत् सावधानं कुरु।
30 मा त्वं पतित्वा स्वात्मनः अपमानं न करोषि, तथा च ईश्वरः तव रहस्यं ज्ञात्वा त्वां सङ्घस्य मध्ये पातयति, यतः त्वं सत्येन भगवतः भयाय न आगतः अपितु तव हृदयं प्रति आगतः वञ्चनापूर्णः अस्ति।

अध्याय 2

1 पुत्र यदि भगवतः सेवां कर्तुं आगच्छसि तर्हि प्रलोभनार्थं स्वात्मानं सज्जीकुरु।
2 हृदयं स्थापयित्वा नित्यं सहस्व, विपत्तौ मा त्वरय।
3 तव अन्तिमे अन्ते वर्धयिष्यसि, तदर्थं तं लप्य मा गच्छ।
4 यत्किमपि तव उपरि आनीतं तत् प्रसन्नं गृहाण, यदा त्वं नीचपदं परिवर्तयसि तदा धैर्यं धारय।
5 अग्नौ हि सुवर्णं परीक्ष्यते, विपत्तिभट्ट्यां हि ग्राह्यपुरुषाः।
6 तस्मिन् विश्वासं कुरु, सः त्वां साहाय्यं करिष्यति; मार्गं सम्यक् क्रमयित्वा तस्मिन् विश्वासं कुरु।
7 यूयं भगवतः भयभीताः तस्य दयायाः प्रतीक्षां कुर्वन्तुः मा भूत्, मा भूत्।"
8 यूयं भगवतः भयभीताः तस्य विश्वासं कुरुतः भवतः फलं च न क्षीणं भविष्यति।
9 यूयं भगवतः भयभीताः भद्रं, अनन्तानन्दं दयां च आशां कुर्वन्तु।
10 पुरा वंशजं पश्यत, पश्यत च; किं कदापि भगवते विश्वासं कृतवान्, भ्रमितः च अभवत्? किं वा कश्चित् तस्य भयेन स्थित्वा परित्यक्तः? कम् वा कदापि अवहेलितवान्, यः तं आहूतवान्?
11 यतः प्रभुः करुणादयापूर्णः दीर्घसहिष्णुः अतीव करुणः च अस्ति, पापं क्षमति, दुःखसमये च तारयति।
12 धिक् भयभीतहृदयानां, क्षीणहस्तानां, द्विमार्गेण गच्छन् पापिनः च!
13 धिक् मन्दहृदयस्य! यतः सः न विश्वसिति; अतः सः न रक्षितः भविष्यति।
14 ये धैर्यं नष्टाः युष्माकं धिक्! यदा च भगवता युष्मान् आगमिष्यति तदा यूयं किं करिष्यथ?
15 ये भगवतः भयभीताः तस्य वचनं न अवहेलयिष्यन्ति; ये तं प्रेम्णा पश्यन्ति ते तस्य मार्गं पालयिष्यन्ति।
16 ये भगवतः भयभीताः तस्य प्रीतिकरं हितं अन्वेषयिष्यन्ति। ये तस् य प्रेम्णः सन्ति ते व्यवस्थायाः पूरिताः भविष्यन्ति।
17 ये भगवतः भयभीताः स्वहृदयं सज्जीकुर्वन्ति, तस्य दृष्टौ स्वप्राणान् विनम्रं करिष्यन्ति।

18 “वयं भगवतः हस्ते पतिष्याम; न तु मनुष्याणां हस्ते, यतः तस्य महिमा यथा वर्तते तथा तस्य दया।

अध्याय 3

1 हे बालकाःपितरं मां शृणुत, ततःपरं कुरु यथा युष्माकं अभयम्।
2 यतःप्रभुःपितरं सन्तानेषु गौरवं दत्तवान्, पुत्रेषु मातुःअधिकारं च दृढं कृतवान्।
3 यःपितुःआदरं करोति, सःस्वपापस्य प्रायश्चित्तं करोति।
4 यःस्वमातुःआदरं करोति सःनिधिसञ्चयःइव भवति।
5 यःपितुःआदरं करोति सःस्वसन्ततिषु आनन्दं प्राप्स्यति; यदा सः प्रार्थनां करोति तदा सःश्रूयते।
6 यः पितुः आदरं करोति, तस्य दीर्घायुः भविष्यति; यः भगवतः आज्ञाकारी भवति सःमातुःसान्त्वना भविष्यति।
7 यः प्रभुभयं करोति सः स्वपितुः आदरं करिष्यति, स्वामिनः इव मातापितृणां सेवां करिष्यति।
8 तव पितरं मातरं च वचनेन कर्मणा च आदरं कुरु, येन तेभ्यः आशीर्वादःभवतःउपरि आगच्छेत्।
9 पितुः आशीर्वादः सन्तानगृहाणि स्थापयति; मातुः शापः तु आधाराणि उत्पाटयति।
10 पितुःअपमानं मा भूत्; यतःतव पितुःअपमानःभवतःकृते महिमा नास्ति।
11 मनुष्यस्य महिमा पितुः गौरवात् भवति। अपमानं च माता बालकानां निन्दनम्।
12 पुत्र, तव पितुःवयसि साहाय्यं कुरु, यावत् सःजीवति तावत् तं दुःखं मा कुरु।
13 यदि तस्य बोधः क्षीणः भवति तर्हि तस्य प्रति धैर्यं धारयन्तु। पूर्णबलेन च तं मा अवहेलय।
14 तव पितुः उपशमनं न विस्मरिष्यते, पापानाम् स्थाने त्वां निर्माणार्थं योजितं भविष्यति।
15 तव क्लेशदिने तत् स्मर्यते; तव पापानि अपि द्रवन्ति, यथा सुन्दरे उष्णवायुषु हिमः।
16 यःपितरं त्यजति सःनिन्दक इव अस्ति; यःमातरं क्रुद्धं करोति सः ईश्वरस्य शापितःअस्ति।
17 हे पुत्र, विनयेन स्वव्यापारं गच्छ; तथा त्वं तस्य अनुमोदितस्य प्रियःभविष्यसि।
18 त्वं यथा यथा महत्तरःभवसि, तथैव विनयशीलःभवेयसि, भगवतः पुरतःअनुग्रहं प्राप्स्यसि।
19 बहवः उच्चस्थानेषु प्रसिद्धाः च सन्ति, किन्तु नम्राणां कृते रहस्यानि प्रकाशितानि भवन्ति।
20 भगवतःशक्तिःमहती, सःनीचजनानाम् आदरःभवति।
21 अतिकठिनानि वस्तूनि मा अन्वेष्टुम्, बलात् परं वस्तूनि मा अन्वेष्टुम्।
22 किन्तु यत् आज्ञापितं तत् आदरपूर्वकं चिन्तय यतःगुप्तं वस्तूनि चक्षुषा द्रष्टुं न प्रयोजनम्।
23 अनावश्यकविषयेषु कौतुकं मा कुरु, यतः मनुष्याणां बोधात् अधिकं भवद्भ्यःदर्शितं भवति।
24 अनेके हि स्वव्यर्थमतेन वञ्चिताःभवन्ति; दुष्टशङ्का च तेषां न्यायं पातितवान्।
25 चक्षुषा विना त्वं प्रकाशस्य अभावं करिष्यसि, अतःन ज्ञातं ज्ञानं मा वदतु।
26 हठी हृदयं अन्ते दुष्टं भविष्यति; यः च संकटप्रेमी तस्मिन् विनश्यति।
27 हठी हृदयं दुःखैः भारितम् भविष्यति; दुष्टः पापस्य उपरि पापं सञ्चयिष्यति।
28 अभिमानिनां दण्डे न उपाय; यतो हि दुष्टस्य वनस्पतिः तस्मिन् मूलं कृतवान्।
29 विवेकिनां हृदयं दृष्टान्तं ज्ञास्यति; अवधानं च श्रोत्रं धीमतःकामः।
30 जलं ज्वलन्तं अग्निं निवारयिष्यति; भिक्षा च पापस्य प्रायश्चित्तं करोति।
31 यःसत्परिवर्तनं करोति सःपरं यत् किमपि भविष्यति तत् मनसि करोति। यदा पतति तदा सःवासस्थानं प्राप्स्यति।

अध्याय 4

1 पुत्र, दरिद्राणां जीवनयापनं मा वञ्चय, आवश्यकतावशात् नेत्राणां चिरं प्रतीक्षां मा कुरु।
2 क्षुधार्तात्मानं दुखितं मा कुरु; न च पुरुषं दुःखे प्रचोदयतु।
3 व्यथितहृदयस्य अधिकं क्लेशं मा योजयतु; आवश्यकतावशात् तस्मै न दातुं स्थगयन्तु।
4 पीडितानां याचनां मा तिरस्कुर्वन्तु; न च दरिद्रात् मुखं निवर्तय।
5 अनिष्टात् चक्षुःमा निवर्तय, तस्मै त्वां शापं कर्तुं कोऽपि अवसरं मा ददातु।
6 यदि सः त्वां कटुतायां शापं करोति तर्हि तस्य प्रार्थना तस्य सृजकेन श्रूयते।
7 सङ्घप्रेमं प्राप्य महापुरुषं शिरःप्रणमय।
8 दरिद्राणां समक्षं कर्णं प्रणमयित्वा नम्रतापूर्वकं तस्य मित्रवतः उत्तरं ददातु इति भवतःदुःखं मा भवतु।
9 दुष्कृतं यः कष्टं प्राप्नोति, तम् अत्याचारिणः हस्तात् मोचय; न्याये उपविष्टे च मा मन्दबुद्धिःभव।
10 अनाथानां कृते पिता इव भव, तेषां मातुःपतिस्थाने भव, तथा त्वं परमात्मनः पुत्रः इव भविष्यसि, सः त्वां मातुः अपेक्षया अधिकं प्रेम करिष्यति।
11 प्रज्ञा स्वसन्ततिं उच्छ्रयति, तां अन्वेषकान् च धारयति।
12 यः तस्याः प्रेम करोति सःजीवनं प्रेम करोति; ये च तस्याः प्राक् याचन्ते ते हर्षेण पूरिताःभविष्यन्ति।
13 यः तां धारयति सः महिमाम् उत्तराधिकारं प्राप्स्यति; यत्र यत्र प्रविशति तत्र भगवता आशीर्वादं दास्यति।
14 ये तस्याःसेवकाःपवित्रस्य सेवां करिष्यन्ति, तया प्रेम्णा प्रभुःप्रेम करोति।
15 यःकश्चित् तस्याःश्रवणं करोति सःराष्ट्राणां न्यायं करिष्यति, तस्याः परिचर्या च सुरक्षितःनिवसति।
16 यदि कश्चित् तस्याःसमीपं समर्पयति तर्हि सःतस्याःउत्तराधिकारं प्राप्स्यति। तस्य वंशजःतां स्वगृहे धारयिष्यति।
17 यतःप्रथमं सा तस्य सह कुटिलमार्गेण गमिष्यति, तस्य उपरि भयं भयं च आनयिष्यति, अनुशासनेन च तं पीडयिष्यति, यावत् सा तस्य आत्मानं विश्वसितुम्, स्वनियमेन तं परीक्षितुं च न शक्नोति।
18 तदा सा तस्य समीपं ऋजुमार्गं प्रत्यागत्य तं सान्त्वयित्वा स्वगुप्तं दर्शयिष्यति।
19 किन्तु यदि सःभ्रष्टःभवति तर्हि सा तं त्यक्त्वा स्वस्य विनाशाय समर्पयिष्यति।
20 अवसरं पालयित्वा दुष्टात् सावधानाःभवन्तु; यदा च तव प्राणानां विषये लज्जा मा कुरु।
21 यतःपापं जनयति लज्जा अस्ति। लज्जा च अस्ति या महिमा अनुग्रहःच।
22 कश्चित् तव आत्मानं प्रति स्वीकुरु, कस्यचित् आदरःत्वां पतनं मा कुरु।
23 शुभकार्यस्य प्रसङ्गे सति न वक्तुं निवर्तय, तस्याःसौन्दर्ये भवतः प्रज्ञां मा गोपय।
24 वाक्येन प्रज्ञा ज्ञास्यति, जिह्वावचनेन विद्या च।

25 कथञ्चित् सत्यस्य विरुद्धं न वद; किन्तु तव अज्ञानदोषेण लज्जितःभव।
26 पापं स्वीकुर्वन् मा लज्जस्व; बलं च नद्यःक्रमः।
27 मूर्खपुरुषस्य अधीनस्थं मा कुरु; न च महाबलानाम् व्यक्तिं स्वीकुर्वन्तु।
28 मृत्युपर्यन्तं सत्यस्य कृते प्रयतस्व, प्रभुः भवतः कृते युद्धं करिष्यति।
29 जिह्वायां मा त्वरय, कर्मसु च शिथिल; विक्षिप्तःच।
30 मा तव गृहे सिंह इव भव, न च भृत्येषु उन्मत्तः।
31 तव हस्तः ग्रहणार्थं प्रसारितः मा भूत्, यदा त्वं प्रतिदानं कर्तुं शक्नोषि।

अध्याय 5

1 स्वसम्पत्तौ हृदयं मा स्थापय; न च वदन्तु, मम जीवनाय पर्याप्तम् अस्ति।
2 स्वहृदयमार्गेषु चरितुं स्वचित्तं बलं च मा अनुसृत्य।
3 मा कथयतु, मम कर्मणा को मां निषेदति? यतः प्रभुः भवतः अभिमानस्य प्रतिशोधं अवश्यं करिष्यति।
4 मा वद, अहं पापं कृतवान्, मम किं हानिः अभवत्? यतः प्रभुः धैर्यवान् अस्ति, सःत्वां कथमपि न मुञ्चति।"
5 प्रायश्चित्तं विषये पापं पापं योजयितुं भयं न भवन्तु।
6 तस्य दया महती इति मा वद; सः मम पापानां बहुलतायाः कारणात् शान्तः भविष्यति, यतः तस्मात् दया, क्रोधः च आगच्छति, तस्य क्रोधःपापिनां उपरि वर्तते।
7 भगवतः समीपं गन्तुं मा विलम्बं कुरु, दिने दिने मा स्थगय, यतः सहसा भगवतःक्रोधःउद्भवति, तव सुरक्षिते च त्वं प्रतिशोधदिने नष्टः भविष्यसि, विनश्यति च।
8 अन्यायपूर्वकं प्राप्तेषु मालेषु हृदयं मा स्थापयतु, यतः ते विपत्तिदिने भवतःलाभं न प्राप्नुयुः।
9 सर्ववायुना मा प्रवहन्तु, सर्वमार्गे मा गच्छन्तु, यतः द्विजिह्वा पापी तथैव करोति।
10 स्वबुद्धौ दृढःभव; तव वचनं च समानं भवतु।
11 श्रोतुं शीघ्रं भव; तव जीवनं च निष्कपटं भवतु; धैर्येण च उत्तरं ददातु।
12 यदि भवतः बुद्धिः अस्ति तर्हि भवतः प्रतिवेशिनः उत्तरं ददातु। यदि न, तर्हि मुखस्य उपरि हस्तं स्थापयतु।
13 मानःलज्जा च वार्तालापःभवति, मनुष्यस्य जिह्वा तस्य पतनम्।
14 कुहूकुहू मा उच्यते, जिह्वाया सह मा शयनं कुरु, यतः चोरस्य उपरि दुष्टःलज्जा, द्विजिह्वायां च दुष्टःदण्डःभवति।
15 महत्प्रकरणे अल्पे वा कस्मिंश्चित् विषये मा अज्ञानी भव।

अध्याय 6

१ मित्रस्य स्थाने न शत्रुः भव; तेन त्वं दुर्नाम, लज्जा, अपमानं च प्राप्स्यसि।
2 स्वहृदयस्य सल्लाहेन आत्मनःस्तुतिं मा कुरु; यत् तव आत्मा एकः एव भ्रष्टःवृषभःइव न विदीर्णःभवेत्।
3 त्वं पत्राणि खादसि, फलं नष्टं करिष्यसि, शुष्कवृक्षवत् आत्मानं त्यक्ष्यसि।
4 दुष्टात्मा यस्य यस्य अस्ति तस्य नाशं करिष्यति, शत्रुणां अवमाननाय तं हसयिष्यति।
५ मधुरभाषा मित्राणि बहुलं करिष्यति, सुभाषिणी जिह्वा च सौहार्दपूर्णं अभिवादनं वर्धयिष्यति।
6 अनेकेषां सह शान्तिं कुरुत, तथापि सहस्रस्य एकः एव परामर्शदाता भवतु।
7 यदि त्वं मित्रं प्राप्तुं इच्छसि तर्हि प्रथमं तं परीक्ष्य तस्य श्रेयः दातुं मा त्वरितम्।
8 यतो हि कश्चित् स्वप्रसङ्गाय मित्रं भवति, तव क्लेशदिने न तिष्ठति।
9 एकः मित्रः अस्ति, यः वैरं कृत्वा कलहः भवतः निन्दाम् आविष्करिष्यति।
10 पुनःकश्चन मित्रःमेजस्य सहचरःअस्ति, तव दुःखदिने न तिष्ठति।
11 किन्तु तव समृद्धौ सः त्वदीय इव भविष्यति, तव दासानाम् उपरि साहसी भविष्यति।
12 यदि त्वं नीचःभवसि तर्हि सःतव विरुद्धःभविष्यति, तव मुखात् निगूढःभविष्यति।
13 शत्रुभ्यःविरह्य मित्राणां सावधानतां कुरु।
14 विश्वास्यः मित्रः दृढः रक्षणः भवति, यः तादृशं लब्धवान् सः निधिं प्राप्नोत्।
15 श्रद्धावान् मित्रं न किमपि प्रतिकारं करोति, तस्य श्रेष्ठता च अमूल्यम्।
16 विश्वासी मित्रं जीवनस्य औषधं भवति; ये च भगवतःभयभीताःतं प्राप्नुयुः।
17 यः कश्चित् भगवतः भयं करोति, सः तस्य मित्रतां सम्यक् करिष्यति, यतः सः यथा वर्तते, तथैव तस्य प्रतिवेशिनः अपि भविष्यति।
18 हे पुत्र, यौवनात् आरभ्य उपदेशं सङ्गृहीत; तथा त्वं वृद्धावस्थापर्यन्तं प्रज्ञां प्राप्स्यसि।
19 तस्याः समीपं कृषकवप्य इव आगत्य तस्याः सत्फलं प्रतीक्षस्व, यतः त्वं तस्याः विषये बहु परिश्रमं न करिष्यसि, किन्तु शीघ्रमेव तस्याःफलं खादिष्यसि।
20 अविद्वान् अतीव अप्रिय; अबोधःतया सह न तिष्ठति।
21 सा तस्य उपरि प्रबलशिला इव शयनं करिष्यति। सः तां चिरकालं यावत् स्वतःक्षिपेत्।
22 प्रज्ञा हि तस्याःनाम्ना अस्ति, सा बहुभ्यःन प्रकटिता।
23 कर्णं देहि पुत्र, मम उपदेशं गृहाण, मम उपदेशं मा प्रत्याख्यात।
24 तव पादौ तस्याःबेडौ, कण्ठं च तस्याःशृङ्खलायां स्थापयतु।
25 स्कन्धं प्रणिपत्य तां सोढ, तस्याःबन्धनैःमा शोचय।
26 सर्वहृदया तस्याःसमीपं आगत्य सर्वशक्त्या तस्याःमार्गं पालय।
27 अन्वेष्य अन्वेष्यताम्, तदा सा त्वयि ज्ञाता भविष्यति, यदा त्वं तां गृहीतवान् तदा सा मा गच्छतु।
28 अन्ते त्वं तस्याः विश्रामं प्राप्स्यसि, तत् तव आनन्दं प्रति परिणमयिष्यसि।
29 तदा तस्याः बन्धनानि तव कृते दृढं रक्षणं भविष्यन्ति, तस्याः शृङ्खलाःच महिमावस्त्रं भविष्यन्ति।
30 तस्याः उपरि सुवर्णस्य अलङ्कारः अस्ति, तस्याः पट्टिकाः बैंगनी फीताःसन्ति।
31 त्वं तां गौरववस्त्रवत् धारयसि, आनन्दस्य मुकुटमिव च तव परितःस्थापयिष्यसि।
32 पुत्र, यदि इच्छसि, तर्हि त्वं उपदिष्टःभविष्यसि, यदि च त्वं मनः प्रयोजसि तर्हि त्वं विवेकी भविष्यसि।
33 यदि त्वं श्रोतुं प्रीतिमसि तर्हि त्वं बोधं प्राप्स्यसि, यदि त्वं कर्णं प्रणमसि तर्हि त्वं बुद्धिमान् भविष्यसि।
34 वृद्धानां समुच्चये स्थिता; यस्मै च बुद्धिमान् लसस्व।
35 प्रत्येकं ईश्वरीयप्रवचनं श्रोतुं इच्छुकाः भवन्तु; अवगमनदृष्टान्ताः मा त्वां पलायन्तु।

36 यदि त्वं कञ्चन बुद्धिमान् पुरुषं पश्यसि तर्हि त्वं तस्य समीपं गत्वा तस्य द्वारस्य सोपानं तव पादं धारयतु।
37 तव मनःभगवतःनियमेषु भव, तस्य आज्ञां च नित्यं चिन्तयतु, सः तव हृदयं स्थापयति, तव इच्छानुसारं प्रज्ञां च दास्यति।

अध्याय 7

1 अशुभं मा कुरु, तथैव तव हानिःन भविष्यति।
2 अधर्मात् विरह, अधर्मःत्वां निवर्तयिष्यति।
3 हे पुत्र, अधर्मस्य खातेषु मा वप, सप्तगुणं न लप्स्यते।
4 भगवतःप्राधान्यं मा याचस्व, न राज्ञःगौरवस्य आसनं।
5 भगवतः समक्षं स्वं न्याय्यं मा कुरु; न च राज्ञःपुरतः तव प्रज्ञां गर्वं कुरु।
6 अधर्मं हर्तुं न शक्नुवन् न्यायाधीशः मा भूत्; मा भूत् कदापि पराक्रमिण; तव ऋजुतायाःमार्गे ठोकरं जनयति।
7 नगरस्य जनसमूहस्य विरुद्धं मा अपराधं कुरु, ततः त्वं जनानां मध्ये आत्मानं न पातयिष्यसि।
8 एकं पापं अन्यस्मिन् पापं मा बद्ध्वा; एकस्मिन् हि त्वं अदण्डितः न भविष्यसि।
9 मा कथयतु, ईश्वरः मम बलिदानानां बहुलतां पश्यति, यदा अहं परमेश्वराय अर्पयामि तदा सःतत् स्वीकुर्यात्।
10 प्रार्थनां कुर्वन् मा क्षीणःभव, भिक्षां च मा उपेक्षां कुरु।
11 कटुकटुतायां कश्चित् तिरस्कृत्य मा हसतु, यतः कश्चित् विनयशील; उदात्तःच अस्ति।
12 भ्रातुः विरुद्धं मृषावादं मा कल्पय; न च तव मित्राय तत्सदृशं कुरु।
13 मृषावादं मा कुरु, यतःतस्य रीतिःसाधु नास्ति।
14 वृद्धानां बहुषु वचनानि न प्रयोजयन्तु, प्रार्थनायां च बहु वचनं न कुर्वन्तु।
15 परमात्मनःनिर्धारितं श्रमकर्मं, कृषिकार्यं वा मा द्वेष्टि।
16 पापिनां बहुषु मा गणय, किन्तु क्रोधः चिरं न तिष्ठति इति स्मर्यताम्।
17 भृशं विनयम् कुरु, यतः अभक्तानाम् प्रतिशोधः अग्निः कृमिः च भवति।
18 मित्रं किमपि हिताय न परिवर्तयतु। न च ओफीरस्य सुवर्णस्य कृते विश्वासी भ्राता।
19 बुद्धिमान् सत्स्त्रीम् मा त्यजन्तु, यतःतस्याःअनुग्रहःसुवर्णात् अपि अधिकःअस्ति।
20 यतः तव दासः सच्चिदानन्दं कर्म करोति, तदर्थं तव भद्रं न प्रार्थयस्व, न च तव कृते पूर्णतया प्रयच्छति।
21 तव आत्मा सत्सेवकं प्रेम करोतु, तस्य मुक्तिं मा वञ्चयतु।
22 किं भवतः पशवः सन्ति? तेषु दृष्टिः भवतु, यदि ते भवतः लाभाय भवन्ति तर्हि तान् स्वेन सह स्थापयतु।
23 किं तव सन्तानाः सन्ति? तान् उपदिश्य यौवनात् कण्ठं प्रणमयतु।
24 किं भवतः कन्याः सन्ति? तेषां शरीरस्य पालनं कुरु, तेषां प्रति प्रसन्नतां मा दर्शय।
25 तव कन्यायाः विवाहं कुरु, तथैव त्वं महत् कार्यम् अकरोषि, किन्तु तां बुद्धिमान् पुरुषाय ददातु।
26 किं तव मनसि भार्या अस्ति? तां मा त्यज, किन्तु लघुस्त्रीणां समीपं मा समर्पय।
27 सर्वात्मना पितुःआदरं कुरु, मातुःदुखानि मा विस्मर।
28 त्वं तेभ्यःजातःइति स्मर्यताम्। तेषां त्वत्कृतं कथं प्रतिकारं कर्तुं शक्नोषि?
29 सर्वात्मना भगवतःभयं कुरु, तस्य याजकानाम् आदरं कुरु।
30 यःत्वां निर्मितवान् तस्य सर्वशक्त्या प्रेम कुरु, तस्य सेवकान् मा त्यज।
31 भगवतः भयं कुरुत, याजकस्य च आदरं कुरुत। यथा त्वया आज्ञापितं तस्य भागं तस्मै ददातु; प्रथमफलं अपराधं च स्कन्धदानं पवित्रीकरणस्य बलिदानं पवित्रस्य प्रथमफलं च।
32 तव आशीर्वादः सिद्धः भवतु इति निर्धनानाम् उपरि हस्तं प्रसारय।
33 प्रत्येकस्य जीवितस्य दृष्टौ दानस्य अनुग्रहःभवति; मृतानां च हि न निरुध्यताम्।
34 रोदितैःसह मा भूत्, शोचकैःसह शोकं मा कुरुत।
35 रोगीनां दर्शनार्थं मा मन्दं कुरु, यतःतेन त्वां प्रियं भविष्यति।
36 यत्किमपि हस्ते गृह्णासि, तत् अन्तं स्मर्यताम्, कदापि दुष्कृतं न करिष्यसि।

अध्याय 8

१ वीर्येण सह मा यतस्व' मा भूत् तस्य हस्ते पतसि।
2 धनिकेन सह विवादं मा कुरु, मा भूत् सःत्वां अतिक्रान्तवान्, यतः सुवर्णेन बहवःनाशिता; राजानां हृदयं च विकृताः।
3 जिह्वापूर्णेन मनुष्येण सह मा उत्कर्षं कुरु, तस्य अग्नौ काष्ठानि मा रचयतु।
4 अशिष्टेन सह मा व्यङ्ग्यं कुरु, मा भूत् तव पूर्वजाः अपमानिताः भवेयुः।
5 पापं त्यक्त्वा गच्छन्तं मनुष्यं मा निन्दां कुरु, किन्तु वयं सर्वे दण्डयोग्याःस्मःइति स्मर्यताम्।
6 वृद्धावस्थायां मनुष्यस्य अपमानं मा कुरुत, यतः अस्माकं केचन अपि वृद्धाःभवन्ति।
7 तव महान् शत्रुःमृतःइति मा आनन्दय, किन्तु वयं सर्वे म्रियमाणाः इति स्मर्यताम्।
8 ज्ञानिनां प्रवचनं मा अवहेलय, किन्तु तेषां सुभाषितानां परिचयं कुरु, यतः तेभ्यः उपदेशं, महापुरुषाणां सेवां च सहजतया शिक्षिष्यसि।
9 वृद्धानां प्रवचनं मा त्यजन्तु, यतःते अपि स्वपितृभ्यःज्ञातवन्त; तेषां विषये त्वं बोधं शिक्षसे, आवश्यकतानुसारं उत्तरं दातुं च शक्ष्यसि।
10 पापस्य अङ्गारं मा प्रज्वालय, मा भूत् तस्य अग्निज्वालया दग्धः भवसि।
11 क्षतिग्रस्तस्य सान्निध्ये क्रुद्धः मा उत्तिष्ठ, मा भूत् सः त्वां वचनेन फसितुं शयनं करोति
12 स्वतःपराक्रमं यस्मै न ऋणं ददातु; यदि त्वं तं ऋणं ददासि तर्हि तत् नष्टं तु गणय।
13 स्वशक्तेःउपरि निश्चयःमा भव, यतःयदि त्वं निश्चयःभवसि तर्हि तस्य परिशोधनं कुरु।
14 न्यायाधीशेन सह न्यायं मा गच्छतु; यतः ते तस्य मानानुरूपं न्यायं करिष्यन्ति।
15 साहसेन सह मार्गं मा गच्छेत्, मा भूत् सःत्वां दुखितःभवेत्, यतः सःस्वेच्छया करिष्यति, त्वं च तस्य मूर्खतायां तेन सह विनशिष्यसि।
16 क्रुद्धेन सह मा प्रयच्छ, एकान्तस्थानं मा गच्छ, यतःतस्य दृष्टौ रक्तं किमपि नास्ति, यत्र साहाय्यःनास्ति, तत्र सःत्वां पातयिष्यति।
17 मूर्खेण सह मा परामर्शं कुरु; यतःसःउपदेशं पातुं न शक्नोति।
18 परदेशीयस्य समक्षं गुप्तं कार्यं मा कुरु; यतःसःकिं जनयिष्यति इति त्वं न जानासि।
19 प्रत्येकं जनं प्रति तव हृदयं मा उद्घाटयतु, मा भूत् सः त्वां चतुरतापूर्वकं प्रतिकारं न करिष्यति।

अध्याय 9

1 तव वक्षस्थलपत्न्याः विषये मा ईर्ष्या कुरु, तस्याः आत्मनः विरुद्धं दुष्टं पाठं मा शिक्षय।
2 तव द्रव्ये पादं स्थापयितुं स्त्रियाःप्राणान् मा ददातु।
3 वेश्या सह मा मिलसि, मा भूत् तस्याःजाते न पतसि।
4 गायकायाः स्त्रियाः सङ्गतिं बहु मा कुरु, मा भूत् तस्याः प्रयत्नैः सह गृहीतःभवसि।
5 दासीं मा पश्य, यत् तस्याःबहुमूल्यं वस्तुभिःन पतसि।
6 वेश्याभ्यःस्वप्राणान् मा ददातु, येन त्वं स्वस्य उत्तराधिकारं न नष्टं करोषि।
7 नगरस्य वीथिषु परितःमा पश्य, तस्य एकान्तस्थाने मा भ्रमतु।
8 सुन्दरीं स्त्रियं प्रति नेत्रं निवर्तय, परस्य सौन्दर्यं मा पश्य; अनेके हि स्त्रियाःसौन्दर्येन वञ्चिता; एतेन हि प्रेम वह्निवत् प्रज्वल्यते।
9 अन्यस्य भार्यायाः सह किमपि मा उपविशतु, न च तया सह बाहुयुग्मे उपविशतु, तया सह मद्यपानार्थं स्वधनं मा व्ययतु। मा भूत् तव हृदयं तस्याः प्रति प्रवणं न भवति, तथा च तव इच्छायाः कारणात् त्वं विनाशे पतसि।
10 पुरातनमित्रं मा त्यजत; यतःनूतनःतस्य तुल्यःनास्ति, नूतनःमित्रः नूतनःमद्यःइव भवति; यदा वृद्धं भवति तदा त्वं प्रीत्या पिबसि।
11 पापस्य महिमा मा ईर्ष्या, यतःतस्य अन्त्यःकिं भविष्यति इति त्वं न जानासि।
12 अभक्ताः यस्मिन् विषये प्रसन्नाः भवन्ति, तस्मिन् विषये मा आनन्दयन्तु; किन्तु स्मर्यतां यत् ते स्वसमाधिं प्रति अदण्डिताः न गमिष्यन्ति।
13 यस्य वधस्य सामर्थ्यं वर्तते तस्मात् त्वां दूरं रक्ष; तथा त्वं मृत्युभयं न शङ्कयसि, यदि च तस्य समीपम् आगच्छसि तर्हि दोषं मा कुरु, मा भूत् सः तव प्राणान् सम्प्रति हरति, त्वं जालमध्ये गच्छसि, नगरस्य युद्धक्षेत्रेषु गच्छसि इति स्मर्यताम्।
14 यथाशक्ति समीपं कृत्वा प्रतिवेशिनःअनुमानं कुरु, बुद्धिमान् च सह परामर्शं कुरु।
15 तव वार्तालापः ज्ञानिनां सह भवतु, तव सर्वः संवादः परमात्मनः नियमे भवतु।
16 त्वया सह न्याय्यजनाःखादन्तु पिबन्तु च। तव महिमा च भगवतः भयेन भवतु।
17 शिल्पिकारस्य हस्तेन कर्म प्रशंसितं भविष्यति, प्रजापतिः च बुद्धिमान् स्ववाक्यानि।
18 दुर्जिह्वा पुरुषःस्वनगरे भयङ्करःभवति; यःच वक्तव्ये उच्छ्रितःसः द्वेष्यते।

अध्याय 10

1 बुद्धिमान् न्यायाधीशः स्वजनं उपदिशति; विवेकी पुरुषस्य च सर्वकारःसुव्यवस्थितः।
2 यथा प्रजानां न्यायाधीशः स्वयम्, तथैव तस्य अधिकारिण; नगरपालःकीदृशःपुरुष; तादृशाःसर्वे तत्र निवसन्ति।
3 अविज्ञःराजा स्वजनं नाशयति; किन्तु अधिकारिणां विवेकेन नगरं निवसति।
4 पृथिव्याः सामर्थ्यं भगवतः हस्ते अस्ति, सः तस्यां उपरि लाभप्रदं स्थापयिष्यति।
5 ईश्वरस्य हस्ते मनुष्यस्य समृद्धिः अस्ति, सः शास्त्रज्ञस्य व्यक्तिस्य उपरि स्वस्य गौरवं स्थापयिष्यति।
6 प्रत्येकं दुष्कृतं प्रति प्रतिवेशिनःप्रति द्वेषं मा कुरु; क्षतिप्रयोगैः च किमपि न कुरु।
7 अभिमानः ईश्वरस्य मनुष्यस्य च समक्षं द्वेष्य; उभयत्र च अधर्मं करोति।
8 अधर्मात्, क्षति; वञ्चनाप्राप्तधनेन च राज्यं एकस्मात् जनात् अन्यतमं जनं प्रति अनुवादयति।
9 पृथिवी भस्म च किमर्थं गर्वितः? लोभी इत्यस्मात् अधिकं दुष्टं किमपि नास्ति, यतःतादृशःस्वप्राणान् विक्रयणार्थं स्थापयति; यतःसः जीवितःसन् आन्तराणि क्षिपति।
10 वैद्यःदीर्घं रोगं छिनत्ति; अद्य यःश्वःराजा अस्ति सःम्रियते।
11 यदा मनुष्यः मृतः भवति तदा सः सरीसृपाणां कृमिणां च उत्तराधिकारं प्राप्स्यति।
12 अभिमानस्य आरम्भः तदा भवति यदा कश्चित् परमेश्वरात् विमुखःभवति, तस्य हृदयं स्वनिर्मातृतःविमुखं भवति।
13 अभिमानः पापस्य आरम्भः अस्ति, यः अस्ति सः घृणिततां पातयिष्यति, अतः परमेश् वरः तेषां उपरि विचित्रविपदाः आनयन् तान् सर्वथा पातितवान्।
14 भगवता गर्वितानां राजपुत्राणां सिंहासनानि पातयित्वा तेषां स्थाने नम्रजनाःस्थापिताः।
15 भगवता गर्वितानां राष्ट्राणां मूलं उद्धृत्य तेषां स्थाने नीचजनाः रोपिताः।
16 परमेश् वरः विजातीयदेशान् पातयित्वा पृथिव्याः आधाराणि यावत् तान् नाशितवान्।
17 तेषु केचन अपहृत्य तान् नाशयित्वा पृथिव्याःस्मरणं निवृत्तवान्।
18 न पुरुषाणां कृते अभिमान; न च स्त्रीजन्मनां कृते क्रुद्धःक्रोधः।
19 ये भगवन्तं भयभीताः सन्ति ते निश्चिन्ता बीजा; ये तं प्रेम्णा कुर्वन्ति ते गौरवपूर्णं वनस्पतिं, ये व्यवस्थां न आदरयन्ति, ते अनादरपूर्णाःबीजाःसन्ति। ये आज्ञां लङ्घयन्ति ते वञ्चनीयं बीजम्।
20 भ्रातृषु यःप्रधानःस गौरवपूर्णःभवति; तथैव ये भगवतःतस्य दृष्टौ भयभीताःसन्ति।
21 भगवतः भयं अधिकारप्राप्तेः पुरतः गच्छति, किन्तु रूक्षता, अभिमानःच तस्य हानिः।
22 सःधनिक; आर्य; दरिद्रःवा, तेषां महिमा भगवतःभयम् एव।
23 बुद्धिमान् दरिद्रस्य अवमाननं न युक्तम्; न च पापस्य वर्धनं युक्तम्।
24 महापुरुषाः न्यायाधीशा; प्रबलाः च सम्मानिताः भविष्यन्ति। तथापि तेषु कश्चित् प्रभोभयात् महत्तरःनास्ति।
25 बुद्धिमान् दासः स्वतन्त्राः सेवां करिष्यन्ति, ज्ञानयुक्तः स सुधार्यमाणःसन् न द्वेषं करिष्यति।
26 स्वव्यापारे अतिबुद्धिमान् मा भव; दुखसमये च मा गौरवं कुरु।
27 यः परिश्रमं करोति, सर्वेषु विषयेषु प्रचुरं भवति, सः श्रेष्ठ; यः आत्मनःगर्वं करोति, रोटिकां च अभावं करोति।
28 हे पुत्र, विनयेन स्वात्मनः महिमामण्डनं कुरु, तस्य गौरवम् अनुसृत्य गौरवं कुरु।
29 यः स्वप्राणान् प्रति पापं करोति, कः न्याय्यतां ज्ञापयिष्यति? यः स्वप्राणान् अपमानयति तस्य को आदरं करिष्यति?
30 दरिद्रःस्वकौशलेन गौरवान्वितःभवति, धनिकःधनेन गौरवान्वितः भवति।
31 यो दारिद्र्ये गौरवं प्राप्नोति, धनेन कियत् अधिकं? यश्च धनेन अनादर; दारिद्र्ये कियत् अधिकं?

अध्याय 11

1 प्रज्ञा नीचस्य शिरःउत्थाप्य महापुरुषाणां मध्ये उपविष्टं करोति।
2 पुरुषस्य सौन्दर्यं मा प्रशंसय; न च मनुष्यस्य बाह्यरूपस्य कृते घृणां कुर्वन्ति।

३ मक्षिकादिषु भृङ्गः अल्प; किन्तु तस्याः फलं मधुरवस्तूनाम् प्रमुखम्।
4 वस्त्रवस्त्रेण च मा गर्वं कुरु, सम्मानदिने च आत्मनः उन्नयनं मा कुरु, यतः भगवतः कार्याणि अद्भुतानि, मनुष्याणां मध्ये तस्य कार्याणि च गुप्तानि सन्ति।
5 अनेके राजानः भूमौ उपविष्टा; यः च कदापि न चिन्तितः सः मुकुटं धारितवान्।
6 बहवः पराक्रमिणः महतीं अपमानं कृतवन्त; आदरणीयाः च परहस्तेषु प्रदत्ताः।
7 सत्यं परीक्षितुं पूर्वं दोषं मा कुरु, प्रथमं अवगच्छ, ततः भर्त्सय।
8 कारणं श्रुत्वा पूर्वं मा उत्तरं ददातु, मनुष्याणां वार्तालापस्य मध्ये मा व्यवधानं कुरु।
9 यस्मिन् विषये भवतः विषये नास्ति, तस्मिन् विषये मा प्रयतस्व; न च पापैः सह न्याये उपविशन्तु।
10 पुत्र, बहुषु विषयेषु मा हस्तक्षेपं कुरु, यतः यदि बहु हस्तक्षेपं करोषि तर्हि त्वं निर्दोषः न भविष्यसि; यदि च त्वं अनुसृत्य गच्छसि तर्हि न प्राप्स्यसि, पलायनेन च न पलायिष्यसि।
11 कश्चित् परिश्रमं करोति, कष्टं गृह्णाति, त्वरयति, तावद् अधिकं पृष्ठतः भवति।
12 पुनः अन्यः मन्द; साहाय्यस्य आवश्यकता, सामर्थ्यहीन; दारिद्र्यपूर्णः च अस्ति। तथापि भगवतः चक्षुः तं हिताय निरीक्ष्य स्वस्य नीचस्थानात् स्थापयति स्म।
13 दुःखात् शिरः उत्थापितवान्; यथा तत् दृष्ट्वा बहवः तम् आश्चर्यचकिताः अभवन्।
14 समृद्धिः दुःखं च जीवनमरणं दारिद्र्यं धनं च भगवतः आगच्छन्ति।
15 प्रज्ञा, ज्ञानं, व्यवस्थायाः बोधः च भगवतः एव, प्रेम, सत्कर्ममार्गः च तस्मात् एव।
16 दोषस्य अन्धकारस्य च आरम्भः पापिभिः सह आसीत्, तेषु गौरवं कुर्वतां दुष्टं वृद्धं भविष्यति।
17 भगवतः वरदानं ईश्वरभक्तेषु तिष्ठति, तस्य अनुग्रहः सदा समृद्धिं जनयति।
18 तत्र स सावधानता चिमटेन च समृद्धः भवति, तस्य फलभागः एषः एव।
19 सः कथयति, "अहं विश्रामं प्राप्नोमि, अधुना मम सम्पत्तिं नित्यं खादिष्यामि। तथापि सः न जानाति यत् तस्य उपरि कः कालः आगमिष्यति, तानि वस्तूनि परेभ्यः त्यक्त्वा म्रियते इति।
20 सन्धिषु दृढाः भव, तस्मिन् परिचिताः भव, कार्ये च वृद्धाः भव।
21 पापिनां कार्येषु मा विस्मय; किन्तु भगवता विश्वासं कुरु, स्वश्रमे च तिष्ठ, यतः भगवतः दृष्टौ सहसा दरिद्रस्य धनिकीकरणं सुलभं भवति।
22 भगवतः आशीर्वादः ईश्वरभक्तानाम् फले भवति, सः सहसा स्वस्य आशीर्वादं प्रफुल्लयति।
23 मा कथयतु, मम सेवायाः किं लाभः? परं च मम किं किं भद्रं भविष्यति?
24 पुनः मा वद, मम पर्याप्तं बहुवस्तु च अस्ति, ततः परं मम किं दुष्टं भविष्यति?
25 समृद्धिदिने दुःखस्य विस्मरणं भवति, दुःखदिने च समृद्धेः स्मरणं न भवति।
26 यतः मृत्योः दिने मनुष्यस्य मार्गानुसारं फलं दातुं भगवतः कृते सुलभं भवति।
27 घण्टायाः दुःखेन मनुष्यः भोगं विस्मरति, तस्य कर्माणि च विवृतानि भविष्यन्ति।
28 मृत्योः पूर्वं धन्यस्य कस्यचित् न्यायं मा कुरुत, यतः मनुष्यः स्वसन्ततिषु ज्ञातः भविष्यति।
29 प्रत्येकं जनं स्वगृहे मा आनय, यतः वञ्चकस्य बहुविधाः सन्ति।
30 यथा तीतरः गृहीतः पञ्जरे स्थापित; तथैव गर्वितानां हृदयं भवति। गुप्तचर इव तव पतनं पश्यति।
31 यतः सः प्रच्छन्नः भवति, शुभं दुष्टं च परिणमयति, प्रशंसनीयेषु विषयेषु त्वां दोषं स्थापयति।
32 अग्निस्फुलिङ्गेन अङ्गारराशिः प्रज्वलितः भवति, पापः च रक्तं प्रतीक्षते।
33 दुष्टं पुरुषं सावधानं कुरुत, यतः सः दुष्कृतं करोति। मा भूत् सः त्वयि नित्यं मलिनतां न आनयति।
34 परदेशीयं स्वगृहे गृहाण सः त्वां बाधित्वा स्वगृहात् बहिः प्रेषयिष्यति।

अध्याय 12

1 यदा त्वं हितं कर्तुम् इच्छसि तदा ज्ञातव्यं यत् त्वं कस्मै तत् करोषि; तथा त्वं तव लाभाय धन्यवादं प्राप्स्यसि।
2 ईश्वरभक्तस्य हितं कुरु, ततः प्रतिफलं प्राप्स्यसि; यदि च तस्मात् न, तथापि परमात्मनः।
3 सदैव दुष्टे व्याप्तस्य न च भिक्षां न ददाति तस्य न भद्रं आगन्तुं शक्नोति।
4 ईश्वरभक्ताय ददातु, पापीं मा साहाय्यं करोतु।
5 नीचस्य शुभं कुरु, किन्तु अभक्तं मा ददातु, तव रोटिकां निगृह्य तस्मै मा ददातु, मा भूत् तेन त्वां आधिपत्यं न प्राप्नुयात्, अन्यथा भवतः सर्वेषां सद्गुणानां कृते द्विगुणं दुष्टं प्राप्स्यसि तस्य कृते कृतम्।
6 यतः परमात्मनः पापिनः द्वेष्टि, अभक्तानाम् प्रतिशोधं दास्यति, तेषां दण्डस्य महान् दिवसे तान् रक्षति।
7 सद्भ्यः ददातु, पापिनस्य साहाय्यं मा कुरुत।
8 मित्रं न ज्ञायते समृद्धौ, शत्रुः च विपत्तौ निगूढः न भवति।
9 मनुष्यस्य समृद्धौ शत्रवः दुःखिताः भविष्यन्ति, किन्तु तस्य दुःखे मित्रमपि गमिष्यति।
10 शत्रुषु कदापि विश्वासं मा कुरु यतः लोहं यथा जङ्गमं करोति तथा तस्य दुष्टता।
11 यद्यपि सः विनयशील; कुञ्चितः च गच्छति, तथापि तस्य सावधानतां सावधानं च भवतु, त्वं चक्षुषी मार्जित इव तस्य समीपं भविष्यसि, तस्य जङ्गमः सर्वथा न मार्जितः इति ज्ञास्यसि।
12 तं त्वां समीपं मा स्थापय, मा भूत् त्वां पातयित्वा तव स्थाने उत्तिष्ठति। न च तव दक्षिणे उपविशतु, मा भूत् सः तव आसनं कर्तुम् इच्छति, त्वं च अन्ते मम वचनं स्मरसि, तेन च चुभयसि।
13 सर्पदष्टं वा वन्यपशूनां समीपं गच्छन्तं वा कश्चित् करुणं करिष्यति?
14 यः पापस्य समीपं गत्वा तस्य पापैः सह दूषितः भवति, सः कः दयां करिष्यति?
15 किञ्चित्कालं यावत् सः त्वया सह तिष्ठति, किन्तु यदि त्वं पतितुं आरभसे तर्हि सः न विलम्बयिष्यति।
16 शत्रुः अधरेण मधुरं वदति, किन्तु हृदये त्वां गर्ते क्षिप्तुं कल्पयति, सः नेत्रैः रोदिति, किन्तु यदि अवसरं लभते तर्हि रक्तेन न तृप्तः भविष्यति।
17 यदि त्वयि विपत्तिः आगच्छति तर्हि प्रथमं तं तत्रैव प्राप्स्यसि; स च त्वां साहाय्यस्य अभिनयं करोति चेदपि त्वां क्षीणं करिष्यति।
18 सः शिरः कम्पयिष्यति, हस्तौ ताडयिष्यति, बहु कुहूकुहू करिष्यति, मुखं च परिवर्तयिष्यति।

अध्याय 13

1 यः पिचम् स्पृशति सः तेन दूषितः भविष्यति; अभिमानिना सह सङ्गतिं यस्य सःतस्य सदृशःभविष्यति।
2 जीविते सति स्वशक्तेःउपरि स्वं भारं मा धारय; स्वतःपराक्रमेण धनिकेन च सह मा सङ्गति; यतःकेतली मृत्तिकाघटश्च कथं मिलति? यतो हि एकेन अन्येन सह प्रहारःक्रियते तर्हि सःभग्नःभविष्यति।
3 धनिकःदुष्कृतं कृतवान् तथापि सःतर्जयति, दरिद्रःअपराधःभवति, तस्य अपि प्रार्थनीयःभवति।
4 यदि त्वं तस्य लाभाय भवसि तर्हि सःत्वां प्रयोक्ष्यति, किन्तु यदि तव किमपि नास्ति तर्हि सःत्वां त्यक्ष्यति।
5 यदि तव किमपि वस्तु अस्ति तर्हि सःत्वया सह जीविष्यति, आम्, सःत्वां नग्नं करिष्यति, तदर्थं न शोचति।
6 यदि तस्य भवतःआवश्यकता अस्ति तर्हि सःत्वां वञ्चयित्वा स्मितं कृत्वा आशां स्थापयिष्यति; सःत्वां सुन्दरं वदेत्, किं त्वं इच्छसि?
7 सःत्वां स्वभोजनेन लज्जयिष्यति, यावत् सःत्वां द्विवारं त्रिवारं वा शुष्कं न आकर्षयिष्यति, अन्ते च त्वां निन्दितुं हसति, पश्चात् त्वां दृष्ट्वा त्वां त्यक्त्वा त्वां शिरःकम्पयिष्यति।
8 सावधानाःभव यत् त्वं हर्षेण वञ्चितःन भवसि।
9 यदि त्वं वीर्येण आमन्त्रितःभवसि तर्हि स्वं निवर्तय, सःत्वां तावत् अधिकं आमन्त्रयिष्यति।
10 त्वं तस्य उपरि मा निपीडय, मा भूत् त्वं निवर्तयिष्यसि; मा दूरं तिष्ठ, मा भूत् विस्मृतः।
11 तस्य तुल्यतां मा कुरु, तस्य बहुवचनेषु मा विश्वासं कुरु, यतःसः त्वां बहुसंवादेन प्रलोभयिष्यति, त्वां प्रति स्मितं कृत्वा तव रहस्यं बहिःनिष्कासयिष्यति।
12 किन्तु सः तव वचनं क्रूरतया संगृह्य त्वां क्षतिं कर्तुं कारागारे स्थापयितुं च न मुञ्चति।
13 अवलोकय, सावधानं च कुरु, यतः त्वं तव पतनस्य संकटेन गच्छसि, एतानि श्रुत्वा निद्रायां जागर।
14 आजीवनं प्रभुं प्रेम कुरु, तव मोक्षार्थं च तं आह्वयतु।
15 प्रत्येकं पशवः स्वसदृशं प्रेम करोति, प्रत्येकं मनुष्यः स्वपरिजनं प्रेम करोति।
16 सर्व्वं मांसं प्रजानुसारं संयुज्यते, मनुष्यःस्वसदृशेषु लसति।
17 मेषेण सह वृकस्य किं सङ्गतिः? तथा पापिनी सह देवता।
18 श्यामस्य श्वस्य च कःसम्झौता अस्ति ? धनिकदरिद्रयोःच का शान्तिः?
19 यथा वन्यगदः प्रान्तरे सिंहस्य शिकारः भवति, तथैव धनिनः दरिद्रान् खादन्ति।
20 यथा अभिमानिनः विनयं द्वेष्टि, तथैव धनिनः निर्धनानाम् घृणां कुर्वन्ति।
21 पतनम् आरभमाणः धनी मित्रैःउत्थाप्यते, दरिद्रः तु मित्रैः क्षिप्तः भवति।
22 यदा धनिकःपतितःभवति तदा तस्य बहवःसहायकाःभवन्ति, सः न वक्तव्यं वदति, तथापि जनाः तं न्याय्यं कुर्वन्ति, दरिद्रः स्खलित; तथापि ते तं भर्त्सयन्ति स्म। सः बुद्धिपूर्वकं वदति स्म, तस्य स्थानं नासीत्।
23 यदा कश्चित् धनी वदति तदा प्रत्येकं जनः जिह्वाम् आदाय पश्यतु, तस्य वचनं मेघानां समक्षं प्रशंसन्ति, किन्तु यदि दरिद्रः वदति तर्हि ते वदन्ति, "अयं कः? यदि च सःठोकरं खादति तर्हि ते तस्य पतनं कर्तुं साहाय्यं करिष्यन्ति।
24 यस्य पापं नास्ति तस्य धनं हितं, अभक्तस्य मुखे दारिद्र्यं दुष्टम्।
25 मनुष्यस्य हृदयं शुभाशुभं वा मुखं परिवर्तयति, प्रसन्नहृदयं च प्रसन्नं मुखं करोति।
26 प्रसन्नमुखं हृदयस्य चिह्नं यत् समृद्धिम् अनुभवति। दृष्टान्तानां च अन्वेषणं मनसःक्लान्तश्रमः।

अध्याय 14

1 धन्यःयःपुरुषःमुखेन न स्खलित; पापबहुलाभिःन चुम्बितः।
2 धन्यः यस्य अन्तकरणं न निन्दितवान्, यः भगवतः आशायाः न पतितः।
3 धनं न शोभते शूरस्य, ईर्ष्यालुःधनेन किं कुर्यात्?
4 यःस्वप्राणान् वञ्चयित्वा सङ्गृह्णाति, सःपरेषां कृते सङ्गृह्णाति, ये स्वसम्पदःउग्रतया व्यययिष्यन्ति।
5 यः आत्मनः दुष्टः अस्ति, सः कस्मै भद्रः भविष्यति? सः स्वद्रव्येषु न रमयिष्यति।
6 यः आत्मनः ईर्ष्या करोति तस्मात् दुष्टतरः कोऽपि नास्ति; एतच्च तस्य दुष्टतायाःप्रतिफलनम्।
7 स यदि शुभं करोति तर्हि अनिच्छया तत् करोति; अन्ते च सः स्वस्य दुष्टतां वक्ष्यति।
8 ईर्ष्यालुस्य दुष्टनेत्रं भवति; सः मुखं निवर्तयति, मनुष्यान् च अवहेलयति।
9 लुब्धस्य नेत्रं स्वभागेन न तृप्तं भवति; दुष्टस्य च अधर्मः तस्य आत्मानं शोषयति।
10 दुष्टाक्षःस्वरोटिकाम् ईर्ष्या करोति, सःस्वमेजस्थःक्षुद्रःभवति।
11 पुत्र, यथाशक्ति आत्मनः हितं कुरु, भगवते यथायोग्यं बलिदानं च ददातु।
12 मृत्योःआगमनं चिरं न भविष्यति, चितासन्धिःभवद्भ्यःन दर्शिता इति स्मर्यताम्।
13 मृत्योः पूर्वं मित्रस्य हितं कुरु, यथाशक्ति हस्तं प्रसार्य तस्मै ददातु।
14 शुभदिनं मा वञ्चय, शुभकामस्य भागःत्वां मा अतिक्रमतु।
15 किं त्वं स्वपरिश्रमं परस्मै न त्यजिष्यसि? तव परिश्रमं च भाग्येन विभक्तुं?
16 ददातु, गृहाण, तव प्राणान् पवित्रं कुरु; न हि चितायां स्वादिष्टानां अन्वेषणं भवति।
17 सर्वं मांसं वस्त्रवत् वृद्धं भवति, यतःआदौ सन्धिःअस्ति, त्वं मृत्युं म्रियसे।
18 स्थूलवृक्षे यथा हरितपत्राणि पतन्ति, केचन वर्धन्ते। तथैव मांसशोणितजन्म; एकःसमाप्तःभवति, अपरःजायते।
19 सर्व्वं कार्यं सड्गं भक्षयति, तस्य कर्मकरःच सह गमिष्यति।
20 धन्यः यः प्रज्ञापूर्वकं सद्विषयान् ध्यायति, यः स्वबुद्ध्या पवित्रविषयान् चिन्तयति।
21 यः तस्याः मार्गं स्वहृदयेन मन्यते, सः तस्याः रहस्येषु अपि बोधं प्राप्स्यति।
22 अनुसन्धानकरी इव तस्याः पश्चात् गत्वा तस्याः मार्गेषु प्रच्छन्नं भव।
23 यःतस्याःगवाक्षेषु प्रविशति सःतस्याःद्वारेषु अपि श्रोष्यति।
24 यःतस्याःगृहसमीपे निवसति, सःतस्याःभित्तिषु च पिण्डं बध्नाति।
25 स तस्याःसमीपे तंबूं स्थापयित्वा यत्र सद्वस्तूनि सन्ति तत्र निवासं करिष्यति।
26 तस्याः आश्रये स्वसन्ततिं स्थापयित्वा तस्याः शाखायाः अधः निवसति।
27 तया सः उष्णतया आवृतः भविष्यति, तस्याः महिमायां च निवसति।

अध्याय 15

1 यः भगवतः भयं करोति सः भद्रं करिष्यति, यस्य नियमस्य ज्ञानं वर्तते सःतां प्राप्स्यति।
2 सा मातृवत् तं मिलित्वा कुमारीविवाहितभार्यावत् गृह्णीयात्।
3 सा तं बोधस्य रोटिकां पोषयिष्यति, तस्मै प्रज्ञाजलं पिबितुं च दास्यति।
4 स तस्याः उपरि तिष्ठति, न चञ्चलः भविष्यति; अवलम्ब्य च तां न विभ्रष्टःभविष्यति।
5 सा तं प्रतिवेशिनः उपरि उन्नयति, सभामध्ये च तस्य मुखं उद्घाटयिष्यति।
6 सः आनन्दं आनन्दस्य मुकुटं च प्राप्स्यति, सा च तं नित्यं नाम प्राप्नुयात्।
7 मूर्खाःतु तां न प्राप्नुयु; पापिनःच तां न द्रक्ष्यन्ति।
8 सा हि दम्भात् दूरम् अस्ति, मृषावादिनः जनाः तां स्मर्तुं न शक्नुवन्ति।
9 स्तुतिःपापस्य मुखे न शोभते, यतःसा भगवता न प्रेषिता।
10 प्रज्ञाया हि स्तुतिःकथ्यते, प्रभुःतस्याःसमृद्धिं करिष्यति।
11 मा वद, प्रभुना एव अहं पतित; यतः सः यत् द्वेष्टि तत् त्वया न कर्तव्यम्।
12 मा वद, तेन मां भ्रष्टं कृतवान्, यतः तस्य पापस्य आवश्यकता नास्ति।
13 प्रभुः सर्वान् घृणितान् द्वेष्टि; ये च परमेश् वरभयकाः तत् न प्रीयन्ते।
14 सः स्वयम् आदौ मनुष्यम् अकरोत्, तं स्वपरामर्शहस्ते त्यक्तवान्।
15 यदि इच्छसि तर्हि आज्ञापालनं ग्राह्यविश्वासं च कर्तुं।
16 सःतव पुरतः अग्निं जलं च स्थापयति, त्वं इच्छसि वा इति हस्तं प्रसारय।
17 मनुष्यस्य पुरतः जीवनं मृत्युश्च अस्ति; तस्य रोचते वा वा तस्मै दीयते।
18 भगवतःप्रज्ञा महती, शक्तिशालिनी च सर्व्वं पश्यति।
19 तस्य दृष्टिः तद्भयिणां प्रति वर्तते, सः मनुष्याणां सर्वकर्माणि जानाति।
20 सःकस्मैचित् दुष्कृतं कर्तुं न आज्ञापितवान्, कस्मैचित् पापस्य अनुज्ञापत्रं न दत्तवान्।

अध्याय 16

1 अलाभानां सन्तानानां बहुलं मा कामय, अभक्तपुत्रेषु मा रमय।
2 यद्यपि ते प्रवर्धन्ते, तथापि तेषु मा आनन्दय, यावद् भगवतः भयं तेषां सह न भवति।
3 तेषां जीवने मा त्वं विश्वासं कुरु, तेषां जनसमूहं मा आदरं कुरु, यतः न्याय्यः सहस्रात् श्रेष्ठ; अभक्तानाम् अपेक्षया अपत्यहीनं मरणं श्रेयस्करम्।
4 यस्माद्बुद्धियुक्तेन नगरं पुनः पूरितं भविष्यति, किन्तु दुष्टानां बन्धुजनाःशीघ्रं निर्जनाःभविष्यन्ति।
5 एतादृशानि बहूनि मया नेत्रेण दृष्टानि, एतेभ्यः अपि महत्तराणि श्रोत्रेण श्रुतानि।
6 अभक्तानां सङ्घे अग्निःप्रज्वलितः भविष्यति; विद्रोही राष्ट्रे च क्रोधः प्रज्वलितःभवति।
7 मूर्खताबलेन पतितानां वृद्धानां दिग्गजानां प्रति सः न शान्तः अभवत्।
8 लोटः यत्र निवसति स्म, तत् स्थानं न क्षमति स्म, किन्तु तेषां अभिमानस्य कारणेन तान् घृणां करोति स्म।
9 स पापैःअपहृतानां प्रलयजनानाम् अनुग्रहं न कृतवान्।
10 न च षट्शतसहस्राणि पदयात्रिकाःकठोरहृदयेन समागताः।
11 यदि कश्चित् प्रजानां मध्ये कठोरकण्ठःअस्ति तर्हि सःअदण्डितः पलायितःचेत् आश्चर्यं भवति, यतःतस्य समीपे दया, क्रोधःच अस्ति। सःक्षमितुं, अप्रियतां च पातयितुं च पराक्रमी अस्ति।
12 यथा तस्य दया महती, तथैव तस्य संशोधनमपि भवति, सः मनुष्यस्य कर्मणानुसारेण न्यायं करोति
13 पापी लूटेन सह न मुक्तः भविष्यति, ईश्वरभक्तस्य धैर्यं च न क्षीणं भविष्यति।
14 दयायाःप्रत्येकस्य कार्यस्य कृते मार्गं कल्पय, यतःप्रत्येकं मनुष्यः स्वकर्मणानुसारं प्राप्स्यति।
15 प्रभुः फारों कठोरं कृतवान् यत् सः तं न ज्ञास्यति, येन तस्य सामर्थ्यकर्माणि जगति ज्ञातानि भवेयुः।
16 तस्य दया सर्वेषु प्राणिषु प्रकटिता; अन्धकारात् च स्वस्य प्रकाशं दृढतया विच्छिन्नवान्।
17 मा त्वं वद, अहं भगवतः निगूहिष्यामि, किं मां कश्चित् ऊर्ध्वतः स्मरति? एतावता जनानां मध्ये अहं न स्मरिष्यामि, एतावता असंख्येषु प्राणिषु कःमम आत्मा?
18 पश्य, स्वर्गः स्वर्गस्य च स्वर्गः गहनः पृथिवी, तत्र यत् किमपि अस्ति तत् सर्वं चञ्चलं भविष्यति यदा सःआगमिष्यति।
19 पृथिव्याः पर्वताः आधाराः च वेपेन कम्पिताः भवेयुः यदा प्रभुःतान् पश्यति।
20 कश्चित् हृदयेन एतानि योग्यं चिन्तयितुं न शक्नोति, तस्य मार्गं कःकल्पयितुं समर्थः?
21 एषःतूफानःयःकोऽपि न पश्यति, यतःतस्य कार्याणि अधिकांशं निगूढानि सन्ति।
22 तस्य न्यायस्य कार्याणि कःप्रवक्तुं शक्नोति? को वा तान् सहितुं शक्नोति? यतः तस्य सन्धिः दूरम् अस्ति, सर्वस्य परीक्षा च अन्ते भवति।
23 बुद्ध्याहीनःस व्यर्थं चिन्तयिष्यति, भ्रष्टःमूर्खःमूर्खताम् कल्पयति।
24 हे पुत्र, मम वचनं शृणु, ज्ञानं च शिक्षस्व, मम वचनं हृदयेन चिह्नय।
25 अहं भारेन उपदेशं प्रदर्शयिष्यामि, तस्य ज्ञानं च सम्यक् प्रवक्ष्यामि।
26 प्रभोःकार्याणि आदौ न्यायेन क्रियन्ते, तानि सृजति तदा आरभ्य तस्य भागान् विसर्जयति स्म।
27 सःस्वकर्माणि अनन्तकालं यावत् अलङ्कृतवान्, तस्य हस्ते च सर्व्वजन्मनां प्रमुखाः सन्ति, ते न परिश्रमं कुर्वन्ति, न क्लान्ताः न च स्वकर्माणि विरमन्ति।
28 तेषु कश्चित् परं न बाधते, ते तस्य वचनं कदापि न अवहेलयिष्यन्ति।
29 तदनन्तरं प्रभुःपृथिवीं दृष्ट्वा स्वाशीर्वादैःपूरितवान्।
30 सर्वविधजीवैः तस्य मुखं आच्छादितवान्; पुनः तस्मिन् पुनः आगमिष्यन्ति।

अध्याय 17

1 भगवान् पृथिव्याःमनुष्यम् सृष्ट्वा पुनःतस्मिन् परिणमयत्।
2 सः तेभ्यः अल्पदिनानि अल्पकालं च दत्तवान्, तेषु विषयेषु च अधिकारं दत्तवान्।
3 सः तान् स्वयमेव बलेन सम्पन्नवान्, स्वप्रतिमानुसारं च तान् निर्मितवान्।
4 सर्वेषु मांसेषु मनुष्यभयं स्थापयित्वा पशूपक्षिषु आधिपत्यं दत्तवान्।

5 ते भगवतः पञ्चक्रियाणां प्रयोगं प्राप्य षष्ठे तेभ्यः अवगमनं, सप्तमे वाक्ये च तस्य चिन्तनानां व्याख्याकारं प्रदत्तवान्।
6 उपदेश; जिह्वा, नेत्रं, कर्णं, हृदयं च तान् अवगन्तुं दत्तवान्।
7 स तान् बोधज्ञानेन पूरयित्वा शुभाशुभं दर्शयति स्म।
8 सः तेषां हृदयेषु दृष्टिम् अस्थापयत् यत् तेभ्यः स्वकर्मणां महत्त्वं दर्शयितुं शक्नोति।
9 सः तान् सदा स्वविस्मयकर्मणां महिमाम् अयच्छत्, येन ते तस्य कर्माणि बुद्धिपूर्वकं प्रवक्तुं शक्नुवन्ति।
10 निर्वाचिताःतस्य पवित्रं नाम स्तुवन्ति।
11 तदतिरिक्तं तेभ्यः ज्ञानं, जीवनस्य नियमं च धरोहररूपेण दत्तवान्।
12 सः तेषां सह अनन्तं सन्धिं कृत्वा स्वविचारान् तान् प्रदर्शयति स्म।
13 तेषां नेत्राणि तस्य महिम्नः महिमाम् अपश्यन्, कर्णाः च तस्य महिमा वाणीं श्रुतवन्तः।
14 स तान् अवदत् , "सर्वधर्मात् सावधानाःभवन्तु; सःप्रत्येकं जनान् स्वपरिजनस्य विषये आज्ञां दत्तवान्।
15 तेषां मार्गाः नित्यं तस्य पुरतः सन्ति, तस्य नेत्रेभ्यः न निगूढाः भविष्यन्ति।
16 यौवनात्प्रत्येकः पुरुषः अशुभं प्रति समर्पितः भवति; न च ते पाषाणानां कृते मांसलहृदयं कर्तुं शक्नुवन्ति स्म।
17 यतः पृथिव्याः राष्ट्राणां विभाजने सः प्रत्येकजनानाम् उपरि एकः शासकःअस्थापयत्। किन्तु इस्राएलःभगवतःभागःअस्ति।
18 यं प्रथमजातो भूत्वा अनुशासनेन पोषयति, प्रेमप्रकाशं च दत्त्वा तं न त्यजति।
19 अतः तेषां सर्वाणि कार्याणि तस्य पुरतःसूर्यस्य इव सन्ति, तस्य नेत्राणि नित्यं तेषां मार्गेषु भवन्ति।
20 तेषां कश्चित् अधर्मकर्म तस्मात् न निगूढ; किन्तु तेषां सर्वाणि पापानि भगवतःसम्मुखे सन्ति
21 किन्तु प्रभुःकृपालुःसन् स्वस्य कृतिं ज्ञात्वा तान् न त्यक्तवान् न च त्यक्तवान् किन्तु तान् मुक्तवान्।
22 मनुष्यस्य भिक्षा तस्य समीपे चिह्नवत् भवति, सः मनुष्यस्य सत्कर्म चक्षुषः सेबवत् धारयिष्यति, पुत्रकन्याभ्यां च पश्चात्तापं करिष्यति।
23 तदनन्तरं सः उत्थाय तान् पुरस्कृत्य तेषां शिरसि प्रतिफलं दास्यति।
24 किन्तु ये पश्चात्तापं कुर्वन्ति तेभ्यः सः तान् प्रत्यागन्तुं दत्तवान्, धैर्यहीनान् च सान्त्वयति स्म।
25 प्रभोः समीपं प्रत्यागत्य पापं त्यक्त्वा तस्य मुखस्य पुरतः प्रार्थनां कुरु, न्यूनं अपराधं च कुरु।
26 पुनः परमात्मनः समीपं गच्छ, अधर्मं च निवर्तय, यतः सः त्वां अन्धकारात् आरोग्यप्रकाशं प्रति नेष्यति, घृणितविषयं च भृशं द्वेष्टि।
27 ये जीविताःधन्यवादं च ददति तेषां स्थाने को श्मशाने परमात्मनः स्तुतिं करिष्यति?
28 मृतात् मृतात् मृतात् मृतात् मृता इव नश् यति, जीविताःसुहृदयाः च भगवतःस्तुतिं करिष्यन्ति।
29 अस्माकं परमेश् वरस् य परमेश् वरस् य दया, पवित्रतायां तस् य समीपं गच्छन्तीनां प्रति तस्य दया च कियत् महत् अस्ति!
30 मनुष्येषु सर्व्वं न भवितुमर्हति, यतःमनुष्यपुत्रःअमरःनास्ति।
31 सूर्यात् किं तेजस्वी? तथापि तस्य प्रकाशः क्षीणः भवति; मांसशोणितं च दुष्टं कल्पयिष्यति।
32 सः स्वर्गस्य ऊर्ध्वतायाः सामर्थ्यं पश्यति; सर्वे च मनुष्याः केवलं पृथिवी भस्म एव।

अध्याय 18

1 यःसदा जीवति सःसर्व्वं सामान्यतःसृष्टवान्।
2 भगवान् केवलःधर्मात्मा, तस्मादन्यःअन्यःनास्ति।
3 सः स्वहस्ततलेन जगत् पालयति, सर्वं च तस्य इच्छां पालयति, यतः सः सर्वेषां राजा अस्ति, तेषां मध्ये पवित्रवस्तूनि अपवित्रात् विभजति।
4 सः कस्मै स्वकर्माणि प्रवक्तुं सामर्थ्यं दत्तवान्? तस्य च उदात्तं कर्म कःज्ञास्यति?
5 तस्य महिम्नःबलं कःगणयिष्यति? कश्च तस्य दयां वक्ष्यति?
6 भगवतः आश्चर्यकर्मणां विषये तेभ्यः किमपि न हृतं भवेत्, तेभ्यः किमपि न स्थाप्यते, तेषां भूमिःअपि न ज्ञातुं शक्यते।
7 यदा मनुष्यः कृतवान् तदा सः आरभते; यदा च त्यजति तदा संशयितःभविष्यति।
8 मनुष्यःकिम्, कस्मै च सेवते? किं तस्य हितं किं च अशुभम्?
9 अधिकतया मनुष्यस्य दिवसानां संख्या शतवर्षाणि भवन्ति।
10 समुद्रं प्रति जलबिन्दुः वालुकायाःअपेक्षया ग्रेवलशिला इव; तथा वर्षसहस्राणि अनादिदिनानि यावत्।
11 अतःपरमेश् वरःतेषु धैर्यं धारयति, तेषु दयां प्रस्रयति च।
12 सः तेषां अन्तं दुष्टं दृष्ट्वा अवगच्छत्; अतः सः स्वस्य करुणां बहुगुणितवान्।
13 मनुष्यस्य दया स्वपरिजनस्य प्रति भवति; किन्तु भगवतः दया सर्वेषां मांसानां उपरि वर्तते, सः भर्त्सयति, पोषयति, उपदिशति, गोपाल इव स्वसमूहं पुनःआनयति।
14 ये अनुशासनं गृह्णन्ति, ये च तस्य न्यायान् प्रयतन्ते, तेषु सःदयां करोति।
15 पुत्र, मा तव सुकृतेषु कलङ्कं कुरु, न च किमपि दत्त्वा असहजं वचनं प्रयच्छ।
16 किं न ओसःतापं न अश्वसति? तथा दानात् शब्दःश्रेष्ठः।
17 पश्यतु, किं न दानात् वचनं श्रेयस्करम्? किन्तु उभौ अपि कृपालुपुरुषेण सह स्तः।
18 मूर्खःचरितरूपेण निन्दति, ईर्ष्यालुस्य दानं नेत्राणि भक्षयति।
19 वदतःपूर्वं शिक्षस्व, शारीरिकं वा नित्यं व्याधितःवा।
20 न्यायात् पूर्वं आत्मनः परीक्षणं कुरु, आक्षेपदिने त्वं दयां प्राप्स्यसि।
21 व्याधितःपूर्वं विनयशीलःपापसमये पश्चात्तापं दर्शयतु।
22 काले प्रतिज्ञां कर्तुं किमपि बाधकं मा भूत्, यावत् मृत्युःन्याय्यतां प्राप्तुं न स्थगयतु।
23 प्रार्थनापूर्वं स्वं सज्जं कुरु; प्रभुं प्रलोभयति इव मा भूत्।
24 अन्त्ये यः क्रोधः भविष्यति, प्रतिशोधकालः च यदा सः मुखं निवर्तयिष्यति इति चिन्तयतु।
25 यदा भवतः पर्याप्तं भवति तदा क्षुधायाः समयं स्मर्यताम्, यदा भवतःधनिकःभवति तदा दारिद्र्यं आवश्यकतां च चिन्तयतु।
26 प्रभाततः सायं यावत् समयः परिवर्तते, सर्व्वं च शीघ्रमेव भगवतः सम्मुखं भवति।
27 बुद्धिमान् सर्व्वत्र भयं करिष्यति, पापदिने च अपराधात् सावधानःभविष्यति, मूर्खःतु समयं न पालयिष्यति।
28 बुद्धिमान् कश्चित् प्रज्ञां जानाति, तां प्राप्य स्तुतिं करिष्यति।
29 वाक्यानां बुद्धयःअपि बुद्धिमान् भूत्वा उत्तमदृष्टान्तान् प्रक्षिपन्ति स्म।
30 तव कामान् मा गच्छ, किन् तु स्वाभिलाषान् निवर्तय।
31 यदि त्वं तव आत्मनः प्रियकामान् दास्यसि तर्हि सा त्वां त्वां दुर्गन्धं कुर्वतां शत्रूणां हास्यं करिष्यति।
32 बहु हर्षेण मा प्रीयन्ते, न च तस्य व्ययेन बद्धाःभवन्तु।

33 ऋणं कृत्वा भोजं कृत्वा भिक्षुणी मा कुरु, यदा तव पर्से किमपि नास्ति, यतःत्वं स्वप्राणान् यावत् प्रतीक्षमाणःभविष्यसि, वार्तालापं च प्राप्स्यसि।

अध्याय 19

1 यः श्रमिकः मत्तः अस्ति सः धनिकः न भविष्यति, यः अल्पवस्तूनाम् अवहेलयति सःशनैःअल्पेन पतति।
2 मद्यं स्त्रियःच बुद्धिमान् पुरुषान् पतन्ति, वेश्यासु लसति सःअधमः भविष्यति।
3 पतङ्गकृमिभिःसःधरोहरं प्राप्स्यति, साहसी च हरितःभविष्यति।
4 यः श्रेयः दातुं त्वरयति सः लघुबुद्धिः भवति; यः पापं करोति सः स्वात्मनःअपराधं करिष्यति।
5 यः कश्चित् दुष्टतायां प्रीयते, सः दण्डितः भविष्यति, यः तु भोगान् प्रतिरोधयति सःस्वप्राणानां मुकुटं स्थापयति।
6 यःजिह्वां शासितुं शक्नोति सःनिर्विवादं जीविष्यति; यःच बकवासं द्वेष्टि, तस्य दुष्टतां न्यूनं भविष्यति।
7 यत् कथितं तत् अन्यस्मै मा अभ्यासं कुरु, तस्मात् त्वं कदापि दुष्टतरं न भविष्यसि।
8 मित्राय वा शत्रुं वा परप्राणानां विषये मा कथयतु; यदि च त्वं निर्दोषं शक्नोषि तर्हि तान् मा प्रकाशय।
9 सःत्वां श्रुत्वा निरीक्षते स्म, तदा त्वां द्वेष्टि।
10 यदि त्वया वचनं श्रुतं तर्हि तत् त्वया सह म्रियतु; साहसं च भवतु, त्वां न विस्फोटयिष्यति।
11 मूर्खःवचनेन प्रसवम् करोति, यथा बालप्रसवं कुर्वती स्त्रियाः।
12 यथा बाणः मनुष्यस्य ऊरुमध्ये लसति, तथैव मूर्खस्य उदरस्य अन्तःवचनं भवति।
13 मित्रं उपदेशं ददातु, यदि सः तत् न कृतवान्, यदि सः तत् कृतवान् तर्हि सःपुनःतत् न करोतु।
14 तव मित्रं उपदेशं कुरु, यदि सः तत् न उक्तवान्, यदि च उक्तवान् तर्हि सःपुनःतत् न वदतु।
15 मित्रं उपदेशं कुरु, बहुवारं निन्दा एव, किन्तु प्रत्येकं कथां न विश्वसितुम्।
16 कश्चित् वाक्ये स्खलति, किन्तु हृदयात् न; कः च यः जिह्वाया अपराधं न कृतवान्?
17 तर्जनात् पूर्वं प्रतिवेशिनः उपदेशं ददातु। न च क्रुद्धः सन् परमस्य नियमं स्थानं ददातु।
18 भगवतः भयं तस्य प्रथमं सोपानं भवति, प्रज्ञा च तस्य प्रेम लभते।
19 भगवतःआज्ञाज्ञानं जीवनस्य उपदेशः; ये तस्य प्रीतिकरं कुर्वन्ति ते अमृतवृक्षस्य फलं प्राप्नुयुः।
20 भगवतः भयं सर्वं प्रज्ञा; सर्वप्रज्ञासु च विधिनिष्पादनं तस्य सर्वशक्तिज्ञानं च।
21 यदि कश्चित् दासःस्वामिनं वदति, अहं भवतःइष्टं न करिष्यामि। यद्यपि पश्चात् सःतत् करोति, तथापि तं पोषयन्तं क्रुद्धं करोति।
22 दुष्टतायाःज्ञानं न प्रज्ञा, न च कदापि पापिनां विवेकः।
23 दुष्टता अस्ति, तदेव घृणितम्; प्रज्ञायाश्च मूर्खःअस्ति।
24 यः अल्पबुद्धियुक्तः ईश्वरभयश्च सः बहुबुद्धियुक्तस्य परमात्मनः नियमस्य उल्लङ्घनेन श्रेष्ठः।
25 उत्तमः सूक्ष्मता अस्ति, तदेव अन्याय्यम्; एकः अपि अस्ति यः न्यायं प्रकटयितुं विमुखः भवति; तत्र च बुद्धिमान् यः न्याये न्याय्यं करोति।
26 एकः दुष्टः अस्ति यः दुखितः शिरः लम्बयति; अन्तः तु वञ्चनापूर्णः अस्ति,
27 तस्य मुखं निक्षिप्य अश्रुतमिव कृत्वा यत्र न ज्ञायते तत्र तव ज्ञातस्य पूर्वं त्वां दुष्कृतं करिष्यति।
28 यदि च शक्तिनाभावेन पापं कर्तुं बाध्यते, तथापि सः अवसरं प्राप्य दुष्कृतं करिष्यति।
29 मनुष्यःतस्य दृष्ट्या ज्ञायते, यःच मुखेन बुद्धिमान् ज्ञायते।
30 पुरुषस्य वेषः; अतिहसः; गमनं च दर्शयति यत् सःकिम् अस्ति।

अध्याय 20

1 अशोभना भर्त्सना अस्ति, पुनः कश्चन जनः जिह्वाम् धारयति, सः बुद्धिमान् भवति।
2 गुप्तक्रोधात् भर्त्सनं बहु श्रेयस्करम्, यः स्वदोषं स्वीकुर्वन् सः आहतात् रक्षितःभविष्यति।
3 यदा त्वं निन्दितः असि तदा पश्चात्तापं दर्शयितुं कियत् हितकरं भवति! तथा हि त्वं इच्छया पापं पलायिष्यसि।
4 यथा नपुंसकस्य कुमार्यस्य पुष्पीकरणस्य कामः; तथा हिंसया न्यायं करोति।
5 कश्चित् मौनं धारयन् बुद्धिमान् लभ्यते, अपरः बहुवाचकेन द्वेष्यः भवति।
6 कश्चित् जिह्वां धारयति, यतः तस्य उत्तरं न दातव्यम्, केनचित् स्वसमयं ज्ञात्वा मौनं करोति।
7 बुद्धिमान् यावत् अवसरं न पश्यति तावत् जिह्वाम् धारयिष्यति, किन्तु बकबकःमूर्खःच समयं न मन्यते।
8 यः बहुवचनं प्रयोजयति सः घृणितः भविष्यति; यश्च तस्मिन् अधिकारं गृह्णाति स द्वेष्यते।
9 एकः पापी अस्ति यस्य दुष्कृतेषु सत्सिद्धिः भवति; अस्ति च लाभः यःहानिरूपेण परिणमति।
10 अस्ति दानं यत् ते न लाभं प्राप्नुयात्; अस्ति च दानं यस्य प्रतिफलं द्विगुणम्।
11 वैभवात् अवनतिः भवति; अस्ति च यः नीचस्थानात् शिरः उत्थापयति।
12 अस्ति यःअल्पेन बहु क्रीत्वा सप्तगुणं प्रतिदाति।
13 ज्ञानी वचनेन तं प्रियं करोति, किन्तु मूर्खाणां अनुग्रहाः प्रक्षिप्ताः भविष्यन्ति।
14 मूर्खस्य दानं भवतःप्राप्ते सति भवतःकिमपि हितं न करिष्यति; न तु तस्य आवश्यकतायाः ईर्ष्यालु; यतः सः एकस्य कृते बहुविधं ग्रहणं कर्तुम् इच्छति।
15 अल्पं ददाति, बहु च निन्दति; सःक्रन्दनवत् मुखं उद्घाटयति; अद्य सःऋणं ददाति, श्वःपुनःतत् याचयिष्यति।
16 मूर्खःकथयति, मम मित्राणि नास्ति, मम सर्वेषां सत्कर्मणां कृते मम धन्यवादःनास्ति, मम रोटिकाभक्षकाःच मां दुष्टं वदन्ति।
17 कियत्वारं कति च सःअवमाननाय हसिष्यते! यतःसःसम्यक् न जानाति यत् किं भवितव्यम्; तस्य च सर्वं एकमेव यथा तस्य नास्ति।
18 पादमार्गे स्खलनं जिह्वाया स्खलनात् श्रेयस्करम्, अतः दुष्टानां पतनं शीघ्रं भविष्यति।
19 अऋतुकथा अबुद्धिनां मुखे सदा भविष्यति।
20 बुद्धिमान् वाक्यं मूर्खस्य मुखात् निर्गत्य निराकृतं भविष्यति। यतो हि काले न वदेत्।
21 अभावेन पापं बाध्यते, विश्रामं कृत्वा सःन व्याकुलःभविष्यति।
22 अस्ति यः लज्जया स्वप्राणान् नाशयति, व्यक्तिग्रहणेन च आत्मानं पातयति।
23 तत्र लज्जा हि मित्राय प्रतिज्ञां करोति, तस्य शत्रुं निष्फलं करोति।

24 अनृतं मनुष्यस्य मलिनमलं भवति, तथापि अशिक्षितानां मुखे नित्यं भवति।
25 मृषावादप्रवृत्तात् चोरः श्रेष्ठ; किन्तु तयोः उत्तराधिकारस्य विनाशः भविष्यति।
26 मृषावादिनः स्वभावः अपमानजनक; तस्य लज्जा च नित्यं तस्य समीपे भवति।
27 बुद्धिमान् स्ववचनेन गौरवं करिष्यति, बुद्धिमान् महापुरुषान् प्रीणयिष्यति।
28 यः स्वभूमिं कर्षति सः स्वराशिं वर्धयिष्यति, महापुरुषान् प्रीणयति सः अधर्मस्य क्षमां प्राप्स्यति।
29 उपहाराः दानानि च ज्ञानिनां नेत्राणि अन्धं कुर्वन्ति, तस्य मुखं निवारयन्ति यत् सः न भर्त्सयितुं न शक्नोति।
30 प्रज्ञा या निगूढा निधिः सञ्चित; तयोः किं लाभ?
31 स्वबुद्धिं गोपयन्तो मनुष्यापेक्षया यः स्वमूर्खतां गोपयति सः श्रेष्ठः।
32 यस्मात् मार्गदर्शकं विना स्वजीवनं यापयति तस्मात् भगवतः अन्वेषणे आवश्यकं धैर्यं श्रेयस्करम्।

अध्याय 21

१ पुत्र, किं त्वं पापं कृतवान्? न पुनः तथैव कुरु, किन्तु पूर्वपापानां क्षमायाचनां कुरु।
2 पापात् सर्पमुखवत् पलायस्व, यतः यदि त्वं तस्य अतिसमीपं गच्छसि तर्हि तत् त्वां दंशयिष्यति, तस्य दन्ताः सिंहस्य दन्ताः इव मनुष्याणां प्राणान् हन्ति।
3 सर्वाधर्मः द्विधातुः खड्गः इव अस्ति, यस्य व्रणाः न चिकित्सिताः।
4 भयभीतं दुष्कृतं च कृत्वा धनं नष्टं भविष्यति, एवं गर्वितानां गृहं निर्जनं भविष्यति।
5 दरिद्रस्य मुखात् प्रार्थना परमेश्वरस्य कर्णपर्यन्तं गच्छति, तस्य न्यायः शीघ्रं आगच्छति।
6 यः भर्त्सनं द्वेष्टि सः पापिनां मार्गे अस्ति, किन्तु यः प्रभुभयं करोति सः हृदयात् पश्चात्तापं करिष्यति।
7 वाग्मी पुरुषः दूरसमीपं ज्ञायते; किन्तु बुद्धिमान् मनुष्यः कदा स्खलति तदा जानाति।
8 यः परधनेन स्वगृहं निर्मास्यति सः सदृशः यः स्वसमाधिस्थलार्थं शिलाः सङ्गृह्णाति।
9 दुष्टानां सङ्घः संवेष्टितः टोवः इव अस्ति, तेषां नाशार्थं तेषां अन्तः अग्निज्वाला अस्ति।
10 पापिनां मार्गः पाषाणैः स्पष्टः भवति, किन्तु तस्य अन्ते नरकस्य गर्तः अस्ति।
11 यः प्रभोः नियमं पालयति सः तस्य बोधं प्राप्नोति, भगवतः भयस्य सिद्धिः प्रज्ञा एव।
12 यः अबुद्धिमान् न उपदिष्ट; किन्तु कटुतां वर्धयति प्रज्ञा अस्ति।
13 ज्ञानिनः ज्ञानं जलप्रलयवत् प्रचुरं भविष्यति, तस्य परामर्शः शुद्धः जीवनस्य स्रोतः इव भवति।
14 मूर्खस्य अन्तभागाः भग्नपात्रवत् भवन्ति, सः यावत् जीवति तावत् ज्ञानं न धारयिष्यति।
15 यदि निपुणः कश्चित् बुद्धिमान् वचनं शृणोति तर्हि तत् प्रशंसति, तस्मिन् च वृद्धिं करिष्यति, किन्तु अबोधः तत् श्रुत्वा तत् तस्य अप्रियं करोति, सः तत् पृष्ठतः पातयति।
16 मूर्खस्य वचनं मार्गे भारः इव भवति, किन्तु ज्ञानिनां अधरे अनुग्रहः लभ्यते।
17 ते सङ्घस्य ज्ञानिनः मुखं पृच्छन्ति, तस्य वचनं हृदयेन चिन्तयिष्यन्ति।
18 यथा गृहं विनष्टं, तथैव मूर्खस्य प्रज्ञा, अविज्ञस्य ज्ञानं च अविवेकी वार्तालापवत्।
19 मूर्खाणां कृते उपदेशः पादयोः बन्धनवत् दक्षिणहस्ते बन्धनवत् भवति।
20 मूर्खः हसन् स्वरं उत्थापयति; किन्तु बुद्धिमान् किञ्चित् दुर्लभं स्मितं करोति।
21 विद्या सुवर्णस्य अलङ्कारवत्, दक्षिणबाहौ कङ्कणवत् भवति।
22 मूर्खस्य पादः शीघ्रं प्रतिवेशिनः गृहे भवति, किन्तु अनुभवी तस्य लज्जा भवति।
23 मूर्खः गृहद्वारे निरीक्षते, किन्तु सुपोषितः बहिः तिष्ठति।
24 द्वारे श्रोतुं मनुष्यस्य अशिष्टता, किन्तु बुद्धिमान् अपमानेन दुखितः भविष्यति।
25 भाषिणां अधराणि तानि वचनानि कथयिष्यन्ति, किन्तु बुद्धिमान् जनानां वचनं तुलायां तौल्यते।
26 मूर्खाणां हृदयं तेषां मुखं भवति, ज्ञानिनां तु मुखं तेषां हृदये भवति।
27 अभक्तः यदा शैतानं शापयति तदा सः स्वप्राणान् शापयति।
28 कुहूकुहू स्वात्मानं दूषयति, यत्र यत्र निवसति तत्र द्वेष्यते।

अध्याय 22

1 आलस्यः मलिनशिलायाः उपमा भवति, सर्वः तस्य अपमानार्थं तं श्वसिष्यन्ति।
2 आलस्यः गोबरस्य मलिनतायाः उपमा भवति, यः कश्चित् तत् उद्धृत्य हस्तं क्षोभयिष्यति।
3 दुष्टपोषितः पितुः अपमानः भवति, तस्य हानिः मूर्खः कन्या जायते।
4 बुद्धिमान् कन्या भर्तुः उत्तराधिकारं दास्यति, किन्तु या अप्रयत्नेन जीवति सा पितुः भारः।
5 साहसी सा पितरं भर्तारं च अपमानयति, किन्तु तौ तां अवहेलयतः।
6 ऋतुकालात् बहिः कथा शोकस्य सङ्गीतवत् भवति, किन्तु पट्टिकाः प्रज्ञासंशोधनं च कदापि कालात् बहिः न भवन्ति।
7 यः कश्चित् मूर्खं उपदिशति सः कुम्भखण्डं सङ्लग्नं कृत्वा सुनिद्रायाः जागरणं यथा भवति।
8 मूढे कथां कथयति सः निद्रायां कथयति।
9 यदि बालकाः प्रामाणिकतया जीवन्ति, धनं च सन्ति तर्हि मातापितृणां नीचतां आच्छादयिष्यन्ति।
10 किन्तु बालकाः अभिमानी भूत्वा अवमानानाभावेन स्वजनानाम् आर्यतां कलङ्कयन्ति।
11 मृतस्य कृते रोदन्तु, यतः सः प्रकाशं नष्टवान्, मूर्खस्य कृते रोदन्तु, यतः सः बोधस्य अभावं करोति, मृतस्य कृते अल्पं रोदनं कुर्वन्तु, यतः सः विश्रामं प्राप्नोति, किन्तु मूर्खस्य जीवनं मृत्युतः अपि दुष्टतरम्।
12 सप्तदिनानि जनाः मृतस्य शोकं कुर्वन्ति; किन्तु मूर्खस्य अभक्तस्य च जीवनपर्यन्तं।
13 मूर्खेण सह बहु मा वद, अबोधस्य समीपं मा गच्छ, तस्मात् सावधानः भवतु, मा भूत् तव कष्टं न प्राप्स्यसि, तस्य मूर्खताभिः कदापि दूषितः न भविष्यसि उन्मत्ततायाः व्याकुलः।
१४ सीसात् किं गुरुतरम् ? तस्य च किं नाम मूर्खः एव?
15 वालुका लवणं च लोहराशिं च सुकरं भवति, अबोधस्य मनुष्यस्य अपेक्षया।
16 भवने बद्धं बद्धं च काष्ठं यथा कम्पनेन मुक्तं कर्तुं न शक्यते, तथैव उपदेशितपरामर्शेण स्थापितं हृदयं कदापि भयं न करिष्यति।
17 अवगमनविचारे निवसितं हृदयं मञ्चस्य भित्तिषु सुन्दरं प्लास्टिंग् इव भवति।

18 उच्चस्थाने स्थापिताः पाले कदापि वायुविरुद्धं न तिष्ठन्ति, अतः मूर्खस्य कल्पनायां भयभीतं हृदयं कस्यापि भयस्य विरुद्धं स्थातुं न शक्नोति।
19 यः नेत्रे दंशयति सः अश्रुपातं करिष्यति, यः हृदयं विदारयति सः तस्याःज्ञानं प्रदर्शयति।
20 यः कश्चित् पक्षिणां उपरि शिलापातं करोति सः तान् विदारयति, यःस्वमित्रं निन्दति सःमैत्रीं भङ्गयति।
21 यद्यपि त्वं मित्रं प्रति खड्गं निष्कासयसि, तथापि मा निराश; यतःअनुग्रहस्य पुनरागमनं भवेत्।
22 यदि त्वं मित्रं प्रति मुखं उद्घाटितवान् तर्हि मा भयम्; यतः सम्मिलनं स्यात्, अपमानं वा अभिमानं वा रहस्यप्रकाशनं वा द्रोहव्रणं वा विहाय, एतेषां कारणात् सर्वे मित्राणि गमिष्यन्ति।
23 तस्य दारिद्र्ये प्रतिवेशिनः प्रति निष्ठावान् भव, यत् त्वं तस्य समृद्धौ आनन्दं प्राप्स्यसि, तस्य दुःखसमये तस्य समीपे स्थिरः भव, यत् त्वं तस्य उत्तराधिकारे तस्य सह उत्तराधिकारी भवसि, यतः नीचःसम्पत्तिःसर्वदा अवमाननीयःन भवति : न च प्रशंसने भवितव्यः धनिकः।
24 यथा भट्ट्याः वाष्पः धूमः च अग्निना पुरतः गच्छति; रक्तस्य पुरतः एवम् निन्दनम्।
25 अहं मित्रस्य रक्षणं कर्तुं न लज्जिष्यामि; न च अहं तस्मात् निगूहिष्यामि।
26 तस्याद् यदि मयि कश्चित् दुष्कृतं घटते, तद् शृण्वन् कश्चित् तस्मात् सावधानःभविष्यति।
27 को मम मुखस्य पुरतःप्रहरणं मम अधरे च प्रज्ञामुद्रां स्थापयति यत् अहं तेषां समीपे सहसा न पतामि, मम जिह्वा मां न नाशयति?

अध्याय 23

1 हे भगवन् मम सर्वजीवनस्य पिता, राज्यपाल; मां तेषां परामर्शेषु मा त्यज, तेषां पार्श्वे मा पततु।
2 मम विचारेषु को प्रहारं, हृदये प्रज्ञायाःअनुशासनं च स्थापयिष्यति? मम अज्ञानात् मां न मुञ्चन्ति, मम पापात् न गच्छति।
3 मा भूत् मम अज्ञानानि वर्धन्ते, मम पापानि मम विनाशाय प्रचुराणि न भवन्ति, अहं च मम प्रतिपक्षिणां पुरतःपतति, मम शत्रुः मयि आनन्दं न प्राप्नुयात्, यस्य आशा तव दयायाःदूरम् अस्ति।
4 हे प्रभो, मम जीवनस्य पिता परमेश्वर; मां गर्वितःदृष्टिपातं मा कुरु, किन्तु सर्वदा अभिमानी मनःभवतःसेवकान् विमुखीकुरु।
5 वृथा आशां कामं च मम निवर्तय, सदा त्वां सेवां कर्तुम् इच्छन्तं तं धारयिष्यसि।
6 उदरस्य लोभःमांसस्य कामःमा मां गृह्णातु; मा च मयि तव सेवकं अविवेकी मनसि ददातु।
7 हे बालकाःमुखस्य अनुशासनं शृणुत, यःतत् पालयति सःकदापि तस्य अधरे न गृह्णीयात्।
8 पापी मूढतायां अवशिष्यते, दुष्टवक्ता अभिमानी च तेन पतन्ति।
9 तव मुखं शपथस्य अभ्यस्तं मा कुरु; न च पवित्रस्य नामकरणाय आत्मनःउपयोगं कुरु।
10 यथा नित्यं ताडितः दासः नीलचिह्नरहितः न भविष्यति, तथैव यः नित्यं शपथं कृत्वा ईश्वरस्य नामकरणं करोति सः निर्दोषः न भविष्यति।
11 यः बहुशपथं करोति सः अधर्मेण पूरितः भविष्यति, तस्य गृहात् व्याधिःकदापि न गमिष्यति, यदि सःअपराधं करोति तर्हि तस्य पापं तस्य उपरि भविष्यति, यदि सःस्वपापं न स्वीकुर्वति तर्हि सःद्विगुणं अपराधं करोति, तथा च यदि वृथा शपथं करोति तर्हि सःनिर्दोषःन भविष्यति, किन्तु तस्य गृहं विपत्तिपूर्णं भविष्यति।
12 मृत्योः परिधानं वाक्यं वर्तते, याकूबस्य उत्तराधिकारे तत् न लभ्यते इति परमेश् वरः प्रयच्छतु। यतः एतादृशाः सर्वेऽपि वस्तूनि ईश्वरभक्तेभ्यःदूरं भविष्यन्ति, ते च पापेषु न भ्रमिष्यन्ति।
13 तव मुखं अशुद्धं शपथं मा कुरु, यतःतत्र पापस्य वचनं वर्तते।
14 महापुरुषेषु उपविश्य पितरं मातरं च स्मर। तेषां पुरतःविस्मरन् मा भूत्, तथा त्वं स्वरीत्या मूर्खःभूत्वा, न जातःस्याम् इति कामयसि, तेषां जन्मदिवसं शापयसि।
15 यः मनुष्यः निन्दनीयवाक्याभ्यस्तः अस्ति सः जीवनपर्यन्तं कदापि सुधारं न प्राप्स्यति।
16 द्विविधाःजनाःपापं वर्धयन्ति, तृतीयःक्रोधं जनयिष्यति, उष्णचित्तः ज्वलन्तःअग्निःइव भवति, यावत् सःनष्टःन भवति तावत् कदापि न शाम्यति, मांसशरीरे व्यभिचारी यावत् कश्चित् प्रज्वलितःन भवति तावत् कदापि न निवर्तते अग्निः।
17 वेश्यायाः सर्वा रोटिका मधुरा भवति, यावन्न म्रियते तावत् सःन त्यक्ष्यति।
18 यः पुरुषः विवाहं भङ्गयति, सः हृदये एवम् वदति, “को मां पश्यति? अहं तमःपरिवृत; भित्तिभिःमां आच्छादितं, न च शरीरं मां पश्यति; मया किं भयं कर्तव्यम् ? परमं मम पापं न स्मरिष्यति।
19 एतादृशः मनुष्यः केवलं मनुष्याणां नेत्रेभ्यः भयम् अनुभवति, न जानाति यत् भगवतःनेत्राणि सूर्यापेक्षया दशसहस्रगुणानि उज्ज्वलाः सन्ति।
20 सः सर्वाणि वस्तूनि सृष्टेः पूर्वं जानाति स्म; तथा तेषां सिद्धत्वानन्तरं सःतान् सर्वान् अवलोकितवान्।
21 अयं पुरुषःनगरस्य वीथिषु दण्डितःभविष्यति, यत्र सःन शङ्कते तत्र सःगृहीतःभविष्यति।
22 भर्तारं त्यक्त्वा अन्येन उत्तराधिकारिणं आनयति सा भार्या सहापि एवं गमिष्यति।
23 प्रथमं सा परमात्मनः नियमं न आज्ञापितवती। द्वितीयं च, सा स्वपत्न्याः अपराधं कृतवती; तृतीयं च सा व्यभिचारं कृत्वा अन्येन पुरुषेण बालकान् आनयत्।
24 सा सभायां बहिः नीता, तस्याः सन्तानानां विषये अन्वेषणं क्रियते।
25 तस्याः बालकाः न मूलं करिष्यन्ति, तस्याः शाखाः न फलं दास्यन्ति।
26 सा शापार्थं स्मृतिं त्यक्ष्यति, तस्याःनिन्दां न निर्मास्यति।
27 शेषाःज्ञास्यन्ति यत् भगवतःभयात् श्रेष्ठं किमपि नास्ति, भगवतः आज्ञानां पालनात् अधिकं मधुरं किमपि नास्ति।
28 भगवतःअनुसरणं महती महिमा, तस्य ग्रहणं च दीर्घायुः।

अध्याय 24

1 प्रज्ञा आत्मनःस्तुतिं करिष्यति, स्वजनमध्ये च गौरवं करिष्यति।
2 परमात्मनः सभायां सा मुखं उद्घाट्य तस्य सामर्थ्यस्य पुरतः विजयं प्राप्स्यति।
3 अहं परमात्मनःमुखात् निर्गत्य पृथिवीं मेघवत् आच्छादितवान्।
4 अहं उच्चस्थानेषु निवसन् मम सिंहासनं मेघस्तम्भे अस्ति।
5 अहमेव स्वर्गस्य परिक्रमणं परिवृत्य गभीरस्य तले गतः।
6 समुद्रस्य तरङ्गेषु सर्वेषु पृथिव्यां सर्वेषु जातिषु राष्ट्रेषु च मया सम्पत्तिःप्राप्ता।
7 एतैः सर्वैः सह अहं विश्रामं अन्विषम्, कस्य उत्तराधिकारे स्थास्यामि?
8 ततः सर्वस्य सृष्टिकर्ता मम आज्ञां दत्त्वा मम निवासस्थानं विश्रामं कृतवान्, “तव निवासः याकूबनगरे भवतु, तव उत्तराधिकारः इस्राएलदेशे च भवतु।”

9 सः मां आदौ जगतः पूर्वं सृष्टवान्, अहं कदापि न विफलः भविष्यामि।
10 अहं पवित्रे निवासस्थाने तस्य पुरतःसेवां कृतवान्; तथा च अहं सियोने स्थापितः।
11 तथैव प्रियनगरे सः मां विश्रामं दत्तवान्, यरुशलेमनगरे च मम शक्तिःआसीत्।
12 अहं भगवतःउत्तराधिकारस्य भागे अपि गौरवपूर्णेषु जनेषु मूलं कृतवान्।
13 अहं लिबानस-नगरे देवदारवत्, हरमोन-पर्वतेषु सरू-वृक्षवत् उन्नतःअभवम्।
14 अहं एन्-गद्दीनगरे तालवृक्षवत् यरीहोनगरे गुलाबवृक्षवत्, सुखक्षेत्रे सुन्दरजैतूनवृक्षवत् उच्चीकृत; जलपार्श्वे च विमानवृक्षः इव वर्धितः।
15 अहं दालचीनी-अस्पालाथुस् इव मधुरगन्धं दत्तवान्, उत्तमगन्धं च गन्धं, गोमेदं, मधुरं स्तम्भं, तंबूस्थं गन्धधूमवत् च दत्तवान्।
16 तारकवृक्षवत् मया मम शाखाः प्रसारिता; मम शाखाः गौरवस्य अनुग्रहस्य च शाखाःसन्ति।
17 यथा द्राक्षाफलम् आनयत् तथा अहं प्रियं रसं निर्वहामि, मम पुष्पाणि च गौरवस्य धनस्य च फलानि सन्ति।
18 अहं सुन्दरप्रेमस्य, भयस्य, ज्ञानस्य, पवित्रस्य आशायाःच माता अस्मि, अतःअहं नित्यःसन् मम सर्वेषां बालकानां कृते दत्तःअस्मि, ये तस्य नामकरणं कृतवन्तः।
19 यूयं ये मयि कामयन्तः सर्वे मम समीपम् आगत्य मम फलैः आत्मानं पूरयन्तु।
20 मम स्मृतिः मधुतः मधुरतर; मम उत्तराधिकारः मधुपर्कात् अपि मधुरतरः।
21 ये मां भक्षयन्ति ते अद्यापि क्षुधार्ताःभविष्यन्ति, ये मां पिबन्ति ते अद्यापि तृषिताःभविष्यन्ति।
22 यःमम आज्ञापालनं करोति सःकदापि न लज्जितःभविष्यति, ये मयि कार्यरताःन दुष्कृतं करिष्यन्ति।
23 एतानि सर्वाणि वचनानि परमेश्वरस्य सन्धिग्रन्थ; याकूबस्य सङ्घस्य धरोहररूपेण मूसाया आज्ञापितःनियमः।
24 भगवता बलवान् न भवितुं मूर्च्छितः। स युष्मान् दृढं करोतु, तस्मिन् लसतु, यतःसर्वशक्तिमान् प्रभुःएकःएव परमेश् वरःअस्ति, तस् य अतिरिक्तःअन्यःत्राता नास्ति।
25 सः नूतनफलसमये फिसोन इव तिग्रिस् इव सर्वं स्वबुद्ध्या पूरयति।
26 सः फलानां कटनसमये यूफ्रेटिस इव योर्दनवत् च बोधं प्रचुरं करोति।
27 सः ज्ञानस्य सिद्धान्तं प्रकाशवत्, विन्टेज्-काले च जियोन् इव प्रकटयति।
28 प्रथमः पुरुषः तां सम्यक् न जानाति स्म, अन्तिमाः तां पुनः न ज्ञास्यन्ति।
29 यतः तस्याः विचाराः समुद्रात् अधिका; तस्याः विचाराः महता गभीरात् अपि गभीराःसन्ति।
30 अहमपि नद्यां नद्यःइव, उद्यानं प्रति नाली इव निर्गतवान्।
31 अहं अवदम्, अहं मम उत्तमं उद्यानं सिञ्चिष्यामि, मम उद्यानशयनं च प्रचुरं सिञ्चिष्यामि, पश्य मम नदी नदी अभवत्, मम नदी समुद्रःअभवत्।
32 अहं सिद्धान्तं प्रातः इव प्रकाशयिष्यामि, तस्याः प्रकाशं दूरं प्रेषयिष्यामि।
33 अहम् अद्यापि भविष्यद्वाणीरूपेण उपदेशं पातयिष्यामि, सर्वयुगेभ्यःसदा त्यक्ष्यामि।
34 पश्यतु, अहं केवलं स्वस्य कृते एव परिश्रमं कृतवान्, अपितु सर्वेषां प्रज्ञां याचकानां कृते परिश्रमं कृतवान्।

अध्याय 25

1 अहं त्रिषु विषयेषु सुन्दरः अभवम्, ईश्वरस्य मनुष्याणां च समक्षं सुन्दरः उत्तिष्ठामि, भ्रातृणां एकता, प्रतिवेशिनः प्रेम, पुरुषः पत्नी च एकत्र सहमताः।
2 मम आत्मा त्रिविधान् जनान् द्वेष्टि, तेषां प्राणेषु अहं बहु आहतः अस्मि, दरिद्रः अभिमानी, धनिकः मृषावादी, वृद्धः व्यभिचारी च करोति।
3 यौवने यदि किमपि न सङ्गृहीतं तर्हि वयसि कथं किमपि लभसे?
4 हे श्वेतकेशानां कृते, प्राचीनजनानाम् उपदेशं ज्ञातुं च कियत् सुन्दरं वस्तु अस्ति!
5 हे वृद्धानां प्रज्ञा, मानानुष्ठानानां च बुद्धिःपरामर्शःच कथं सुन्दरः।
6 बहु अनुभवःवृद्धानां मुकुट; ईश्वरभयं च तेषां महिमा।
7 नव वस्तूनि मया हृदये सुखी इति न्यायितानि, दशमं च जिह्वाया वदिष्यामि, यः मनुष्यः स्वसन्ततिषु आनन्दं प्राप्नोति। यश्च शत्रुपतनं द्रष्टुं जीवति।
8 यःबुद्धिमान् भार्या सह निवसति, जिह्वाया न स्खलितवती, स्वतः अपि अयोग्यस्य पुरुषस्य सेवां न कृतवान्, सःसाधु अस्ति।
9 यःप्रज्ञां लब्धवान्, यःश्रोतुं इच्छुकानां कर्णेषु वदति, सःसाधु।
10 हे प्रज्ञां विन्दति सःकियत् महत्! तथापि प्रभुभयात् परं कोऽपि नास्ति।
11 किन्तु भगवतःप्रेम प्रकाशाय सर्वं अतिक्रमति, यःतत् धारयति, सःकेन उपमा भविष्यति?
12 भगवतः भयं तस्य प्रेम्णः आरम्भ; विश्वासः च तस्य आलम्बनस्य आरम्भः।
13 हृदयस्य व्याधिं विना मम कञ्चित् व्याधिं ददातु, दुष्टं च स्त्रियाः दुष्टतां विना।
14 कश्चित् क्लेश; किन्तु मां द्वेष्टिणां दुखं, प्रतिशोधं च, किन्तु शत्रुणां प्रतिशोधः।
15 नागस्य शिरसा उपरि शिरः नास्ति; न च शत्रुकोपस्य उपरि क्रोधः।
16 अहं दुष्टया स्त्रिया सह गृहं पालयितुम् अपेक्षया सिंहेन अजगरेन सह निवासं कर्तुं वरम्।
17 स्त्रियाः दुष्टता मुखं परिवर्तयति, तस्याः मुखं बोटवस्त्रवत् अन्धकारं करोति।
18 तस्याः पतिः प्रतिवेशिनः मध्ये उपविशति; श्रुत्वा च कटुतया निश्वसति।
19 स्त्रियाःदुष्टतायाःकृते सर्व्वं दुष्टं अल्पं भवति, पापस्य भागःतस्याः उपरि पततु।
20 यथा वालुकामार्गारोहणं वृद्धानां पादयो; तथैव शान्तपुरुषाय वचनापूर्णा भार्या।
21 स्त्रियाःसौन्दर्यं मा स्तब्धं मा भोगाय तां कामय।
22 स्त्री यदि भर्तारं पालयति तर्हि क्रोधेन, अनादरेन, बहुनिन्दितेन च परिपूर्णा भवति।
23 दुष्टा स्त्री साहसं क्षीणं करोति, गुरुमुखं क्षतहृदयं च करोति, या स्त्रियाःदुखे पतिं सान्त्वनां न करिष्यति, सा दुर्बलहस्तं दुर्बलजानुं च करोति।
24 तस्याःस्त्रियाःपापस्य आरम्भःअभवत्, तस्याःमाध्यमेन वयं सर्वे म्रियमाणाःस्मः।
25 जलं न मार्गं ददातु; न च दुष्टा स्त्रियाःस्वतन्त्रता विदेशे गद्।
26 यदि सा तव इच्छितं न गच्छति तर्हि तां तव मांसात् छित्त्वा तलाकपत्रं दत्त्वा तां विसृजतु।

अध्याय 26

1 धन्यः पुरुषः यस्य सद्भार्या अस्ति, यतः तस्य दिवसानां संख्या द्विगुणा भविष्यति।
2 सत्पुरुषः पतिं हर्षयति, सः च शान्तिपूर्वकं स्वजीवनस्य वर्षाणि पूर्णं करिष्यति।
3 सत्पत्नी सत्भाग; यःभगवतःभयभीतानां भागे दास्यति।
4 धनवान् वा दरिद्रःवा यदि भगवन्तं प्रति सद्भावं धारयति तर्हि सः सर्वदा प्रसन्नमुखेन आनन्दं प्राप्स्यति।
5 मम हृदयं त्रीणि वस्तूनि सन्ति; चतुर्थं च अहं बहु भीतःअभवम्, नगरस्य निन्दां, अशिष्टजनसमूहस्य समागम; मिथ्या आरोपःच, एते सर्वे मृत्युतःअपि दुष्टाःसन्ति।
6 हृदयशोकशोकश्च या स्त्रियाः परस्त्रीविषये ईर्ष्यालु; सर्वैः सह संवादं कुर्वती जिह्वाप्रहारः।
7 दुष्टा भार्या इतस्ततःकम्पितःयुगःभवति, यःतां धारयति सःवृश्चिकं धारयति इव भवति।
8 मत्तःस्त्रियःपरे गदःच महतीं क्रोधं जनयति, सा च स्वस्य लज्जां न आच्छादयिष्यति।
9 स्त्रिया वेश्यात्वं ज्ञायते दम्भदृष्टिपलकयोः।
10 यदि तव कन्या निर्लज्जा भवति तर्हि तां संकीर्णं धारय, मा भूत् सा अतिस्वतन्त्रतायाःकारणेन आत्मनःदुर्व्यवहारं न करोति।
11 अधमनेत्रं पश्यतु, यदि सा भवतः अपराधं करोति तर्हि मा आश्चर्यचकितः।
12 सा तृषितःपथिकःइव मुखं उद्घाट्य तस्याःसमीपस्थं सर्वं जलं पिबति, सा सर्वेषु वेष्टनेषु उपविश्य सर्वेषु बाणेषु स्वकुम्भं उद्घाटयिष्यति।
13 भार्यायाः अनुग्रहः भर्तुः आनन्दं जनयति, तस्याः विवेकः तस्य अस्थि मेदःकरिष्यति।
14 मौनम् प्रेम्णा च भगवतःदानम् अस्ति; न च तावत् मूल्यं किमपि अस्ति यथा सुशिक्षितं मनः।
15 लज्जालुः विश्वासपात्रः द्विगुणः अनुग्रह; तस्याः महाद्वीपीयचित्तस्य मूल्यं कर्तुं न शक्यते।
16 यथा सूर्यःउच्चस्वर्गे उदेति; तथा सुपत्न्याःगृहक्रमे सौन्दर्यम्।
17 यथा पवित्रदीपिकायां स्पष्टप्रकाशःभवति; तथा पक्वयुगे मुखस्य सौन्दर्यम्।
18 यथा सुवर्णस्तम्भाः रजतस्य कुण्डलेषु भवन्ति; तथा नित्यहृदययुक्ताःगोरा पादाः।
19 पुत्र, तव वयसः पुष्पं सुस्थं कुरु; परदेशेभ्यः च स्वशक्तिं मा ददातु।
20 यदा त्वं सर्वक्षेत्रेषु फलप्रदं सम्पत्तिं प्राप्नोषि तदा तव बीजेन रोपय, तव सद्भावे विश्वासं कृत्वा।
21 तव वंशजं यद् त्यजसि, तेषां सुवंशस्य विश्वासः सन् वर्धितः भविष्यति।
22 वेश्या थूक इव गण्यते; किन्तु विवाहिता भर्तुःकृते मृत्युविरुद्धं गोपुरं भवति।
23 दुष्टस्त्री दुष्टपुरुषाय भागरूपेण दीयते, किन्तु भगवतः भयङ्करस्य कृते ईश्वरभक्ता दीयते।
24 अप्रमाणिकः स्त्री लज्जां अवहेलयति, किन्तु प्रामाणिकः स्त्रियाः पतिं आदरं करिष्यति।
25 निर्लज्जा स्त्री श्ववत् गण्यते; सा तु लज्जिता भगवतः भयं करिष्यति।
26 या स्त्रियाःभर्तुःआदरं करोति, सा सर्वेषां बुद्धिमान् इति ज्ञायते। सा तु अभिमानेन तस्य अपमानं करोति, सा सर्वेभ्यः अभक्ता गण्यते।
27 उच्चैः क्रन्दनीया, ताडना च शत्रून् अपसारयितुं अन्वेषिता भविष्यति।
28 मम हृदयं दुःखं ददाति द्वे वस्तूनि; तृतीयः मां क्रुद्धं करोति, युद्धकर्त्ता यः दारिद्र्यम् अनुभवति। अवगतिपुरुषाश्च ये न स्थापिता; यःच धर्मात् पापं प्रति प्रत्यागच्छति; भगवान् तादृशं खड्गस्य कृते सज्जीकरोति।
29 वणिक् दुष्कृतं कर्तुं कदापि न रक्षेत्; न च हक्स्टरःपापात् मुक्तः भविष्यति।

अध्याय 27

1 बहवः अल्पार्थे पापं कृतवन्त; यश्च प्रचुरता अन्विष्यते सः नेत्राणि निवर्तयिष्यति।
2 यथा नखः शिलासंधियोः मध्ये लसति; तथा पापं क्रयविक्रययोः मध्ये निकटं लसति।
3 यावत् कश्चित् भगवतः भये प्रयत्नपूर्वकं न धारयति तावत् तस्य गृहं शीघ्रमेव पतितं भविष्यति।
4 यथा कश्चित् चलनीना छानयति तदा कचराणि अवशिष्यन्ते; अतः मनुष्यस्य मलिनता तस्य वार्तालापे।
5 भट्टी कुम्भकारस्य पात्राणि परीक्षते; अतः मनुष्यस्य परीक्षा तस्य तर्के एव भवति।
6 फलं कथयति यदि वृक्षः परिधाय; तथा मनुष्यस्य हृदये अभिमानस्य उच्चारणम्।
7 तस्य वचनं श्रुत्वा पूर्वं कस्यचित् स्तुतिं मा कुरु; एषा हि मनुष्याणां परीक्षा।
8 यदि त्वं धर्मं अनुसृत्य गच्छसि तर्हि तां प्राप्य गौरवपूर्णदीर्घवस्त्रवत् धारयिष्यसि।
9 पक्षिणः स्वसदृशान् आश्रिताः भविष्यन्ति; तथैव सत्यं प्रत्यागमिष्यति ये तस्याःआचरणं कुर्वन्ति।
10 यथा सिंहःशिकारं प्रति शयनं करोति; अतः अधर्मं कुर्वतां कृते पापं कुर्वन्ति।
11 ईश्वरभक्तस्य प्रवचनं सर्वदा प्रज्ञायुक्तं भवति; मूर्खःतु चन्द्रवत् परिवर्तते।
12 यदि त्वं अविवेकीनां मध्ये असि, तर्हि कालम् आचर; किन्तु बुद्धिमान् मनुष्याणां मध्ये नित्यं भवन्तु।
13 मूर्खाणां प्रवचनं कष्टप्रदं तेषां क्रीडा च पापस्य आडम्बरः।
14 बहुशपथं कृत्वा केशान् ऋजुं करोति; तेषां विवादाःच कर्णानि निवारयन्ति।
15 अभिमानिनां कलहःरक्तपात; तेषां निन्दाःकर्णयोःदुःखदः।
16 यः गुह्यम् आविष्करोति, सः स्वस्य श्रेयः नष्टं करोति; न च तस्य मनसि मित्रं कदापि न प्राप्स्यति।
17 मित्रं प्रेम कुरु, तस्य प्रति विश्वास्यतां कुरु, किन्तु यदि त्वं तस्य रहस्यं द्रोहं करोषि तर्हि तस्य पश्चात् मा अनुसृत्य।
18 यथा मनुष्यः स्वशत्रुनाशं कृतवान्; तथा त्वं प्रतिवेशिनः प्रेम नष्टवान्।
19 यथा यः पक्षिणं स्वहस्तात् निर्गन्तुं मुञ्चति, तथैव त्वं प्रतिवेशिनं विसृज्य तं पुनःन प्राप्स्यसि
20 पुनःतस्य अनुसरणं मा कुरुत, यतःसःअतिदूरे अस्ति। सःयथा जालतःबहिःपलायितःमृगः।
21 यथा व्रणं बद्धो भवेत्; निन्दा कृत्वा मेलनं भवेत्, किन्तु यः रहस्यद्रोहं करोति सःआशाहीनःभवति।
22 यः नेत्रेण निमिषं करोति सः दुष्कृतं करोति, यः तं जानाति सः तस्मात् गमिष्यति।

23 यदा त्वं उपस्थितः भवसि तदा सः मधुरं वदिष्यति, तव वचनं च प्रशंसति, किन्तु अन्ते सः मुखं विकृष्य तव वचनस्य निन्दां करिष्यति।
24 अहं बहुविधं द्वेष्टि, किन्तु तस्य सदृशं किमपि न; यतः प्रभुः तं द्वेष्टि।
25 यः कश्चित् शिलाम् ऊर्ध्वं क्षिपति, सः तां स्वशिरसि निक्षिपति; वञ्चनप्रहारश्च व्रणं करिष्यति।
26 यः कश्चित् गर्तं खनति सः तस्मिन् पतति, यः जालं स्थापयति सः तस्मिन् गृहीतः भविष्यति।
27 यः कष्टं करोति सः तस्य उपरि पतति, सः कुतः आगतः इति न ज्ञास्यति।
28 उपहासः अपमानः च अभिमानीभ्यः भवति; किन्तु प्रतिशोधः सिंह इव तेषां प्रतीक्षां करिष्यति।
29 ये धार्मिकाणां पतने हर्षयन्ति ते जाते गृहीताः भविष्यन्ति; तेषां मृत्योःपूर्वं दुःखं च तान् भक्षयिष्यति।
30 दुर्भाव; क्रोधः च, एतानि अपि घृणितानि सन्ति; पापस्य च तौ द्वौ अपि भविष्यति।

अध्याय 28

1 यः प्रतिशोधं करोति सः भगवतः प्रतिशोधं प्राप्स्यति, सः अवश्यमेव स्वपापानां स्मरणं करिष्यति।
2 तव प्रतिवेशिनः यत् आहतं कृतवान् तत् क्षमस्व, तथैव प्रार्थयन्ते सति तव पापाः अपि क्षमिताः भविष्यन्ति।
3 एकः मनुष्यः अन्यस्य विरुद्धं द्वेषं धारयति, किं च भगवतः क्षमायाचते?
4 सः स्वसदृशे मनुष्ये दयां न करोति, किं च स्वपापक्षमा याचते?
5 यदि मांसमात्रः द्वेषं पोषयति तर्हि कः तस्य पापक्षमायाः याचनां करिष्यति?
6 तव अन्तं स्मर, वैरं निवर्तयतु; भ्रष्टाचारं मृत्युं च स्मर्य आज्ञां च तिष्ठतु।
7 आज्ञाः स्मर्यताम्, प्रतिवेशिनः प्रति दुर्भावं मा कुरु, परमात्मनः सन्धिं स्मर्य अज्ञानं च निमिषं कुरु।
8 कलहं निवर्तय त्वं पापं न्यूनीकरिष्यसि, यतः क्रुद्धः जनः कलहं प्रज्वालयिष्यति।
9 पापः मित्राणि व्याकुलं करोति, शान्तियुक्तेषु च विवादं करोति।
10 यथा अग्निप्रकरणं तथा प्रज्वलति, मनुष्यस्य यथा बलं तथा तस्य क्रोधः। तस्य धनानुगुणं तस्य क्रोधः उत्तिष्ठति; ये च विग्रहं कुर्वन्ति ते यथा यथा बलवन्तः भवन्ति तथा तथा ते अधिकं प्रज्वलिताः भविष्यन्ति।
11 शीघ्रं विवादः अग्निं प्रज्वालयति, शीघ्रं युद्धं च रक्तं पातयति।
12 यदि त्वं स्फुलिङ्गं फूत्स्यसि तर्हि सा दह्यते, यदि त्वं तस्य उपरि थूकयसि तर्हि सा शान्तं भविष्यति, एतौ द्वौ अपि तव मुखात् निर्गच्छेत्।
13 कुहूकुहूकारं द्विजिह्वां च शापयतु, यतः एतादृशाः बहवः शान्तिं कृतवन्तः।
14 पश्चात्तापं जिह्वा बहून् व्याकुलं कृत्वा राष्ट्रे राष्ट्रे प्रेषितवती, बलिष्ठनगराणि पातयित्वा महापुरुषाणां गृहाणि पातितवती।
15 पश्चात्तापी जिह्वा सद्स्त्रीणां निष्कासनं कृतवती, तेषां परिश्रमात् च वंचिता।
16 यः कश्चित् तत् शृणोति, सः कदापि विश्रामं न प्राप्स्यति, शान्ततया च न वसति।
17 कशाप्रहारेन मांसे चिह्नानि भवन्ति, जिह्वाप्रहारेन तु अस्थीः भग्नाः भवन्ति।
18 बहवः खड्गधारेण पतिता; किन्तु जिह्वाया पतिताः न तावन्तः।
19 तस्य विषेण यः रक्षितः भवति सः साधु; सा तस्य युगं न आकर्षितवती, न च तस्याः बन्धनेषु बद्धा।
20 तस्य युग्मं लोहस्य युगं, तस्य पट्टिकाः पीतलस्य पट्टिकाः सन्ति।
21 तस्य मृत्युः दुष्टमृत्यु; तस्मात् चिता श्रेष्ठाः आसन्।
22 ईश्वरभयिणां उपरि तस्य शासनं न भविष्यति, तेषां ज्वालाभिः न दह्यन्ते।
23 ये भगवन्तं त्यजन्ति ते तस्मिन् पतन्ति; तेषु दह्यते, न शाम्यति; तेषां उपरि सिंहवत् प्रेषितः स्यात्, तेभ्यः चिता इव भक्षयिष्यति।
24 पश्य त्वं कण्टकैः सम्पत्तिं परिवृत्य रजतं सुवर्णं च बध्नासि।
25 तव वचनं तुलायां तौल्य मुखस्य द्वारं दण्डं च कृत्वा।
26 सावधानाः त्वं तया सह मा स्खलसि, मा भूत् त्वं व्याघ्रितस्य पुरतः पतसि।

अध्याय 29

1 दयालुः स्वपरिजनं ऋणं दास्यति; यः हस्तं दृढं करोति सः आज्ञां पालयति।
2 प्रतिवेशिनः आवश्यकतासमये ऋणं ददातु, समये च प्रतिवेशिनः पुनः दास्यतु।
3 तव वचनं पालयित्वा तस्य सह निष्ठया व्यवहारं कुरु, तदा त्वं सर्वदा आवश्यकं वस्तु प्राप्स्यसि।
4 बहवः ऋणं दत्तं सति तत् लब्धं इति गणयित्वा तेषां साहाय्यकर्तारः क्लेशं कृतवन्तः।
5 यावत् सः न प्राप्स्यति तावत् पुरुषस्य हस्तं चुम्बयिष्यति; प्रतिवेशिनः धनार्थं च सः वशीकृतः वदिष्यति, किन्तु यदा प्रतिदानं करिष्यति तदा सः समयं दीर्घं करिष्यति, शोकवचनं च प्रत्यागत्य कालस्य शिकायतुं प्रवृत्तः भविष्यति।
6 यदि सः विजयी भवति तर्हि सः अर्धं कष्टेन न प्राप्स्यति, सः च तत् लब्धमिव गणयिष्यति, यदि न तर्हि सः तस्य धनं हरणं कृतवान्, अकारणं च शत्रुं प्राप्तवान्, शापैः च ददाति रेलिंग्; मानार्थं च तस्य अपमानं दास्यति।
7 अतः बहवः वञ्चनभयात् परपुरुषाणां दुर्व्यवहारस्य कृते ऋणं दातुं न अस्वीकृतवन्तः।
8 तथापि त्वं दरिद्रस्य पुरुषस्य प्रति धैर्यं धारय, तस्य दयां कर्तुं मा विलम्बं कुरु।
9 आज्ञाकारणात् निर्धनस्य साहाय्यं कुरु, तस्य दारिद्र्यस्य कारणात् तं मा निवर्तयतु।
10 भ्रातुः मित्रस्य च कृते धनं नष्टं कुरु, नष्टं भवितुं शिलायाः अधः मा जङ्गमः भवतु।
11 परमात्मनः आज्ञानुसारं निधिं सञ्चय, तत् भवतः सुवर्णात् अधिकं लाभं दास्यति।
12 तव भंडारेषु भिक्षां निरुद्धं कुरु, तत् त्वां सर्वक्लेशात् मोचयिष्यति।
13 तव शत्रुभिः सह पराक्रम्य कवचात्, दृढशूलात् च श्रेष्ठतया युध्यति।
14 प्रामाणिकः पुरुषः प्रतिवेशिनः कृते निश्चयः भवति, किन्तु अधमः तं त्यक्ष्यति।
15 तव ध्रुवस्य मित्रतां मा विस्मर, यतः सः तव कृते स्वप्राणान् दत्तवान्।
16 पापः स्वस्य बन्धनस्य सद्भावं पातयिष्यति।
17 कृतघ्नचित्तः तं मोचयन्तं संकटं त्यक्ष्यति।
18 निश्चयेन बहवः सत्सम्पत्त्याः विमोचनं कृत्वा समुद्रस्य तरङ्गवत् कम्पितवन्त; पराक्रमीजनाः स्वगृहेभ्यः निष्कासितवन्त; येन ते परदेशेषु भ्रमन्ति स्म।

19 प्रभोः आज्ञां उल्लङ्घयन् दुष्टः निश्चये पतति, यः परेषां व्यापारं लाभार्थम् आचरति, अनुसरणं च करोति सःमुकदमे पतति।
20 स्वशक्तिनुसारं प्रतिवेशिनःसाहाय्यं कुरु, सावधानं च भवतु यत् त्वं स्वयमेव तस्मिन् न पतसि।
21 जीवनस्य मुख्यं वस्तु जलं, रोटिकां, वस्त्रं, लज्जाच्छादनगृहं च।
22 अन्यस्य गृहे सुकुमारभाडायाः अपेक्षया नीचकुटीरस्य दरिद्रस्य जीवनं श्रेयस्करम्।
23 अल्पं वा बहु वा सन्तोषं कुरु यत् त्वं स्वगृहस्य निन्दां न शृणोषि।
24 गृहे गृहे गमनं दुःखदं जीवनं यतः यत्र त्वं परदेशीयः असि तत्र मुखं उद्घाटयितुं न साहसं करोषि।
25 त्वं भोजनं करिष्यसि, भोजयिष्यसि, धन्यवादं न प्राप्स्यसि, अपि च कटुवचनं शृणोषि।
26 हे परदेशी आगत्य मेजं प्रयच्छ, यत् भवता सज्जीकृतं तत् मां पोषयतु।
27 हे परदेशी, माननीयं पुरुषं स्थानं ददातु। मम भ्राता निवासं कर्तुं आगच्छति, मम गृहस्य आवश्यकता अस्ति।
28 एतानि बुद्धिमान् मनुष्यस्य कृते दुःखदं भवन्ति; गृहकक्षस्य निन्दनं, ऋणदातुःनिन्दनं च।

अध्याय 30

1 यः पुत्रं प्रेम करोति सः तं बहुधा दण्डं अनुभवति, येन सः अन्ते तस्य आनन्दं प्राप्नुयात्।
2 यःपुत्रं दण्डयति सःतस्मिन् आनन्दं प्राप्स्यति, परिचितेषु च तस्य आनन्दं लप्स्यते।
3 यःपुत्रं उपदिशति सः शत्रुं दुःखं करोति, मित्राणां पुरतः सः तस्य आनन्दं लप्स्यते।
4 यद्यपि तस्य पिता म्रियते तथापि सः मृतः इव अस्ति, यतः सः स्वसदृशं त्यक्तवान्।
5 जीविते सन् तं दृष्ट्वा हर्षं कृतवान्, मृते सति सःन शोचति स्म।
6 सःस्वशत्रुषु प्रतिशोधकं त्यक्त्वा मित्रेषु अनुग्रहं दास्यति।
7 यः पुत्रस्य अतिशयेन करोति सः तस्य व्रणं बध्नाति; तस्य आन्तराणि च प्रत्येकं क्रन्दने व्याकुलाःभविष्यन्ति।
8 अभग्नः अश्वः शिरस्थः भवति, आत्मनः कृते त्यक्तः बालकः इच्छया भविष्यति।
9 तव बालकं कुरु, सःत्वां भयभीतं करिष्यति, तेन सह क्रीडति, सः त्वां व्याकुलतां जनयिष्यति।
10 तेन सह मा हसतु, मा भूत् तेन सह दुःखं न भवसि, अन्ते च त्वं दन्तं न क्षुण्णयसि।
11 यौवने तस्य मुक्तिं मा ददातु, तस्य मूर्खतासु मा निमिषं कुरुत।
12 बाल्ये तस्य कण्ठं नमस्कृत्य पार्श्वयोः ताडयतु, मा भूत् सः हठः भूत्वा भवतःआज्ञां न करोति, तथा च तव हृदये दुःखं न जनयति।
13 तव पुत्रं दण्डय, तं परिश्रमं धारय, मा भूत् तस्य अशुभव्यवहारः भवतःअपराधःन भवेत्।
14 शरीरे पीडितस्य धनिकस्य अपेक्षया निर्धनः सुस्थ; संविधानस्य दृढःच श्रेष्ठः।
15 आरोग्यं च शरीरस्य सुसंपत्तिः सर्वेभ्यः सुवर्णस्य उपरि, बलवत् शरीरं च अनन्तधनात्।
16 सुस्थशरीरात् परं धनं नास्ति, हृदयस्य आनन्दात् अपि न आनन्दः।
17 कटुजीवनात् नित्यव्याधिना वा मृत्युःश्रेयस्करः।
18 निमीलितमुखे पातिताः सुकुमाराः चितायां स्थापितानां मांसानां भ्रष्टा इव भवन्ति।
19 अर्पणं मूर्तिं किं हितं करोति? न हि भक्षितुं न गन्धं च शक्नोति, तथैव भगवता पीडितः।
20 सःनेत्रेण पश्यति, निश्वसति, यथा नपुंसकःकुमारीम् आलिंगयन् निश्वसति।
21 गुरुत्वे मनःमा प्रयच्छ, स्वपरामर्शेन आत्मानं मा पीडय।
22 हृदयस्य आनन्दःमनुष्यस्य आयु; मनुष्यस्य आनन्दःतस्य जीवनं दीर्घं करोति।
23 स्वप्राणान् प्रेम्णा हृदयं सान्त्वय, दुःखं दूरं दूरं कुरु, यतः दुःखेन बहवःमारिता; तस्य लाभःनास्ति।
24 ईर्ष्या क्रोधःआयुःह्रस्वं करोति, सावधानता च कालात् पूर्वं वयम् आनयति।
25 प्रसन्नहृदयस्य मांसस्य आहारस्य च परिचर्या भविष्यति।

अध्याय 31

1 धनस्य प्रतीक्षा मांसं भक्षयति, तस्य परिचर्या च निद्रां निष्कासयति।
2 प्रेक्षणेन मनुष्यः निद्रां न करिष्यति, यथा वेदना रोगः निद्रां भङ्क्ते।
3 धनिनः धनसङ्ग्रहे महती परिश्रमं कुर्वन्ति; विश्रामं कुर्वन् च सुकुमारैःपूरितःभवति।
4 दरिद्रः स्वदरिद्रे परिश्रमं करोति; यदा च सः त्यजति तदापि सः आवश्यकतावशात् अस्ति।
5 सुवर्णप्रेमिणःस धर्मी न भविता, भ्रष्टाचारानुसरणं च तस्य पर्याप्तं प्राप्नुयात्।
6 सुवर्णं बहूनां विनाशं जातम्, तेषां विनाशःच आसीत्।
7 तदर्थं यजमानानां कृते तत् ठोकरं भवति, सर्वे मूर्खाः तेन सह गृहीताःभविष्यन्ति।
8 धन्यः सः धनिकः यः निर्दोषः लभ्यते, यः सुवर्णस्य अनुसरणं न कृतवान्।
९ सः कः? वयं तं धन्यम् इति वक्ष्यामः यतः सः स्वजनानाम् मध्ये आश्चर्यं कृतवान्।
10 तेन कः परीक्षितः सिद्धः प्राप्तः? तदा सः महिमाम् अकरोतु। कः अपराधं कर्तुं शक्नोति, न च अपराधं कृतवान्? अथवा दुष्कृतं कृतवान्, न च कृतवान्?
11 तस्य द्रव्यं स्थास्यति, तस्य भिक्षां सङ्घःप्रवक्ष्यति।
12 यदि त्वं प्रचुरमेजस्य उपविशसि तर्हि तस्य लोभं मा वद, तस्मिन् बहु मांसं अस्ति इति मा वद।
13 दुष्टं नेत्रं दुष्टं वस्तु इति स्मर्यताम्, नेत्रापेक्षया दुष्टतरं किं सृष्टम्? अतःसर्वप्रसङ्गे रोदिति।
14 यत्र यत्र दृश्यते तत्र तत्र हस्तं मा प्रसारय, तेन सह पात्रे मा क्षिपतु।
15 केवलं स्वपरिजनस्य न्यायं मा कुरु, सर्वेषु विषयेषु च विवेकी भव।
16 तव पुरतःस्थापितानि वस्तूनि यथा यथा मनुषःखादतु। भक्षय च लक्षय, मा त्वं द्वेष्टि।
17 शिष्टाचारार्थं प्रथमं त्यजतु; अतृप्तश्च मा भूत्, मा त्वं अपराधं करोषि।
18 यदा त्वं बहूनां मध्ये उपविशसि तदा प्रथमं हस्तं मा प्रसारय।
19 सुपोषितस्य मनुष्यस्य कृते अल्पं पर्याप्तं भवति, सः शयने स्ववायुःह्रस्वं न आनयति।
20 सुनिद्रा मध्यमभोजनेन भवति, सः प्रातः उत्तिष्ठति, तस्य बुद्धिः तस्य समीपे अस्ति, किन्तु प्रेक्षणस्य पीडा, चोर; उदरस्य पीडा च अतृप्तस्य पुरुषस्य भवति।

21 यदि त्वं भक्षितुं बाध्यः असि, उत्तिष्ठ, वमनं कुरु, विश्रामं प्राप्स्यसि।
22 पुत्र, मां शृणु मा मां अवहेलय, अन्ते त्वं यथा मया त्वां कथितं तथा प्राप्स्यसि।
23 यः कश्चित् स्वभोजने उदारः भवति, तस्य विषये मनुष्याः शुभं वदिष्यन्ति। तस्य सुगृहपालनस्य च प्रतिवेदनं विश्वासः भविष्यति।
24 किन्तु यस्य भोजनस्य क्षुद्रः अस्ति तस्य विरुद्धं सर्वं नगरं गुञ्जयिष्यति। तस्य च क्षुद्रतायाः साक्ष्याणि न संशयिष्यन्ते।
25 मद्येन तव वीरतां मा दर्शय; यतः मद्येन बहवः नाशिताः।
26 भट्टी मज्जनेन धारं परीक्षते, मद्येन मद्येन अभिमानिनां हृदयं मद्यपानं करोति।
27 मद्यः मनुष्यस्य जीवनवत् हितकरः यदि मद्यपानं भवति, तर्हि मद्यहीनस्य मनुष्यस्य किं जीवनम्? यतः मनुष्याणां आनन्दं दातुं तत् निर्मितम् आसीत्।
28 मद्यपानं प्रमेयमत्तं ऋतुकाले च हृदयस्य आनन्दं मनप्रसन्नतां च जनयति।
29 अतिशयेन मत्तः मद्यः मनसः कटुतां जनयति, कलहेन, कलहेन च।
30 मत्तः मूर्खस्य क्रोधं वर्धयति यावत् सः अपराधं करोति, बलं न्यूनीकरोति, व्रणं च करोति।
31 मद्यपानेन प्रतिवेशिनः मा भर्त्सय, हर्षेण च तं मा अवहेलय, तस्मै निन्दनीयं वचनं मा ददातु, पिबितुं च आग्रहं कृत्वा तं मा निपीडय।

अध्याय 32

1 यदि त्वं भोजस्य स्वामी भवसि तर्हि आत्मानं मा उत्थापय, किन्तु तेषां मध्ये शेषेषु अन्यतमः इव भव; तान् प्रयत्नपूर्वकं पालनं कुरुत, तथा उपविशतु।
2 सर्व्वकार्यं कृत्वा स्वस्थानं गृहाण, येन त्वं तेषां सह आनन्दं प्राप्स्यसि, भोजस्य सुव्यवस्थापनार्थं च मुकुटं प्राप्स्यसि।
3 त्वं ज्येष्ठः वद, यतः भवतः योग्यं किन्तु सुविवेकेन। तथा बाधन्ते न musick.
4 यत्र वाद्यवादकः अस्ति तत्र वचनानि मा प्रक्षिपत, कालान्तरेण प्रज्ञां मा प्रदर्शयतु।
५ मद्यभोजने संगीतस्य संगीतसङ्गीतं सुवर्णे स्थापिते कार्बुन्कलस्य चिह्नवत् भवति।
6 सुवर्णकर्मणि स्थापिते मरकतस्य चिह्नं तथा सुखदमद्येन सह संगीतस्य रागः।
7 युवक, यदि भवतः आवश्यकता अस्ति तर्हि वद, तथापि द्विवारं पृष्टे सति दुर्ल्लभतया।
8 तव वाक्यं ह्रस्वं भवतु, अल्पशब्देषु बहुविधं ज्ञायते। यथा ज्ञात्वा जिह्वां धारयति।
9 यदि त्वं महापुरुषेषु भवसि तर्हि तेषां समं मा कुरु; यदा च प्राचीनपुरुषाः स्थाने भवन्ति तदा न बहुशब्दाः प्रयुञ्जते।
10 वज्रस्य पूर्वं विद्युत् गच्छति; लज्जितः च पुरतः अनुग्रहं गमिष्यति।
11 काले उत्तिष्ठ, अन्तिमः मा भूत्; किन्तु त्वां अविलम्बेन गृहं प्राप्नुहि।
12 तत्र लीलां कुरु यत् इच्छसि तत् कुरु, किन्तु गर्वेण वाक्येन पापं मा कुरु।
13 एतेभ्यः कारणेभ्यः यः त्वां निर्मितवान्, सः त्वां स्वसद्द्रव्यैः पुनः पूरितवान्, तस्य आशीर्वादं ददातु।
14 यः कश्चित् प्रभुभयं करोति, सः तस्य अनुशासनं प्राप्स्यति; ये च तं प्राक् अन्विष्यन्ते ते अनुग्रहं प्राप्नुयुः।
15 यः व्यवस्थां याचते सः तेन पूरितः भविष्यति, किन्तु पाखण्डी तत्र अपराधं प्राप्स्यति।
16 ये भगवतः भयभीताः न्यायं प्राप्नुयुः न्यायं च प्रकाशवत् प्रज्वालयिष्यन्ति।
17 पापः न भर्त्स्यते, किन्तु स्वेच्छानुसारं निमित्तं लभते।
18 उपदेशवान् मनुष्यः विचारशीलः भविष्यति; किन्तु विचित्रः अभिमानी च मनुष्यः भयेन न भयभीतः भवति, यदा सः स्वतः अविचारितः अपि कृतवान्।
19 उपदेशं विना किमपि मा कुरु; यदा च त्वया एकवारं कृतं तदा मा पश्चात्तापं कुरु।
20 यथा त्वं पतिष्यसि, तत्र मा गच्छ, पाषाणानां मध्ये मा स्तब्धः भवेय।
21 स्पष्टतया विश्वासः मा भवतु।
22 स्वसन्ततिभ्यः सावधानाः भव।
23 सर्वेषु सत्कार्येषु स्वप्राणान् विश्वसितु; एतत् हि आज्ञापालनम्।
24 यः प्रभुना विश्वासं करोति सः आज्ञां ज्ञापयति। यश्च तस्मिन् विश्वसिति सः कदापि दुष्टतरं न भविष्यति।

अध्याय 33

1 भगवतः भयभीतः तस्य दुष्कृतं न भविष्यति। किन्तु पुनः प्रलोभनेन सः तं मोचयिष्यति।
2 ज्ञानी व्यवस्थां न द्वेष्टि; यस्तु तत्र पाखण्डी भवति सः तुफाने इव पोतः।
3 बुद्धिमान् मनुष्यः व्यवस्थायां विश्वासं करोति; तस्य च नियमः वचनवत् निष्ठावान् अस्ति।
4 किं वक्तव्यं तत् सज्जीकृत्य तथा त्वं श्रूयते, उपदेशं बद्ध्वा ततः उत्तरं ददातु।
5 मूढानां हृदयं शकटचक्रवत्; तस्य च विचाराः भ्रमन्तः अक्षवृक्षः इव सन्ति।
6 अश्वः उपहासमित्रः इव भवति, सः सर्वस्य उपरि उपविष्टानां अधः गच्छति।
7 यदा वर्षे सर्वदिनस्य प्रकाशः सूर्यस्य एव भवति, तदा किमर्थम् एकः दिवसः अन्यस्मात् दिने श्रेष्ठः भवति?
8 भगवतः ज्ञानेन ते विशिष्टाः अभवन्, सः च ऋतुः भोजः च परिवर्तयति स्म।
9 तेषु केषुचित् उच्चदिनानि कृत्वा पवित्रं कृतवान्, केषुचित् साधारणदिनानि च कृतवान्।
10 सर्वे मनुष्याः भूमौ एव सन्ति, आदमः पृथिव्याः सृष्टः अभवत्।
11 भगवता तान् बहुविद्यया विभज्य तेषां मार्गाः विविधाः कृताः।
12 तेषु केषुचित् आशीर्वादं दत्त्वा उन्नमयितवान्, केचन पवित्रं कृत्वा स्वसमीपं स्थापितवान्, केषुचित् तु शापं दत्त्वा नीचम् अकरोत्, स्वस्थानात् बहिः च गतः।
13 यथा मृत्तिका कुम्भकारस्य हस्ते स्वेच्छया सृजति, तथैव मनुष्यः तस्य सृष्टिकर्तुः हस्ते भवति, तेभ्यः यथा श्रेष्ठं प्रतिदानं कर्तुं।
14 सद्भावः अशुभस्य विरुद्धं जीवनं मृत्युविरुद्धं भवति, तथैव ईश्वरभक्तः पापस्य विरुद्धं, पापी ईश्वरभक्तस्य विरुद्धं च।
15 अतः परमात्मनः सर्वाणि कार्याणि पश्यन्तु। द्वे च द्वे च सन्ति, एकः अन्यस्य विरुद्धं।
16 अहं द्राक्षाग्राहकानाम् अनुसरणं कुर्वन् इव अन्तिमे जागरित; भगवतः आशीर्वादेन अहं लाभं प्राप्नोमि, द्राक्षाग्राहकवत् मम द्राक्षाकुण्डं पदाति।
17 अहं न केवलं स्वस्य कृते, अपितु सर्वेषां शिक्षणार्थिनां कृते परिश्रमं कृतवान् इति मन्यताम्।
18 हे प्रजानां महापुरुषाः मां शृणुत, हे सभाधिपाः कर्णैः शृणुत।

19 जीवितावस्थायां तव पुत्रपत्न्यौ भ्रातरमित्रयोःअधिकारं मा ददातु, अन्यस्मै स्वद्रव्यं मा ददातु, मा भूत् तत् त्वां पश्चात्तापं करोति, त्वं च पुनःतदर्थं प्रार्थयसि।
20 यावत् त्वं जीवसि निश्वासःच कस्मैचित् समर्पय।
21 तव सन्तानाः त्वां अन्वेष्टुम् श्रेयस्करम्, तेषां सौजन्ये स्थातुं न शक्नुथ।
22 सर्वेषु कार्येषु स्वस्य प्राधान्यं धारय; तव सम्माने कलङ्कं मा त्यजतु।
23 यस्मिन् काले त्वं स्वदिनानि समाप्य जीवनं समाप्तं करिष्यसि, तस्मिन् समये स्वस्य उत्तराधिकारं वितरतु।
24 चारा, दण्ड; भारः च गदस्य कृते सन्ति; रोटिका च संशोधनं कार्यं च भृत्यस्य कृते।
25 यदि त्वं तव दासं परिश्रमं करोषि तर्हि त्वं विश्रामं प्राप्स्यसि, किन्तु यदि तं निष्क्रियं त्यजसि तर्हि सःमुक्तिं याचयिष्यति।
26 युगं कालरात्रं च कण्ठं नमन्ति, दुष्टदासस्य यातनाःयातनाःच।
27 तं श्रमं कर्तुं प्रेषयतु, येन सःनिष्क्रियःन भवेत्। आलस्यं हि बहु दुष्टं उपदिशति।
28 तं यथायोग्यं कार्यं कर्तुं स्थापयतु, यदि सःआज्ञाकारी न भवति तर्हि अधिकानि भारयुक्तानि बेडयःधारयतु।
29 किन्तु कस्यचित् प्रति अतिशयेन मा भूत्; विवेकं विना च किमपि न कुरु।
30 यदि तव दासःअस्ति तर्हि सःतव स्वसदृशःभवतु, यतःत्वया तं मूल्येन क्रीतवन्।
31 यदि भवतःदासःअस्ति तर्हि तं भ्रातृवत् प्रार्थय, यतःभवतःस्वस्य प्राणवत् तस्य आवश्यकता वर्तते, यदि त्वं तं दुष्टं प्रार्थयसि, सःत्वत्तो पलायित; तर्हि त्वं तं अन्वेष्टुं कस्मिन् मार्गे गमिष्यसि?

अध्याय 34

1 अबोधस्य मनुष्यस्य आशा व्यर्थाः मिथ्या च भवन्ति, स्वप्नाश्च मूर्खान् उत्थापयन्ति।
2 यःस्वप्नानि पश्यन् सःछायाम् आदाय वायुम् अनुसृत्य गच्छति।
३ स्वप्नदृष्टिःएकस्य वस्तुनःअन्यस्य सादृश्यम्, यथा मुखस्य मुखस्य उपमा।
4 अशुद्धवस्तुतःकिं शुद्धं भवेत्? यस्मात् च मिथ्या वस्तुतःकिं सत्यं आगन्तुं शक्नोति?
5 भविष्यद्वाणीः स्वप्नानि च व्यर्था; हृदयं च प्रसवग्रस्तस्य स्त्रियाः हृदयं इव कल्पयति।
6 यदि ते परमात्मनः तव आक्षेपे न प्रेषिता; तर्हि तेषु हृदयं मा स्थापयतु।
7 यतःस्वप्नैःबहवःवञ्चिता; तेषु विश्वासं कृत्वा विफलाःअभवन्।
8 असत्यं विना व्यवस्था सिद्धा भविष्यति, विश्वासिना मुखस्य कृते प्रज्ञा सिद्धा भवति।
9 यःमनुष्यःयात्रां कृतवान् सःबहुविधं जानाति; यस्य च बहु अनुभवः अस्ति सःप्रज्ञां वक्ष्यति।
10 यस्य अनुभवःनास्ति सःअल्पं जानाति, किन्तु यःयात्रां कृतवान् सःविवेकपूर्णःअस्ति।
11 यदा अहं यात्रां कृतवान् तदा अहं बहूनि वस्तूनि दृष्टवान्; तथा च अहं यत् व्यक्तं कर्तुं शक्नोमि तस्मात् अधिकं अवगच्छामि।
12 अहं बहुधा मृत्युसंकटं प्राप्नोमि, तथापि एतेषां कारणात् अहं मुक्तःअभवम्।
13 ये भगवता भयभीताः तेषां आत्मा जीविष्यति; यतः तेषां त्राणकर्तृषु तेषां आशा वर्तते।
14 यःकश्चित् भगवतःभयं करोति, सःन बिभेत्, न बिभेत्; स हि तस्य आशा।
15 धन्यःयःप्रभुभयात्मा, सःकस्मै पश्यति? तस्य च बलं कः?
16 यतःप्रभोःनेत्राणि तेषु प्रेम्णःप्रति सन्ति, सःतेषां पराक्रमी रक्षणं दृढं च वास; उष्णतायाःरक्षणं, मध्याह्ने सूर्यात् आच्छादनं, ठोकरात् रक्षणं, पतनेन सहाय्यं च अस्ति।
17 सः आत्मानं उत्थापयति, नेत्राणि च प्रकाशयति, सः आरोग्यम्, जीवनं, आशीर्वादं च ददाति।
18 यः कश्चित् अधर्मेण प्राप्तं वस्तु यजति, तस्य बलिदानं हास्यं भवति। अन्यायिनां च दानं न स्वीक्रियते।
19 परमात्मनःदुष्टानां बलिदानेन न प्रसन्नःभवति; न च यज्ञबहुलेन पापस्य शान्तिःभवति।
20 यःकश्चित् दरिद्रस्य सम्पत्तिम् आनयति सःपितुःदृष्टौ पुत्रं हन्ति इव करोति।
21 दीनानां रोटिका तेषां प्राण; यः तं वञ्चयति सः रक्तस्य पुरुषः अस्ति।
22 यः स्वपरिजनस्य जीवनं हरति सः तं हन्ति; यः श्रमिकं वेतनं वञ्चयति सःरक्तपातकःअस्ति।
23 यदा कश्चित् निर्माणं करोति, अपरः च पातयति, तदा तेषां परिश्रमं विना किं लाभः?
24 यदा कश्चित् प्रार्थयति अपरःशापं करोति तदा प्रभुःकस्य वाणीं श्रोष्यति?
25 यः मृतशरीरस्य स्पर्शं कृत्वा प्रक्षाल्य पुनः स्पृशति तर्हि तस्य प्रक्षालनस्य किं लाभः?
26 यो मनुष्यःपापानां कृते उपवासं कृत्वा पुनःगत्वा तथैव करोति, तस्य प्रार्थनां को श्रोष्यति? अथवा तस्य विनयस्य किं लाभः?

अध्याय 35

1 यःव्यवस्थापालकःपर्याप्तं बलिदानं आनयति, यःआज्ञां पालयति सःशान्तिबलिम् अर्पयति।
2 यःसत्परिवर्तनं करोति सःउत्तमं पिष्टं समर्पयति; भिक्षां च यजते स्तुतिं करोति।
3 अधर्मात् विसर्जनं भगवतःप्रीतिकरं वस्तु अस्ति; अधर्मं च त्यक्तुं प्रायश्चित्तम्।
4 त्वं भगवतःपुरतःशून्यःन दृश्यसे।
5 एतानि सर्वाणि आज्ञाकारणात् कर्तव्यानि।
6 धर्मिणां बलिदानेन वेदी स्थूलं भवति, तस्य मधुरगन्धः परमात्मनः समक्षं भवति।
७ न्याय्यपुरुषस्य यज्ञःग्राह्यः तस्य च स्मारकं कदापि न विस्मर्यते।
8 सुदृष्ट्या भगवन्तं गौरवं ददातु, स्वहस्तस्य प्रथमफलं मा न्यूनीकरोतु।
9 सर्वेषु दानेषु प्रसन्नमुखं दर्शय, हर्षेण दशमांशं समर्पय।
10 परमात्मनःयथा त्वां समृद्धिं कृतवान् तथा ददातु। यथा च प्राप्ता, प्रसन्ननेत्रेण ददातु।
11 यतःप्रभुःप्रतिफलं ददाति, सप्तगुणं च त्वां दास्यति।
12 दानैःभ्रष्टं कर्तुं मा चिन्तय; स तादृशान् न प्राप्स्यति, अधर्मयज्ञेषु च विश्वासं न करिष्यति; प्रभुः हि न्यायाधीश; तस्य समीपे व्यक्तिनादरःनास्ति।
13 सः दरिद्रस्य विरुद्धं कञ्चित् व्यक्तिं न स्वीकुर्यात्, किन्तु पीडितानां प्रार्थनां श्रोष्यति।
14 सः पितृणां याचनां न अवहेलयिष्यति; न च विधवा यदा सा स्वस्य शिकायतां प्रक्षिपति।
15 किं विधवागण्डयोः अश्रुपातःन प्रवहति? किं च तस्याः आक्रोशः तस्य विरुद्धं यःतेषां पतनं न करोति?
16 यः भगवतःसेवां करोति सःअनुग्रहेण स्वीकृतःभविष्यति, तस्य प्रार्थना मेघान् यावत् प्राप्स्यति।

17 विनयशीलानाम् प्रार्थना मेघान् विदारयति, यावत् सा समीपं न गच्छति तावत् सः सान्त्वनां न प्राप्स्यति। न गमिष्यति, यावत् परमात्मा धार्मिकतया न्यायं कर्तुं, न्यायं कर्तुं च न पश्यति।
18 यतः प्रभुः न शिथिलः भविष्यति, न च पराक्रमी तेषां प्रति धैर्यं धारयिष्यति, यावत् सः अदयालुजनानाम् कटिम् अपहृत्य अन्यजातीयानां प्रतिकारं न करिष्यति। यावत् सः अभिमानिनां समूहं हरति, अधर्मिणां राजदण्डं च न भङ्गयति;
19 यावत् सः प्रत्येकं मनुष्यस्य कर्मणानुसारं, मनुष्याणां कर्मणानुसारं च तेषां युक्त्यानुसारं प्रतिदानं न करोति। यावत् सः स्वजनस्य कार्यस्य न्यायं कृत्वा स्वस्य दयायाःआनन्दं न कृतवान्।
20 दया क्लेशसमये ऋतुकाले भवति, यथा अनावृष्टौ वर्षामेघाः।

अध्याय 36

1 हे सर्वेश्वर परमेश्वर अस्मान् दयां कुरु, पश्य च।
2 ये राष्ट्राणि त्वां न अन्विषन्ति, तेषु तव भयं प्रेषय।
3 परदेशेषु हस्तं उत्थाप्य ते तव सामर्थ्यं पश्यन्तु।
4 यथा त्वं तेषां पुरतः अस्मासु पवित्रः अभव; तथैव त्वं तेषां मध्ये अस्माकं पुरतःवर्धितः भव।
5 ते त्वां ज्ञास्यन्तु यथा वयं त्वां ज्ञातवन्त; यत् हे परमेश्वर केवलं त्वां विना अन्यःकोऽपि ईश्वरःनास्ति।
6 नूतनानि चिह्नानि दर्शयतु, अन्ये च विचित्रं आश्चर्यं कुरु, तव हस्तं दक्षिणबाहुं च महिमां कुरु, येन ते तव आश्चर्यकर्माणि प्रदर्शयिष्यन्ति।
7 क्रोधं उत्थाप्य क्रोधं प्रक्षिप्य प्रतिद्वन्द्विनं हर्य शत्रुं नाशय।
8 अल्पकालस्य कारणात् सन्धिं स्मर्यताम्, ते तव आश्चर्यं कर्माणि वदन्तु।
9 यः पलायते सः अग्निकोपेन नष्टः भवतु; ये च जनान् पीडयन्ति ते विनश्यन्तु।
10 अस्माभिरन्यः अन्यः कोऽपि नास्ति इति वदन्तः विधर्मशासकानाम् शिरःविदारयतु।
11 याकूबस्य सर्वान् गोत्रान् सङ्गृह्य, आदितः इव तान् उत्तराधिकारं प्राप्नुहि।
12 हे प्रभो, तव नाम्ना जनान् इस्राएलं च दयां कुरु, यस्य नाम त्वया प्रथमजातस्य नामकरणं कृतम्।
13 हे यरुशलेमस्य, तव पवित्रनगरं, तव विश्रामस्थानं प्रति दयालुः भव।
14 सियोनं तव अवाच्यवाक्यैः पूरय, तव प्रजां च तव महिमानेन पूरय।
15 त्वया आदौ ये सन्ति तेभ्यः साक्ष्यं ददातु, तव नाम्ना ये भविष्यद्वादिनाःसन्ति, तान् उत्थापय।
16 त्वां प्रतीक्षमाणान् पुरस्कृत्य तव भविष्यद्वादिना विश्वास्यतां प्राप्नुवन्तु।
17 हे प्रभो, तव प्रजानां उपरि हारूनस्य आशीर्वादानुसारं तव सेवकानां प्रार्थनां शृणु, येन पृथिव्यां ये सर्वे निवसन्ति ते ज्ञास्यन्ति यत् त्वं प्रभुः अनन्तःपरमेश्वरःअसि।
18 उदरः सर्वान् आहारान् भक्षयति, तथापि एकं मांसं अन्यस्मात् श्रेष्ठम्।
19 यथा तालुः विविधं हिरणमांसम् आस्वादयति, तथैव मिथ्यावाक्यानां बोधकहृदयम्।
20 क्षुद्रहृदयेन गुरुत्वं भवति, किन्तु अनुभवी तस्य प्रतिफलं दास्यति।
21 स्त्रियःप्रत्येकं पुरुषं गृह्णीयात्, तथापि एकःकन्या अन्यस्मात् श्रेष्ठः भवति।
22 स्त्रियाः सौन्दर्यं मुखं प्रलोभयति, पुरुषः किमपि उत्तमं न प्रेम करोति।
23 यदि तस्याःजिह्वायां दया, नम्रता, सान्त्वना च सन्ति, तर्हि तस्याः पतिःअन्येषां पुरुषाणां सदृशःनास्ति।
24 यः भार्यां प्राप्नोति सः सम्पत्तिं स्वसदृशं साहाय्यं विश्रामस्तम्भं च आरभते।
25 यत्र वेष्टनं नास्ति तत्र सम्पत्तिःलुण्ठिता भवति, यस्य भार्या नास्ति सःशोकं कृत्वा ऊर्ध्वं अधःच भ्रमति।
26 नगरात् नगरं गच्छन् सुनियुक्तं चोरं को विश्वसिष्यति? अतः यः मनुष्यः गृहं नास्ति, यत्र यत्र रात्रौ गृह्णाति तत्र तत्र निवसति, तस्य विश्वासःकःकरिष्यति?

अध्याय 37

1 प्रत्येकं मित्रं वदति, अहं तस्य मित्रम् अपि अस्मि, किन्तु एकः मित्रःअस्ति, यःनाममात्रेण मित्रम् अस्ति।
2 किं न मृत्योःशोकःयदा सहचरःमित्रं च शत्रुरूपेण परिणमति?
3 हे दुष्टकल्पना, वञ्चना पृथिवीं आच्छादयितुं कुतःआगत?
4 एकः सहचरः अस्ति, यः मित्रस्य समृद्धौ आनन्दं लभते, किन्तु क्लेशकाले तस्य विरुद्धं भविष्यति।
5 एकःसहचरःअस्ति, यःस्वमित्रस्य उदरस्य कृते साहाय्यं करोति, शत्रुविरुद्धं च बन्धनं गृह्णाति।
6 मनसि मित्रं मा विस्मर, धनेन तस्य मनसि मा अविस्मरणं कुरु।
7 प्रत्येकः परामर्शदाता उपदेशं प्रशंसति; किन्तु केचन स्वयम् उपदेशं कुर्वन्ति।
8 परामर्शदात्रात् सावधानाः भवन्तु, तस्य किं आवश्यकता अस्ति इति पूर्वं ज्ञातव्यम्। यतःसःस्वस्य कृते परामर्शं करिष्यति; मा भूत् त्वां निक्षिपति।
9 त्वां कथयतु, भवतःमार्गःउत्तमःअस्ति, ततःपरं सःपरे पार्श्वे तिष्ठति, यत् भवतःकिं भविष्यति।
10 त्वां शङ्कितेन सह मा विमर्शं कुरु, ये त्वां ईर्ष्यायन्ते तेभ्यः स्वपरामर्शं गोपय।
11 यस्याः स्त्रियाः ईर्ष्या भवति, तस्याः स्पर्शं मा कुरुत; न च युद्धविषयेषु कायरेन सह; न च विनिमयविषये वणिक् सह; न च विक्रयक्रेतृणा सह; न च कृतज्ञतायाःईर्ष्यालुपुरुषेण सह; न च दया स्पृशन् अकृपया सह; न च कस्मिंश्चित् कार्ये आलस्यैः सह; न च एकवर्षस्य समाप्तिकार्यं यावत् भाडेकर्तृणा सह; न च बहुव्यापारस्य व्यर्थसेवकेन सह, एतान् कस्मिंश्चित् परामर्शे मा शृणुत।
12 किन्तु भगवतःआज्ञापालनं कर्तुं ज्ञातस्य ईश्वरभक्तस्य मनुष्यस्य सह नित्यं भव, यस्य मनः तव मनसः अनुरूपं भवति, यदि त्वं गर्भपातं करोषि तर्हि त्वया सह दुःखं प्राप्स्यसि।
13 तव हृदयस्य सल्लाहःस्थास्यतु, यतःभवतःप्रति तस्मात् अधिकः विश्वासी कोऽपि नास्ति।
14 यतो हि मनुष्यस्य मनःकदाचित् सप्ताधिकं रक्षकान् कथयितुं प्रवृत्तःभवति ये उपरि उच्चगोपुरे उपविष्टाःसन्ति।
15 सर्वेभ्यः अपि परमात्मनः प्रार्थयस्व यत् सः तव मार्गं सत्येन निर्दिशेत्।
16 प्रत्येकस्य उद्यमस्य पुरतःतर्कःगच्छतु, प्रत्येकस्य कार्यस्य पुरतः परामर्शःभवतु।
१७ मुखं हृदयस्य परिवर्तनस्य लक्षणम्।
18 शुभाशुभं जीवनं मरणं च चतुर्विधं दृश्यते किन्तु जिह्वा तेषु नित्यं शासनं करोति।
19 एकः बुद्धिमान् बहून् उपदिशति, तथापि स्वस्य कृते अलाभवान्।

20 कश्चित् वचनेन प्रज्ञां दर्शयति, द्वेष्यते च, सः सर्वभोजनहीनः भविष्यति।
21 सर्वप्रज्ञावर्जितःस हि भगवतःअनुग्रहःन दीयते।
22 अन्यः आत्मनः ज्ञानी भवति; अवगमनफलं च तस्य मुखे प्रशंसनीयम्।
23 ज्ञानी स्वजनं उपदिशति; तस्य च अवगमनस्य फलं न विफलं भवति।
24 ज्ञानी आशीर्वादेन पूर्णःभविष्यति; ये च तं पश्यन्तःसर्वे तं सुखी गणयिष्यन्ति।
25 मनुष्यस्य जीवनस्य दिवसाःगण्यन्ते, किन्तु इस्राएलस्य दिवसाः असंख्याःसन्ति।
26 ज्ञानी स्वजनमध्ये महिमानं प्राप्स्यति, तस्य नाम च नित्यं भविष्यति।
27 पुत्र, स्वजीवने तव प्राणान् परीक्ष्य तस्य किं दुष्टं पश्य, तत् मा ददातु।
28 न हि सर्व्वं सर्वेषां मनुष्याणां कृते हितकरं भवति, न च प्रत्येकस्य प्राणिनःसर्वेषु विषयेषु प्रीतिम् अनुभवन्ति।
29 मा कस्मिंश्चित् रमणीयेषु अतृप्ता; न च मांसेषु अतिलुब्धाः भवेयुः।
30 अतिशयेन अन्नं व्याधिं जनयति, अतिशयेन च कोले परिणमति।
31 अतिशयेन बहवःनष्टा; किन्तु यःसावधानःभवति सःस्वस्य आयुः दीर्घं करोति।

अध्याय 38

1 वैद्यं यस्मात् प्रयोजनाय भवितुमर्हति, तदर्थं वैद्यस्य गौरवेन आदरं कुरुत, यतःप्रभुःतं सृष्टवान्।
2 यतःपरमात्मनःचिकित्सां भवति, सःराज्ञःगौरवं प्राप्स्यति।
3 वैद्यस्य कौशलं तस्य शिरः उत्थापयिष्यति, महापुरुषाणां दृष्टौ सः प्रशंसितःभविष्यति।
4 भगवता पृथिव्याःऔषधानि निर्मिता; ज्ञानी च तान् न घृणेत्।
5 किं न जलं काष्ठेन मधुरं कृतं यत् तस्य गुणं ज्ञायते?
6 सःमनुष्यान् निपुणतां दत्तवान् यत् सःस्वस्य अद्भुतकार्येषु गौरवं प्राप्नुयात्।
7 तादृशैःमनुष्यान् चिकित्सति, तेषां दुखानि च हरति।
8 तादृशानां औषधकारः मिष्टान्नं करोति; तस्य च कार्याणां कोऽपि अन्तःनास्ति; तस्मात् च सर्व्वपृथिव्याःशान्तिः।
9 हे पुत्र, तव रोगे मा प्रमादं कुरु, किन्तु भगवन्तं प्रार्थय, सः त्वां स्वस्थं करिष्यति।
10 पापं त्यक्त्वा हस्तान् सम्यक् क्रमयित्वा सर्वाशुभात् हृदयं शुद्धं कुरु।
11 मधुरस्वादं ददातु, उत्तमपिष्टस्य स्मारकं च ददातु; मेदःनैवेद्यं च कुरुत, यथा न भवति।
12 ततःवैद्यं स्थानं ददातु, यतःप्रभुःतं सृष्टवान्, सःत्वत्तो मा गच्छतु, यतःभवतःतस्य आवश्यकता वर्तते।
13 तेषां हस्ते सत्सिद्धिःयदा भवति।
14 ते अपि भगवन्तं प्रार्थयिष्यन्ति यत् ते यत् आयुः दीर्घं कर्तुं सहजतया उपायं च ददति तत् समृद्धं भवतु।
15 यःस्वनिर्मातृणां समक्षं पापं करोति सःवैद्यस्य हस्ते पततु।
16 पुत्र, मृतानां उपरि अश्रुपातं कृत्वा शोचयितुम् आरभत, यथा त्वं महतीं क्षतिं प्राप्नोषि। ततः प्रथानुसारं शरीरं आच्छादयन्तु, तस्य अन्त्येष्टिं मा उपेक्षन्ते।
17 कटुतया रोदितु, महतीं विलपं कुरु, यथायोग्यं शोकं कुरुत, तत् च एकं वा द्वौ वा दिवसौ, मा भूत् त्वं दुष्टं न वदिष्यसि, ततः तव गुरुत्वात् आत्मानं सान्त्वय।
18 यतो हि गुरुत्वात् मृत्युः आगच्छति, हृदयस्य गुरुत्वं च बलं भङ्क्ते।
19 दुखे अपि दुखं तिष्ठति, दरिद्राणां जीवनं च हृदयस्य शापः भवति।
20 हृदये गुरुत्वं मा गृहाण, तत् निष्कासयतु, अन्तिमं अन्तं च अङ्गीकुरु।
21 मा विस्मरतु, पुनरावृत्तिः नास्ति, त्वं तस्य हितं न करिष्यसि, किन्तु आत्मनःक्षतिं कुरु।
22 मम न्यायं स्मर्यताम्, यतः तव अपि तथैव भविष्यति। श्वः मम कृते अद्य च भवतःकृते।
23 यदा मृतःविश्रामं प्राप्नोति तदा तस्य स्मरणं विश्रामं भवतु; तस्य आत्मा यदा विसृज्यते तदा तस्य कृते सान्त्वनाःभवन्तु।
24 विद्वानस्य प्रज्ञा अवकाशेन एव आगच्छति, यस्य अल्पव्यापारः सःबुद्धिमान् भविष्यति।
25 यःप्रज्ञां हलं धारयति, शूलं गौरवं करोति, वृषान् वाहयति, तेषां परिश्रमेषु व्यस्त; वृषभानां च वचनं कथं प्राप्नुयात्?
26 सःखादं कर्तुं मनःददाति; गोचरान् दातुं च प्रयत्नशीलःभवति।
27 अतः प्रत्येकः काष्ठकार; कर्मकरः च रात्रौ दिवा परिश्रमं कुर्वन्, मुद्रां कटयन्, श्मशानानि च, बहुविधं चित्रं निर्मातुं प्रयत्नशील; नकलीप्रतिमानां कृते च प्रयत्नशील; कार्यस्य समाप्त्यर्थं च प्रतीक्षां कुर्वन्तः।
28 लोहारः अपि निहाईसमीपे उपविश्य लोहकार्यं विचार्य अग्निवाष्पः तस्य मांसं नाशयति, भट्ट्याः तापेन च युद्धं करोति, मुद्गरस्य निहाईस्य च कोलाहलः तस्य कर्णयोःनित्यं भवति नेत्राणि तस्य निर्मितस्य वस्तुनः प्रतिरूपं निश्चलतया पश्यन्ति; सः स्वकार्यं समाप्तुं मनःस्थापयति, तस्य सम्यक् पालिशं कर्तुं च पश्यति।
29 तथा कुम्भकारः स्वकार्य्ये उपविश्य पादैः चक्रं परिवर्तयति, यः सर्वदा सावधानतया स्वकार्य्ये निहितः सन् सर्वकार्यं संख्यानुसारं करोति।
30 सःबाहुना मृत्तिकां रचयति, पादयोःपुरतःस्वबलं नमति; सःतस्य उपरि नेतुम् आत्मानं प्रयोजयति; भट्ट्यां च शुद्धिं कर्तुं प्रयत्नशीलः अस्ति।
31 एते सर्वे स्वहस्तेषु विश्वासं कुर्वन्ति, प्रत्येकःस्वकर्मणि बुद्धिमान् भवति।
32 एतेषां विना नगरं न निवसितुं शक्यते, ते यत्र इच्छन्ति तत्र न निवसन्ति, न च ऊर्ध्वं अधःच गमिष्यन्ति।
33 ते सार्वजनिकपरामर्शेषु न अन्वेषिताः भविष्यन्ति, न च सङ्घस्य उच्चैः उपविशन्ति, ते न्यायाधीशानां आसने न उपविशन्ति, न च न्यायस्य वाक्यं अवगमिष्यन्ति, ते न्यायं न्यायं च वक्तुं न शक्नुवन्ति। यत्र दृष्टान्ताःकथ्यन्ते तत्र ते न लभ्यन्ते।
34 किन्तु ते जगतः स्थितिं धारयिष्यन्ति, तेषां सर्वा इच्छा तेषां शिल्पकार्ये एव वर्तते।

अध्याय 39

1 किन्तु यः परमात्मनः नियमं प्रति मनः दत्त्वा तस्य ध्याने व्यस्तः भवति, सः सर्वेषां प्राचीनानां प्रज्ञां अन्वेषयिष्यति, भविष्यद्वाणीषु च व्यस्तःभविष्यति।
2 सःप्रख्यातानां वचनानि पालयिष्यति, यत्र सूक्ष्मदृष्टान्ताःसन्ति, तत्र सःअपि भविष्यति।
3 सः गम्भीरवाक्यानां रहस्यं अन्वेषयिष्यति, अन्धकारदृष्टान्तेषु च परिचितःभविष्यति।

4 सः महापुरुषाणां मध्ये सेवां करिष्यति, राजपुत्राणां समक्षं च प्रकटयिष्यति, सः परदेशेषु गमिष्यति। यतः सः मनुष्येषु शुभं दुष्टं च परीक्षितवान्।
5 सः स्वहृदयं प्राक् स्वनिर्मातृप्रभोः आश्रित्य परमात्मनः समक्षं प्रार्थयिष्यति, प्रार्थनायां मुखं उद्घाट्य स्वपापानां याचनां करिष्यति।
6 यदा महान् प्रभुःइच्छति तदा सःअवगमनात्मना पूरितःभविष्यति, सःबुद्धिमान् वाक्यानि प्रक्षिप्य प्रार्थनायां भगवतःधन्यवादं दास्यति।
7 उपदेशं ज्ञानं च निर्दिशेत्, गुह्येषु च ध्यास्यति।
8 सःयत् शिक्षितं तत् प्रदर्शयिष्यति, भगवतःसन्धिनियमेन च गौरवं करिष्यति।
9 तस्य बोधं बहवःप्रशंसयिष्यन्ति; यावत् च संसारःस्थास्यति तावत् सः न अपास्यति; तस्य स्मारकं न गमिष्यति, तस्य नाम च पुस्तिकायां पुस्तिकायां जीवति।
10 राष्ट्राणि तस्य प्रज्ञां प्रदर्शयिष्यन्ति, सङ्घःतस्य स्तुतिं वक्ष्यति।
11 यदि सःम्रियते तर्हि सहस्राधिकं नाम त्यजति, यदि जीवति तर्हि तत् वर्धयिष्यति।
12 तथापि मया चिन्तितम् अधिकं वक्तव्यं वर्तते। अहं हि पूर्णे चन्द्रवत् पूरितःअस्मि।
13 हे पवित्राः बालकाः मम वचनं शृणुत, क्षेत्रनद्याः समीपे वर्धमानः गुलाबःइव अङ्कुराः।
14 यूयं गन्धवत् मधुरं गन्धं ददातु, कुमुदवत् प्रफुल्लतां च गन्धं प्रेषयन्तु, स्तुतिगीतं च गायन्तु, भगवतः सर्वेषु कार्येषु आशीर्वादं ददतु।
15 तस्य नाम वर्धयन्तु, अधरगीतैःवीणाभिःच तस्य स्तुतिं प्रदर्शयन्तु, तस्य स्तुतिषु च एवं वदथ।
16 भगवतः सर्वाणि कार्याणि अतिसत्कृतानि सन्ति, तस्य यत् किमपि आज्ञापयति तत् समये एव सिद्धं भविष्यति।
17 न कश्चित् वदेत्, किम् एतत्? कस्मात् तत्? यतःसमुचितसमये सर्वे अन्विष्यन्ते, तस्य आज्ञानुसारं जलं राशौ इव स्थितम्, तस्य मुखस्य वचने जलस्य पात्राणि च स्थितानि।
18 तस्य आज्ञानुसारं यत् किमपि तस्य रोचते तत् क्रियते। न च कश्चित् बाधितुं शक्नोति, यदा सःतारयिष्यति।
19 तस्य पुरतः सर्व्वस्य कर्माणि सन्ति, तस्य नेत्रेभ्यः किमपि न निगूढं भवति।
20 सःअनन्ततःअनन्तपर्यन्तं पश्यति; तस्य च पुरतःकिमपि आश्चर्यं नास्ति।
21 मनुष्यस्य न वक्तव्यं यत् एतत् किम्? कस्मात् तत्? यतःसर्व्वं तेषां उपयोगाय सःनिर्मितवान्।
22 तस्य आशीर्वादः शुष्कभूमिं नदीवत् आवृत्य जलप्लावनवत् सिञ्चति स्म।
23 यथा सः जलं लवणरूपेण परिणमयितवान्, तथैव तस्य क्रोधं अन्यजातीयाःउत्तराधिकारं प्राप्नुयुः।
24 यथा तस्य मार्गाःपवित्रस्य कृते स्पष्टाःसन्ति; तथा ते दुष्टानां कृते स्तब्धाःसन्ति।
25 सद्भावाःआदौ सृष्टाःसन्ति, पापिनां कृते दुष्टाःएव।
26 मनुष्यस्य सर्वोपयोगाय जलं, अग्निः लोहं, लवणं च, गोधूमस्य पिष्टं, मधु, क्षीरं, द्राक्षाफलस्य रक्तं, तैलं, वस्त्रं च सन्ति।
27 एतानि सर्वाणि ईश्वरभक्तानां हिताय भवन्ति, अतःपापिनां कृते ते अशुभरूपेण परिणमन्ति।
28 प्रतिशोधार्थं सृष्टाः आत्मानः सन्ति, ये क्रोधेन वेदनाभिः शयनं कुर्वन्ति। विनाशकाले ते स्वबलं पातयन्ति, तेषां निर्मितस्य क्रोधं शान्तयन्ति च।
29 अग्निः अश्मपातः दुर्भिक्षः मृत्युःच सर्वे प्रतिशोधार्थं निर्मिताः
30 वन्यजन्तुनां दन्ताः वृश्चिकानां, नागानां, खड्गस्य च दुष्टानां विनाशं दण्डयन्तः।
31 ते तस्य आज्ञायां आनन्दं प्राप्नुयुः आवश्यकतायां पृथिव्यां सज्जाः भविष्यन्ति। यदा च तेषां समयः आगच्छति तदा ते तस्य वचनं न लङ्घयिष्यन्ति।
32 अतोऽहम् आदौ सन्निहितः सन् एतानि विषयाणि चिन्तयित्वा लिखितरूपेण त्यक्तवान्।
33 परमेश् वरस् य सर्वाणि कर्माणि भद्राणि सन्ति, सःसमये सर्वान् आवश्यकान् वस्तूनि दास्यति।
34 अतःकश्चित् इदम् इदम् अपि दुष्टतरम् इति वक्तुं न शक्नोति, यतःकालान्तरे ते सर्वे सम्यक् अनुमोदिताःभविष्यन्ति।
35 अतःयूयं सर्वहृदयेन मुखेन च भगवन्तं स्तुवन्तु, भगवतःनाम च आशीर्वादं ददतु।

अध्याय 40

1 यदा ते स्वमातुःगर्भात् बहिः गच्छन्ति, ततःयावत् ते सर्वस्य मातुः समीपं प्रत्यागच्छन्ति, तावत् प्रत्येकस्य मनुष्यस्य कृते महत् प्रसवः सृज्यते, आदमस्य पुत्राणां उपरि गुरुःयुगःभवति।
2 तेषां आगमिष्यमाणानां कल्पना मृत्युदिवसः च तेषां विचारान् क्लिष्टं करोति, हृदयस्य भयं च जनयति;
3 महिमा सिंहासने उपविष्टस्य पृथिव्यां भस्मनिष्ठस्य यावत्;
4 यस्मात् बैंगनीवर्णं मुकुटं च धारयति, तस्मात् सनीवस्त्रधारिणं यावत्।
5 क्रोधः ईर्ष्या च, क्लेशः अशान्तिः मृत्युभयः क्रोधः कलहः शयने विश्रामसमये च तस्य रात्रौ निद्रा तस्य ज्ञानं परिवर्तयन्ति।
6 किञ्चित् वा किमपि वा तस्य विश्रामः अनन्तरं सःप्रहरणदिने इव निद्रायां भवति, हृदयदर्शनेन व्याकुलः युद्धात् पलायितःइव।
7 यदा सर्वं सुरक्षितं भवति तदा सःजागरति, भयं किमपि नासीत् इति आश्चर्यचकितःभवति।
8 मनुष्याणां पशूनां च सर्वेषां मांसानां कृते एतादृशं भवति, पापिनां च सप्तगुणं भवति।
9 मृत्युः रक्तपातः कलहः खड्गः विपत्तयः दुर्भिक्षः क्लेशः प्रकोपः च।
10 एतानि दुष्टानां कृते सृष्टानि, तेषां कृते जलप्लावनम् आगतं।
11 पृथिव्याः सर्वाणि वस्तूनि पुनः पृथिवीं प्रति गमिष्यन्ति, जलस्य यत्किमपि तत् समुद्रे प्रत्यागच्छति।
12 सर्वे घूसाः अन्यायाः च अपास्यन्ति, किन्तु सत् व्यवहारः अनन्तकालं यावत् स्थास्यति।
13 अधर्मस्य द्रव्यं नदी इव शुष्कं भविष्यति, वर्षायां महतीं गर्जनं इव कोलाहलेन विलुप्तं भविष्यति।
14 यदा सः हस्तं उद्घाटयति तदा सः आनन्दं प्राप्स्यति, तथैव अपराधिनःनिरर्थकाःभविष्यन्ति।
15 अभक्तानां सन्तानाः बहूनि शाखाः न जनयिष्यन्ति, किन्तु कठोरशिलायाम् अशुद्धमूला इव भवन्ति।
16 प्रत्येकं जलं नदीतीरे च वर्धमानं तृणं सर्वेषां तृणानां पुरतः आकृष्यते।
17 प्रचुरता परमफलं उद्यानमिव, दया च सदा स्थास्यति।
18 परिश्रमं मनुष्यस् य आस् तेन स्तुष्टःच मधुरजीवनम्, किन्तु यः धनं लभते सःताभ्यां वरम्।
19 बालकाः नगरनिर्माणं च पुरुषस्य नाम भवति, किन्तु निर्दोषभार्या तयोःउपरि गण्यते।
20 मद्यं सङ्गीतं च हृदयं आनन्दयति, किन्तु प्रज्ञाप्रेम उभयोःउपरि वर्तते।

21 नली स्तोत्रं च मधुरं रागं करोति, किन्तु तयोः उपरि प्रियजिह्वा वर्तते।
22 तव नेत्रं अनुग्रहं सौन्दर्यं च इच्छति, किन्तु हरितस्य धान्यस्य द्वयोःअपि अधिकं।
23 मित्रं सहचरं च कदापि दुष्टं न मिलति, किन्तु उभयोः उपरि पतिना सह भार्या अस्ति।
24 हे भ्रातरः साहाय्यश्च क्लेशकालस्य विरुद्धौ स्तः किन्तु भिक्षा तयोःअपेक्षया अधिकं मोचयिष्यति।
25 सुवर्णं रजतं च पादं स्थगयति, किन्तु तयोःउपरि परामर्शःगौरवः भवति।
26 धनं बलं च हृदयं उत्थापयति, किन्तु भगवतः भयं तयोः उपरि वर्तते, भगवतः भयस्य अभावः नास्ति, तस्य साहाय्यं प्राप्तुं आवश्यकता नास्ति।
27 भगवतःभयं फलप्रदं उद्यानं सर्वमहिम्ना उपरि तं आच्छादयति।
28 पुत्र, मा याचकस्य प्राणान् वह; याचनापेक्षया मृत्योःश्रेयः।
29 परस्य मेजस्य आश्रितस्य प्राणः प्राणेन न गणनीय; यतः सः परभोजनेन आत्मानं दूषयति, किन्तु सुपोषितः ज्ञानी तस्मात् सावधानःभविष्यति।
30 निर्लज्जानां मुखे याचना मधुरा भवति, तस्य उदरे तु अग्निः प्रज्वलति।

अध्याय 41

1 हे मृत्यु, यस्य मनुष्यस्य स्वसम्पत्तौ विश्रामं कृत्वा जीवति, यस्य मनुष्यस्य किमपि दुःखं नास्ति, यस्य सर्वेषु विषयेषु समृद्धिः अस्ति, तस्य भवतःस्मरणं कियत् कटुम् अस्ति मांसं!
2 हे मृत्यु, तव दण्डःआवश्यकतावशात्, यस्य बलं क्षीणं भवति, यः इदानीं अन्तिमे युगे अस्ति, सर्वैःविषयैःव्याकुल; निराश; धैर्यं च नष्ट; तस्मै च ग्राह्यम्!
3 मृत्युदण्डात् मा भयं कुरु, भवद्भ्यः पूर्वं ये आसन्, ये च पश्चात् आगच्छन्ति, तान् स्मर्यताम्। एतत् हि सर्वमांसस्य उपरि भगवतः वाक्यम्।
4 किमर्थं च परमात्मनःप्रीतिविरोधी असि? न चितायां त्वया दशवर्षं वा शतं वा वर्षसहस्रं वा जिज्ञासः।
5 पापिनां सन्तानाः घृणितबाला; अभक्तानां निवासस्थानेषु च परिचिताः।
6 पापीनां सन्तानानां उत्तराधिकारःनश्यति, तेषां वंशजानां च नित्यं निन्दनं भविष्यति।
7 बालकाःअभक्तस्य पितुःविषये शिकायतुं प्रवृत्ताःभविष्यन्ति, यतः ते तस्य कृते निन्दिताःभविष्यन्ति।
8 हे अभक्तजना; ये परमेश्वरस्य नियमं त्यक्तवन्त; युष्माकं धिक्! यदि यूयं वर्धन्ते तर्हि युष्माकं विनाशं भविष्यति।
9 यदि यूयं जायन्ते तर्हि शापं प्राप्नुथ, यदि म्रियन्ते तर्हि शापः युष्माकं भागःभविष्यति।
10 पृथिव्याः सर्वे पुनः पृथिव्यां गमिष्यन्ति, अतः अभक्ताः शापात् विनाशं प्रति गमिष्यन्ति।
11 मनुष्याणां शोकं तेषां शरीरस्य विषये भवति, किन्तु पापिनां दुष्टनाम अपास्यते।
12 तव नाम पश्य; तत् हि त्वया सह सहस्राधिकं सुवर्णनिधिभ्यः उपरि स्थास्यति।
13 सद्जीवनस्य अल्पाः एव दिवसाः सन्ति, किन्तु सद्नाम अनन्तकालं यावत् स्थास्यति।
14 हे बालका; शान्तिपूर्वकं अनुशासनं धारयन्तु, यतः गुप्तं प्रज्ञा, अदृष्टं निधिं च तयोःकिं लाभः?
15 यःमनुष्यःस्वमूर्खतां गोपयति सःस्वबुद्धिगोपनीयात् श्रेष्ठः।
16 अतःमम वचनम् अनुसृत्य लज्जिताः भवन्तु, यतः सर्वान् लज्जान् धारयितुं न हितकरम्। न च सर्वेषु विषयेषु सर्वथा अनुमोदितम्।
17 पितुःमातुःच समक्षं वेश्यावृत्त्या लज्जा कुरु, राजपुत्रस्य वीर्यस्य च पुरतःअसत्यं वदतु।
18 न्यायाधीशस्य शासकस्य च समक्षं अपराधस्य विषये; सङ्घस्य जनानां च पुरतः अधर्मस्य; तव सहचरस्य मित्रस्य च पुरतः अन्यायस्य;
19 यत्र त्वं प्रवासं करोषि तत्र चोरस्य विषये परमेश्वरस्य सत्यस्य तस्य सन्धिस्य विषये च। मांसे च कोणेन अवलम्बितुं; दातुं ग्रहीतुं च अवमाननस्य च;
20 त्वां अभिवादनकर्तानां पुरतःमौनम्; वेश्याम् अवलोकयितुं च;
21 स्वजनात् मुखं निवर्तयितुं च। भागं वा दानं वा हर्तुं वा; परस्य भार्याम् अवलोकयितुं वा।
22 अथवा दासीया सह अतिव्याप्तःभूत्वा तस्याःशय्यायाःसमीपं न आगच्छेत्। मित्राणां पुरतःनिन्दनीयवाक्यानां वा; दत्त्वा च मा निन्दां कुरु;
23 यद्वा त्वया श्रुतं पुनरावृत्तेःपुनःकथनस्य च। रहस्यप्रकाशनस्य च।
24 तथा त्वं सच्चिदानन्दं लज्जितः सर्व्वजनानाम् समक्षं अनुग्रहं प्राप्स्यसि।

अध्याय 42

1 एतेषु मा लज्जस्व, तेन कश्चित् पापं न गृहाण।
2 परमात्मनः नियमस्य तस्य सन्धिस्य च विषये; अभक्तानाम् न्याय्यतां च न्यायस्य;
3 तव सहभागिनां यात्रिकाणां च गणनाया; मित्राणां धरोहरदानस्य वा;
४ तुलायाःभारस्य च सटीकतायां; बहु अल्पं वा प्राप्तुं वा;
5 वणिक्णां उदासीनविक्रयस्य च; बालकानां बहुशुद्धे; दुष्टदासस्य पक्षं च रक्तस्रावं कर्तुं।
6 निश्चयेन पालनं साधु, यत्र दुष्टा भार्या भवति। निशब्दं च कुरुत, यत्र बहवःहस्ताःसन्ति।
7 सर्व्वं द्रव्यं संख्यायां भारेन च प्रयच्छतु; यत् किमपि प्रयच्छसि, गृह्णासि वा तत् सर्वं लिखितरूपेण स्थापयतु।
8 अबुद्धिमान् मूर्खान् च युवाभिःसह विवादं कुर्वतां अतिवृद्धान् च सूचयितुं मा लज्जा कुरु, एवं त्वं सच्चिदानन्दं विद्वान् भविष्यसि, सर्वैः जीवितैःअनुमोदितःच भविष्यसि।
9 पिता कन्यायाः कृते जागरति यदा कोऽपि न जानाति। तस्याः परिचर्या निद्रां हरति, यदा सा तरुणी भवति, मा भूत् सा वयसःपुष्पं न व्यतीतयति; विवाहिता च मा भूत् सा द्वेष्टि।
10 तस्याःकुमारित्वे मा भूत् पितुःगृहे मलिनतां प्राप्य गर्भधारणं न प्राप्नुयात्। पतिं च भवति, मा भूत् सा दुराचारं न करोति; विवाहे च सा मा वन्ध्या भवेत्।
11 निर्लज्जां कन्यायाःरक्षणं कुरु, मा भूत् सा त्वां शत्रुणां कृते हास्यं, नगरे उपशब्दं, जनानां मध्ये अपमानं च कृत्वा जनसमूहस्य समक्षं त्वां लज्जां न करोति।
12 सर्वशरीरस्य सौन्दर्यं मा पश्य, स्त्रियाःमध्ये मा उपविशतु।
13 यतःवस्त्रेभ्यःपतङ्ग; स्त्रियाःदुष्टता च निर्गच्छति।
14 विनयशीलायाः स्त्रियाः अपेक्षया पुरुषस्य चञ्चलता श्रेयस्करम्, या लज्जा अपमानं जनयति।
15 अहं भगवतः कार्याणि स्मरिष्यामि, दृष्टानि वस्तूनि च वक्ष्यामि, भगवतःवचने तस्य कार्याणि सन्ति।
16 यः सूर्यः प्रकाशं ददाति सः सर्व्वं पश्यति, तस्य कार्यं च भगवतः महिमापूर्णं भवति।

17 भगवता भगवता यत्किमपि अस्ति तत् तस्य महिमायै स्थापितं भवतु इति सर्वशक्तिमान् भगवता दृढतया स्थापितानि सर्वाणि आश्चर्यकारिकाणि वक्तुं सन्तानाम् अधिकारः न दत्ता।
18 सः गभीरं हृदयं च अन्वेषयति, तेषां युक्तिं च विचारयति, यतः प्रभुः सर्व्वं ज्ञायते, जगतः चिह्नानि च पश्यति।
19 सः अतीतानि भविष्यत्विषयाणि च कथयति, गुप्तवस्तूनाम् पदानि च प्रकाशयति।
20 तस्य कोऽपि विचारः न मुक्त; न च तस्य किमपि वचनं निगूढं भवति।
21 सः स्वस्य प्रज्ञायाः उत्तमकर्माणि अलङ्कृतवान्, सः अनादितः अनन्तपर्यन्तं वर्तते, तस्य किमपि योजितुं न शक्यते, न च न्यूनीकर्तुं शक्यते, तस्य कस्यचित् परामर्शदातुः आवश्यकता नास्ति।
22 अहो तस्य सर्वाणि कार्याणि कियत् काम्यानि सन्ति! यथा च मनुष्यः स्फुलिङ्गपर्यन्तमपि पश्यति।
23 एतानि सर्वाणि सर्वोपयोगाय नित्यं जीवन्ति, तिष्ठन्ति च, सर्वे आज्ञापालकाः सन्ति।
24 सर्व्वं परस्परं द्विगुणं भवति, सः किमपि अपूर्णं न कृतवान्।
25 एकं वस्तु सद्भावं स्थापयति वा अन्यं वा, तस्य महिमादर्शनेन कः पूर्णः भविष्यति?

अध्याय 43

1 ऊर्ध्वतायाः गौरव; स्पष्टः आकाश; स्वर्गस्य सौन्दर्यं, तस्य गौरवपूर्णप्रदर्शनेन सह;
2 सूर्यः यदा प्रकटः भवति, तदा तस्य उदयसमये परमात्मनः कार्यम् इति अद्भुतं यन्त्रं ज्ञापयति।
3 मध्याह्ने देशं शुष्यति, तस्य प्रज्वलतापं को सहते?
4 भट्टीं फूत्करो तापकार्यं करोति, किन्तु सूर्यः पर्वतान् त्रिगुणाधिकं दहति। अग्निवाष्पं निश्वसन् उज्ज्वलपुञ्जान् प्रेषयन् नेत्राणि मन्दं करोति।
5 महान् प्रभुः यः तत् निर्मितवान्; तस्य आज्ञानुसारं त्वरया धावति।
6 स चन्द्रमपि कालविज्ञप्त्यर्थं जगतः चिह्नं च तस्याः ऋतौ सेवितुं कृतवान्।
7 चन्द्रात् भोजानां चिह्नं तस्याः सिद्धिक्षयम् ज्योतिः।
8 मासः तस्याः नाम्ना उच्यते, तस्याः परिवर्तने आश्चर्यवत् वर्धमान; स्वर्गस्य आकाशे प्रकाशमानः ऊर्ध्वसेनानां यन्त्रः भवति।
9 स्वर्गस्य सौन्दर्यं नक्षत्राणां महिमा, भगवतः उच्चस्थानेषु प्रकाशप्रदः अलङ्कारः।
10 पवित्रस्य आज्ञानुसारं ते स्वक्रमेण स्थास्यन्ति, प्रहरणेषु कदापि न मूर्च्छिताः भविष्यन्ति।
11 इन्द्रधनुषं पश्यत, तस्य कर्तारं स्तुवन्तु। अतीव सुन्दरं तत्प्रभायां वर्तते।
12 स्वर्गं गौरवपूर्णेन वृत्तेन परिवेष्टयति, परमात्मनः हस्ताः च तं वञ्चितवन्तः।
13 सः स्वाज्ञया हिमं पातयति, स्वस्य न्यायस्य विद्युत्प्रवाहं च शीघ्रं प्रेषयति।
14 एतेन निधिः उद्घाटितः भवति, मेघाः च पक्षिवत् उड्डीयन्ते।
15 महाशक्त्या मेघान् दृढं करोति, अश्मपाताः च लघु भग्नाः भवन्ति।
16 तस्य दर्शनेन पर्वताः कम्पन्ते, तस्य इच्छया दक्षिणवायुः प्रवहति।
17 वज्रस्य कोलाहलः पृथिवीं कम्पयति, उत्तरस्य तूफानः चक्रवातः च यथा पक्षिणः उड्डीयन्ते तथा हिमं विकीर्णं करोति, तस्य पतनं च टिड्डीप्रकाशवत् भवति।
18 तस्य शुक्लत्वस्य सौन्दर्यं दृष्ट्वा चक्षुः आश्चर्यचकितः भवति, तस्य वर्षायां हृदयं च विस्मयम् अनुभवति।
19 स हिमवः लवणवत् पृथिव्यां पातयति, स्थूलः सन् तीक्ष्णदण्डार्धे शेते।
20 यदा शीतो उत्तरवायुः प्रवहति, जलं हिमरूपेण जमति, तदा सः सर्वेषु जलसङ्ग्रहेषु तिष्ठति, जलं च वक्षस्थलवत् परिधायति।
21 पर्वतान् भक्षयति, प्रान्तरं च दहति, तृणानि च अग्निवत् भक्षयति।
22 सर्वेषां वर्तमानः उपायः शीघ्रं आगच्छति कुहर; तापस्य पश्चात् आगच्छन् ओसः स्फूर्तिं ददाति।
23 स गभीरान् प्रशान्तयति, तत्र द्वीपान् रोपयति।
24 समुद्रे ये प्रयान्ति ते तस्य संकटं कथयन्ति; श्रोत्रेण च श्रुत्वा तत्र विस्मयमहे।
25 तत्र विचित्राणि आश्चर्यकारकाणि च विविधाः सर्वविधाः पशवः तिमिङ्गलः च सृष्टाः स्युः।
26 तेन तेषां अन्त्यस्य सम्पन्नं सफलता भवति, तस्य वचनेन सर्व्वं भवति।
27 वयं बहु वदामः तथापि अल्पाः भवेम, अतः समासेन सः सर्वः।
28 कथं वयं तं वर्धयितुं शक्नुम? स हि सर्वकर्मणाम् उपरि महत्।
29 प्रभुः घोरः अतिमहान्, तस्य सामर्थ्यं च अद्भुतम्।
30 यदा यूयं भगवतः महिमाम् अकुर्वन्, तदा यथाशक्ति तस्य उन्नयनं कुरुत। यतः अद्यापि सः दूरं अतिक्रान्तः भविष्यति, यदा यूयं तं उत्थापयथ तदा सर्वं बलं प्रसारयन्तु, मा क्लान्ताः भवेयुः यतः यूयं कदापि पर्याप्तं दूरं गन्तुं न शक्नुथ।
31 अस्मान् कथयितुं केन तं दृष्टवान्? को च तं यथावत् वर्धयितुं शक्नोति?
32 एतेभ्यः अपि महत्तराणि वस्तूनि निगूढानि सन्ति, यतः तस्य कतिपयानि कार्याणि वयं दृष्टवन्तः।
33 यतः प्रभुः सर्व्वं निर्मितवान्; ईश्वरभक्तेभ्यश्च प्रज्ञां दत्तवान्।

अध्याय 44

1 अधुना प्रसिद्धान् पुरुषान् स्तुवाम; अस्माकं जनान् पितरान् च।
2 प्रभुः आरम्भादेव स्वस्य महता सामर्थ्येन तेषां द्वारा महतीं महिमाम् अकरोत्।
3 ये जनाः स्वराज्येषु शासनं कुर्वन्ति स्म, ते स्वशक्त्या प्रसिद्धाः जनाः स्वबुद्ध्या उपदेशं दत्त्वा भविष्यद्वाणीं प्रचारयन्ति स्म।
4 जननायकाः स्वपरामर्शैः विद्याज्ञानेन च जनानां कृते मिलन्ति, तेषां निर्देशाः बुद्धिमन्तः वाग्मिताः च सन्ति।
५ यथा सङ्गीतधुनानि ज्ञात्वा, लिखितरूपेण श्लोकान् पठितवन्तः।
6 सामर्थ्ययुक्ताः धनिनः स्वनिवासस्थानेषु शान्तिपूर्वकं निवसन्ति।
7 एते सर्वे स्वजन्मनि गौरवं प्राप्तवन्त; तेषां कालस्य महिमा च आसन्।
8 तेषां स्तुतिं ज्ञापयितुं नाम त्यक्तवन्तः।
9 केचन च सन्ति, येषां स्मरणं नास्ति; ये नष्टा; यथा कदापि न आसन्; न जातः इव भवन्ति च; तेषां पश्चात् तेषां बालकाः च।
10 किन्तु एते दयालुः पुरुषाः आसन्, येषां धर्मः न विस्मृतः।
11 तेषां वंशजैः सह नित्यं सत् उत्तराधिकारः स्थास्यति, तेषां सन्तानाः च सन्धिस्य अन्तः सन्ति।
12 तेषां वंशाः तेषां कृते तेषां बालकाः च दृढतया तिष्ठन्ति।
13 तेषां वंशः सदा स्थास्यति, तेषां महिमा न विनश्यति।
14 तेषां शरीराणि शान्तिपूर्वकं दफनानि सन्ति; किन्तु तेषां नाम अनन्तकालं यावत् जीवति।
15 जनाः तेषां प्रज्ञां वक्ष्यन्ति, सङ्घः च तेषां स्तुतिं प्रदर्शयिष्यति।
16 हनोकः भगवन्तं प्रसन्नं कृत्वा सर्व्वजन्मनां पश्चात्तापस्य उदाहरणं भूत्वा अनुवादितः।

17 नूहः सिद्धः धार्मिकः च अभवत्; क्रोधकाले सः जगतः विनिमयरूपेण गृहीत; अतःसःजलप्रलयस्य आगमनसमये पृथिव्यां अवशिष्टरूपेण अवशिष्टःआसीत्।
18 तेन सह नित्यसन्धिः कृता यत् जलप्रलयेन सर्वे मांसाः पुनः न नश्यन्ति।
19 अब्राहमः बहुजनानाम् महान् पिता आसीत्, महिमायां तस्य सदृशःकोऽपि नासीत्।
20 सः परमात्मनः नियमं पालयित्वा तस्य सन्धिं कृतवान्। यदा सः परीक्षितःतदा सःविश्वास्यःअभवत्।
21 अतःसःशपथेन तस्मै आश्वासनं दत्तवान् यत् सःस्ववंशेन राष्ट्रान् आशीर्वादं दास्यति, पृथिव्याः रजः इव तं प्रवर्धयिष्यामि, तस्य बीजं तारा इव उन्नमयिष्यामि, समुद्रात् समुद्रे च उत्तराधिकारं दास्यति। नदीतःपरं भूमिपर्यन्तं च।
22 सःइसहाकेन सह अपि स्वपितुःअब्राहमस्य कृते सर्वेषां जनानां आशीर्वादं सन्धिं च स्थापितवान्, याकूबस्य शिरसि च स्थापितवान्। सः तं स्वस्य आशीर्वादं स्वीकृतवान्, तस्मै धरोहरं दत्तवान्, तस्य भागं च विभज्य; द्वादशगोत्रेषु सःतान् विभजति स्म।

अध्याय 45

1 ततःसःएकम् दयालुपुरुषं बहिः आनयत्, यः सर्वेषां मांसानां दृष्टौ अनुग्रहं प्राप्नोत्, सः ईश्वरस्य मनुष्याणां च प्रियः मूसा, यस्य स्मरणं धन्यम् अस्ति।
2 स तं महिमामयसन्तसदृशं कृत्वा तस्य शत्रवःभयभीताःस्थिताः।
3 सः स्ववचनेन आश्चर्यं निवृत्तवान्, राजानां दृष्टौ तं महिमाम् अकरोत्, स्वजनस्य कृते आज्ञां दत्त्वा तस्य महिमाभागं दर्शितवान्।
4 सः अविश्वासेन नम्रतायां च तं पवित्रं कृत्वा सर्वेभ्यः मनुष्येभ्यः तं चिनोति स्म।
5 सःतं स्वरं श्रुत्वा कृष्णमेघे नीत्वा जीवनस्य ज्ञानस्य च नियमःतस्य मुखस्य पुरतः आज्ञां दत्तवान् यत् सः याकूबं स्वसन्धिं, इस्राएलं च स्वविचारान् उपदिशेत्।
6 सःलेवीगोत्रस्य स्वसदृशं पवित्रं पुरुषं हारूनम् उत्थापितवान्।
7 सःतेन सह अनन्तं सन्धिं कृत्वा प्रजानां मध्ये याजकत्वं दत्तवान्; सःतं सुन्दरैःअलङ्कारैःशोभितवान्, महिमावस्त्रं च परिधापयत्।
8 सः तस्य उपरि सम्यक् महिमाम् अयच्छत्; धनिकवस्त्रैः ब्रेचैः दीर्घवस्त्रेण, एफोडेन च तं दृढं कृतवान्।
9 सः दाडिमैः अनेकैः सुवर्णघण्टाभिः च तं परितः कृतवान् यत् सः गच्छन् मन्दिरे श्रूयते इति शब्दः शब्दः च भवति, यत् स्वजनस्य सन्तानानां स्मरणार्थं भवति।
10 पवित्रवस्त्रेण, सुवर्णेन, नीलक्षौमेण, बैंगनीवर्णेन, कशीदाकारस्य कार्येण, न्यायस्य वक्षस्थलेन सह, उरीम-थुम्मीम् च।
11 धूर्तकर्मकर्तुःकृतं विकृतं रक्तवर्णं, मुद्रावत् उत्कीर्णैःसुवर्णेन च स्थापितैःबहुमूल्यैःशिलाभिः इस्राएलगोत्राणां संख्यानुसारं स्मारकार्थं उत्कीर्णलेखेन सह।
12 सः मित्रे सुवर्णस्य मुकुटं स्थापयति स्म, यस्मिन् पवित्रता, गौरवस्य आभूषणं, महत् कार्यं, नेत्रकामं, सुन्दरं सुन्दरं च उत्कीर्णम् आसीत्।
13 तस्य पुरतः तादृशाः कश्चित् न आसन्, परदेशीयः अपि तान् धारयति स्म, किन्तु केवलं तस्य सन्तानाः तस्य सन्तानसन्ततिः च नित्यं।
14 तेषां बलिदानं प्रतिदिनं द्विवारं नित्यं पूर्णतया भक्षयिष्यते।
15 मूसा तम् अभिषिक्तवान् पवित्रतैलेन च अभिषिक्तवान्, तस्य च नित्यसन्धिना तस्य वंशजस्य च यावत् स्वर्गाःतिष्ठन्ति तावत् यावत् ते तस्य सेवकत्वेन याजकपदं च निर्वहन्ति। तस्य नाम्ना जनान् च आशीर्वादं ददातु।
16 सः सर्वेषु जनासु तं प्रभोः कृते बलिदानं, धूपं, मधुरगन्धं च अर्पयितुं स्मरणार्थं स्वजनस्य मेलनं कर्तुं चिनोति स्म।
17 सः याकूबं साक्ष्यं उपदिशतु, इस्राएलं च स्वनियमानां विषये सूचयतु, तस्य आज्ञां न्यायविधानेषु च अधिकारं दत्तवान्।
18 परदेशिनः तस्य विरुद्धं षड्यन्त्रं कृत्वा प्रान्तरे दथनस्य अबीरोनस्य च पुरुषाःकोर-सङ्घस्य च क्रोधेन क्रोधेन च तस्य निन्दां कृतवन्तः।
19 ईश्वरःएतत् दृष्ट्वा तं अप्रसन्नं कृतवान्, तस्य क्रुद्धक्रोधेन ते नष्टाः अभवन्, तेषां उपरि आश्चर्यं कृतवान्, तान् अग्निज्वालाभिः भस्मयितुं।
20 किन्तु सः हारूनं अधिकं गौरवपूर्णं कृत्वा तस्मै उत्तराधिकारं दत्तवान्, तस्य प्रथमफलं च विभजति स्म। विशेषतः सः प्रचुरं रोटिकां सज्जीकृतवान्।
21 ते परमेश् वरस् य यज्ञस् य तस् य वंशस् य च दत्तस् य यज्ञस् य अस् ति, ते भोजयन्ति।
22 तथापि प्रजादेशे तस्य उत्तराधिकारःनासीत्, प्रजानां मध्ये तस्य भागःनासीत्, यतःप्रभुःएव तस्य भागःउत्तराधिकारःच अस्ति।
23 तृतीयः महिमा एलेजरस्य पुत्रःफिनेसः यतः सःप्रभुभयेन उत्साहं धारयति स्म, सद्भावेन च उत्तिष्ठति स्म, यदा जनाः पश्चात्तापं कृत्वा इस्राएलस्य कृते मेलनं कृतवन्तः।
24 अतःतेन सह शान्तिसन्धिःकृता यत् सःपवित्रस्थानस्य स्वजनस्य च प्रमुखःभवेत्, तस्य वंशजानां च सदा याजकत्वस्य गौरवःभवतु।
25 यहूदागोत्रस्य यिशैपुत्रस्य दाऊदस्य सह यथा सन्धिः कृतः यत् राज्ञःउत्तराधिकारःकेवलं तस्य वंशजानां कृते एव भवेत्।
26 परमेश् वरः युष् माकं हृदये प्रज्ञां ददातु यत् ते स् व प्रजाः धार्मिकतापूर्वकं न्यायं कुर्वन्तु, येन तेषां सत् वस्तूनि न निष् टानि भवेयुः तेषां महिमा सदा स्थास्यति।

अध्याय 46

1 येशुः पुत्रः युद्धेषु वीरः आसीत्, भविष्यद्वाणीषु मूसायाः उत्तराधिकारी आसीत्, यःपरमेश् वरस् य निर्वाचितानाम् उद्धाराय, तेषां विरुद्धं उत्तिष्ठितानां शत्रूणां प्रतिशोधार्थं च स्वनाम्ना महान् अभवत् येन सःइस्राएलं तेषां उत्तराधिकारे स्थापयति।
2 सःयदा हस्तौ उत्थाप्य नगरेषु खड्गं प्रसारितवान् तदा सःकियत् महतीं महिमाम् अनुभवति स्म!
3 तस्य पुरतः कः एवं स्थितवान्? यतः प्रभुः स्वयम् शत्रून् तस्य समीपम् आनयत्।
4 किं न स्वसाधनेन सूर्यः पुनः गतः? न च एकः दिवसः द्वयोः यावत् दीर्घःआसीत्?
5 सः परमेश्वरं आहूतवान् यदा शत्रवः तं सर्वतो निपीडयन्ति स्म; महाभगःच तं श्रुतवान्।
6 सःपराक्रमी अश्मपातैःराष्ट्राणां उपरि प्रचण्डरूपेण युद्धं कृतवान्, बेथ-होरोनस्य अवरोहे च तान् प्रतिरोधकान् नाशितवान्, येन राष्ट्राणि तेषां सर्वं बलं ज्ञातुं शक्नुवन्ति, यतः सः भगवतः दृष्टौ युद्धं कृतवान् , स च महाबलम् अनुसृत्य ।
7 मोशेन काले सःयफुनेपुत्रःकालेबःच दयायाःकार्यम् अकरोत्, यतः ते सङ्घस्य प्रतिरोधं कृतवन्तः जनान् पापात् निवारयन्तः दुष्टानां कुण्ठितानां शान्तिं च कृतवन्तः।
8 पदातिषु षट्शतसहस्राणां जनानां मध्ये तौ द्वौ क्षीरमधुप्रवाहितभूमिपर्यन्तं धरोहरं प्रति आनेतुं रक्षितौ।
9 प्रभुः कालेबस्य अपि बलं दत्तवान् यःतस्य वृद्धावस्थापर्यन्तं तस्य समीपे स्थितवान्, अतःसःदेशस्य उच्चस्थानेषु प्रविश्य तस्य वंशजः तत् धरोहररूपेण प्राप्तवान्।

10 येन सर्वे इस्राएलसन्तानाः प्रभोः अनुसरणं हितकरम् इति पश्यन्ति।
11 न्यायाधीशानां विषये येषाम् हृदयं वेश्यावृत्तिं न कृतं, भगवतःन विरक्तं, तेषां स्मृतिःधन्यतां प्राप्नुयात्।
12 तेषां अस्थीः स्वस्थानात् प्रफुल्लिताःसन्तु, तेषां सत्कृतानां नाम तेषां सन्तानेषु स्थातुम्।
13 प्रभोःप्रियःशमूएलःप्रभोःभविष्यद्वादिःशमूएलःराज्यं स्थापयित्वा स्वजनानाम् उपरि राजपुत्रान् अभिषिक्तवान्।
14 सः भगवतः नियमेन सङ्घस्य न्यायं कृतवान्, प्रभुः याकूबस्य आदरं कृतवान्।
15 तस्य विश्वासेन सः सच्चिदानन्दः भविष्यद्वादिः अभवत्, तस्य वचनेन सःदर्शने विश्वास्यःइति ज्ञातः।
16 सः महाबलं भगवन्तं आहूतवान् यदा तस्य शत्रवः तं सर्वतः निपीडयन्ति स्म, यदा सःस्तनधारी मेषं अर्पयति स्म।
17 ततःपरमेश् वरःस् वर्गात् गर्जन् महता शब्देन तस्य वाणीं श्रूयते स्म।
18 सःसोरदेशीयान् सर्वान् पलिष्टीनां राजपुत्रान् च नाशितवान्।
19 दीर्घनिद्रायाः पूर्वं सः भगवतः तस्य अभिषिक्तस्य च समक्षं प्रतिवादं कृतवान् यत् अहं कस्यचित् मालम्, जूतावत् न गृहीतवान्, कश्चित् तस्य उपरि आरोपं न कृतवान्।
20 मृत्योः अनन्तरं सः भविष्यद्वाणीं कृत्वा राजानं स्वस्य अन्तं ज्ञापयति स्म, भविष्यद्वाणीरूपेण पृथिव्याःस्वरं उत्थापयति स्म, येन जनानां दुष्टतां विनाशयितुं शक्नोति।

अध्याय 47

1 तदनन्तरं दाऊदस्य काले नाथनःभविष्यद्वाणीं कर्तुं उत्थितः।
2 यथा शान्तिबलिदानस्य मेदः अपहृत; तथैव दाऊदः इस्राएलसन्ततिषु चयनितः।
3 सःसिंहैःसह बालकैःइव क्रीडति स्म, ऋक्षैःसह मेषैःइव क्रीडति स्म।
4 सः युवावस्थायां विशालः न हत? किं च सः प्रजानां निन्दां न हृतवान् यदा सःगोलियतस्य अभिमानं प्रहारं कृतवान्?
5 यतःसःपरमं प्रभुं आहूतवान्; तस्य दक्षिणहस्ते बलं दत्तवान् यत् सःतस्य पराक्रमी योद्धायाःवधं कर्तुं स्वजनस्य शृङ्गं च स्थापयति।
6 अतःप्रजाःतं दशसहस्राणि सत्कृत्य भगवतःआशीर्वादेन स्तुवन्ति स्म, यतःसःतस्मै महिमामुकुटं दत्तवान्।
7 यतः सः सर्वतः शत्रून् नाशयन् पलिष्टीयान् स्वविरोधिनान् निष्कृतवान्, अद्यपर्यन्तं तेषां शृङ्गं विभज्य च।
8 सर्वेषु कार्येषु सःमहिमावाक्यैःपरमपवित्रस्य स्तुतिं कृतवान्; सः सर्वात्मना गीतानि गायति स्म, तं निर्मितवान् च प्रेम्णा।
9 सः गायकान् वेदीयाः पुरतः स्थापयित्वा तेषां स्वरेण मधुरं रागं कृत्वा नित्यं स्वगीतेषु स्तुतिं गायन्ति।
10 सः तेषां भोजान् शोभयति स्म, अन्त्यपर्यन्तं च समयान् व्यवस्थितवान्, येन ते तस्य पवित्रनामस्य स्तुतिं कुर्वन्ति, प्रातकालादेव मन्दिरस्य ध्वनिःभवति।
11 प्रभुः तस्य पापानि अपहृत्य तस्य शृङ्गं अनन्तकालं यावत् उत्थापितवान्, तस्मै राजानां सन्धिं इस्राएलदेशे महिमासिंहासनं च दत्तवान्।
12 तस्य पश्चात् एकः धीमतः पुत्रः उत्थित; तस्य कृते सः मुक्तः निवसति स्म।
13 सोलोमनःशान्तिकाले राज्यं कृतवान्, सम्मानितःच अभवत्; यतः परमेश्वरः तस्य परितः सर्वान् शान्तं कृतवान् यत् सः स्वनाम्ना गृहं निर्माय स्वस्य पवित्रस्थानं अनन्तकालं यावत् सज्जीकरोति।
14 त्वं यौवनकाले कियत् बुद्धिमान् आसीत्, जलप्लावनवत् च बुद्धिपूरितःआसीत्!
15 तव आत्मा सर्वां पृथिवीं आवृत्य कृष्णदृष्टान्तैःपूरितवान्।
16 तव नाम दूरं द्वीपान् गत; तव शान्तिकृते च त्वं प्रियःअभवः।
17 तव गीतैः; सुभाषितैः; दृष्टान्तैः; व्याख्याभिः च त्वां देशाः आश्चर्यचकिताःअभवन्।
18 इस्राएलस्य परमेश् वरःपरमेश् वरस् य नाम्ना त्वं सुवर्णं टीनवत् सङ्गृहीत रजतं च सीसवत् प्रवर्धितवान्।
19 त्वं स्त्रियाःसमक्षं कटिं नमसि, शरीरेण च वशीकृतःअभवः।
20 त्वं स्वसत्कारं कलङ्कयसि, वंशं च दूषितं कृतवान्, येन त्वं स्वसन्ततिषु क्रोधं आनयसि, मूर्खतायां च दुखितःअभवः।
21 ततःराज्यं विभक्तं जातं, एप्रैमतःविद्रोही राज्यं शासितम्।
22 किन्तु प्रभुः कदापि स्वस्य दयां न त्यक्ष्यति, तस्य कस्यापि कार्यस्य नाशः न भविष्यति, न च स्वनिर्वाचितानाम् वंशजं निराकरोति, तस्य प्रेम्णः वंशजं च सः न हरति, अतः सः याकूबस्य कृते अवशिष्टान् दत्तवान् , तस्मात् दाऊदस्य मूलं च।
23 एवं सोलोमनः स्वपितृभिः सह विश्रामं कृतवान्, तस्य वंशजं रोबोमं त्यक्त्वा प्रजानां मूर्खताम्, अबुद्धिमान् च, यःस्वपरामर्शद्वारा जनान् विमुखीकृतवान्। नबातस्य पुत्रःयारोबामःअपि इस्राएलं पापं कृत्वा एफ्राइमं पापमार्गं दर्शितवान्।
24 तेषां पापानि अतिशयेन वर्धितानि, येन ते देशात् बहिः निष्कासिताः।
25 ते सर्वान् दुष्टान् अन्विष्यन् यावत् प्रतिशोधः तेषां उपरि न आगतवान्।

अध्याय 48

1 ततः एलियाहः भविष्यद्वादिः अग्निवत् उत्तिष्ठति स्म, तस्य वचनं दीपवत् प्रज्वलितम्।
2 सःतेषां उपरि घोरं दुर्भिक्षम् आनयत्, तस्य उत्साहेन तेषां संख्यां न्यूनीकृतवान्।
3 भगवतःवचनेन स्वर्गं निरुद्धं कृत्वा त्रिवारं अग्निम् अवतारितवान्।
4 हे एलियाह, त्वं तव आश्चर्यकर्मणा कथं गौरवं प्राप्नोषि! भवद् इव च को महिमानं कुर्यात्!
5 सःपरमात्मनःवचनेन मृतं मृतं मृतस्थानात् पुनरुत्थापितवान्।
6 स राजानःशयनाद् आदरणीयान् च विनाशं नीतवान्।
7 सःसिनाईनगरे, होरेबनगरे च प्रतिशोधस्य न्यायं भगवतःभर्त्सनं श्रुतवान्।
8 सः प्रतिशोधार्थं राजान्, तस्य पश्चात् सफलतां प्राप्तुं भविष्यद्वादिनाम् अभिषिक्तवान्।
9 सःवह्निचक्रवायुना, अग्निरथेन च उद्धृतः।
10 तेषां काले भगवतःन्यायस्य क्रोधं शान्तं कर्तुं, पितुः हृदयं पुत्रं प्रति परिवर्तयितुं, याकूबगोत्राणां पुनर्स्थापनार्थं च तेषां काले निरूपिताःआसन्।
11 ये त्वां दृष्ट्वा प्रेम्णा सुप्तवन्तःते धन्याः। वयं हि जीविष्यामः।
12 एलियाहः चक्रवातेन आच्छादितः आसीत्, एलिसियसः च तस्य आत्मानः पूर्णः अभवत्, जीविते सति सः कस्यचित् राजपुत्रस्य सान्निध्येन न प्रेरितवान्, न च कश्चित् तं वशं कर्तुं शक्नोति स्म।
13 कश्चित् वचनं तं जितुम् अशक्नोत्; तस्य मृत्योः अनन्तरं तस्य शरीरं भविष्यद्वाणीं कृतवान्।
14 सःस्वजीवने आश्चर्यं कृतवान्, तस्य मृत्युसमये च तस्य कार्याणि अद्भुतानि आसन्।
15 एतत् सर्वं प्रजाःपश्चात्तापं न कृतवन्त; पापात् न च विसृजन्ति स्म, यावत् ते लुण्ठिताःस्वदेशात् बहिःनीता; सर्वपृथिव्याःच विकीर्णाःन

अभवन्, तथापि दाऊदस्य गृहे एकः अल्पः जन; एकः शासकः च अवशिष्टःआसीत् : १.
16 तेषु केचित् परमेश् वरस् य प्रियं कृतवन् त; केचन पापानि प्रवर्धितवन्तः।
17 इजकियाहः स्वनगरं दुर्गं कृत्वा तस्य मध्ये जलं आनयत्, सः कठिनशिलां लोहेन खनित्वा जलस्य कूपं कृतवान्।
18 तस्य काले सन्नाहेरिबः आगत्य रबसासेस् प्रेषयित्वा सियोनविरुद्धं हस्तं उत्थाप्य गर्वेण गर्वम् अकरोत्।
19 तदा तेषां हृदयं हस्तौ च कम्पितम्, प्रसवग्रस्ताः स्त्रियः इव दुखिताःआसन्।
20 किन्तु ते दयालुं प्रभुं आहूय तस्य समीपं हस्तौ प्रसारितवन्त; ततःसद्यःपवित्रःस्वर्गात् तान् श्रुत्वा निबन्धसेवया तान् मोचितवान्।
21 सःअश्शूराणां गणं प्रहृत्य तस्य दूतःतान् नाशितवान्।
22 यतः इजकियाहः प्रभोः प्रियं कार्यं कृतवान्, स्वपितुः दाऊदस्य मार्गेण च बलवान् आसीत्, यथा एसायः भविष्यद्वादि; यः स्वदृष्टौ महान् विश्वासी च आसीत्, तथैव तस्मै आज्ञापितवान्।
23 तस्य काले सूर्यःपश्चात् गत; सःराज्ञःआयुःदीर्घं कृतवान्।
24 सःउत्तमात्मना अन्तिमे किं भवितव्यं तत् दृष्टवान्, सियोननगरे शोकितान् जनान् सान्त्वितवान्।
25 सःसदा किं भवितव्यं, गुप्तवस्तूनि वा कदापि आगच्छन्ति इति दर्शयति स्म।

अध्याय 49

1 जोसियासस्य स्मरणं औषधस्य कलानिर्मितस्य गन्धस्य रचना इव अस्ति, सर्वमुखेषु मधुवत् मधुरं मद्यभोजने संगीतवत् मधुरं भवति।
2 सः प्रजानां परिवर्तने ऋजुं व्यवहारं कृत्वा अधर्मस्य घृणितानि अपहृतवान्।
3 सः स्वहृदयं प्रभुं प्रति निर्देशितवान्, अभक्तानाम् काले सः ईश्वरस्य आराधनां स्थापितवान्।
4 दाऊदं इजकियाहं योशियां च विहाय सर्वे दोषिणःआसन्, यतःते परमात्मनःनियमं त्यक्तवन्त; यहूदाराजाःअपि विफलाःअभवन्।
5 अतः सः तेषां सामर्थ्यं परेषां कृते दत्तवान्, तेषां महिमा च परदेशाय दत्तवान्।
6 यिर्मयाहस्य भविष्यद्वाणीनुसारं ते पवित्रस्थानस्य चयनितनगरं दग्धवन्त; वीथिं च निर्जनं कृतवन्तः।
7 ते तं दुष्टं प्रार्थयन्ति स्म, यःतथापि मातुःगर्भे पवित्रः भविष्यद्वादिः आसीत्, यत् सःमूलं कृत्वा पीडयितुं, नाशयितुं च शक्नोति। स च सृज्य रोपयितुं च।
8 इजकिएलःएव महिमापूर्णं दर्शनं दृष्टवान्, यत् करुबानां रथस्य उपरि तस्मै दर्शितम् आसीत्।
9 सःवर्षारूपाधःशत्रून् उल्लिखित्वा सम्यक् गतान् निर्देशयति स्म।
10 द्वादशभविष्यद्वादिषु स्मरणं धन्यं भवतु, तेषां अस्थीःस्वस्थानात् पुनः प्रफुल्लिताः भवन्तु, यतः ते याकूबं सान्त्वयन्ति स्म, निश्चयेन आशायाश्च तान् मोचयन्ति स्म।
११ वयं जरोबाबेलं कथं वर्धयिष्यामः? सःअपि दक्षिणहस्ते चिह्नवत् आसीत्।
12 यूसेदेकस्य पुत्रः येशुः अपि तथैव आसीत्, सःतेषां काले गृहं निर्माय भगवतः पवित्रं मन्दिरं स्थापितवान्, यत् अनन्तमहिमायै सज्जीकृतम् आसीत्।
13 निर्वाचितानाम् मध्ये नीमियाः आसीत्, यस्य प्रसिद्धिः महती अस्ति, यः अस्माकं कृते पतितानि भित्तिं उत्थाप्य, द्वाराणि, शलाकाश्च स्थापयित्वा, अस्माकं भग्नावशेषान् पुनःउत्थापितवान्।
14 किन्तु पृथिव्यां हनोकस्य सदृशःकोऽपि मनुष्यःन निर्मित; स हि पृथिव्याःहृतः।
15 न च योसेफसदृशःयुवकःजात; यःस्वभ्रातृणां राज्यपाल; प्रजास्थ; यस्य अस्थीःप्रभुना मन्यन्ते।
16 सेमः सेठः च मनुष्येषु महतीं गौरवं प्राप्नुवन्, आदमः च सृष्टिषु सर्वेषु जीवेषु उपरि आसीत्।

अध्याय 50

1 ओनियासपुत्रः शिमोनः महापुरोहित; यः स्वजीवने पुनः गृहस्य मरम्मतं कृतवान्, स्वकाले च मन्दिरस्य दुर्गं कृतवान्।
2 तस्य आधारात् द्विगुणोन्नति; मन्दिरस्य परितः भित्तिस्य उच्चः दुर्गः निर्मितः।
3 तस्य काले जलग्रहणस्य कुण्डः समुद्रवत् कम्पासेन पीतलेन आवृतःआसीत्।
4 सःमन्दिरं न पतति इति परिचर्याम् अकरोत्।
5 पवित्रस्थानात् निर्गत्य जनानां मध्ये सःकथं गौरवं प्राप्नोत्!
6 सःमेघमध्ये प्रातकाले तारा इव पूर्णे चन्द्रःइव आसीत्।
7 यथा सूर्यः परमात्मनः मन्दिरं प्रकाशयति, यथा इन्द्रधनुषः उज्ज्वलमेघेषु प्रकाशयति।
8 वर्षवसन्तऋतौ गुलाबपुष्पं यथा जलनदीनां कुमुदं, ग्रीष्मकाले गन्धवृक्षस्य शाखाःइव।
9 यथा अग्निः धूपः च धूपपात्रे, सर्वविधैः बहुमूल्यैः शिलाभिः सह ताडितसुवर्णपात्रवत्।
10 यथा सुन्दरःजैतुनवृक्षःफलं ददाति, यथा सरूवृक्षःयःमेघपर्यन्तं वर्धते।
11 यदा सःमानवस्त्रं धारयन् महिमासिद्धिवस्त्रं धारयन् पवित्रवेदीं प्रति गच्छन् पवित्रतायाःवस्त्रं गौरवपूर्णं कृतवान्।
12 यदा सः याजकहस्तात् भागं गृहीतवान् तदा सः स्वयं वेदीयाः अग्निकुण्डस्य समीपे परितः स्थित; यथा लिबानुसस्य देवदारस्य बालकः। यथा च तालवृक्षाःतं परितःपरितः।
13 हारूनपुत्राःसर्वे इस्राएलसङ्घस्य सम्मुखे स्वमहिमायां, भगवतः बलिदानानि च स्वहस्तेषु आसन्।
14 परमात्मनःपरमात्मनःबलिदानं अलङ्कर्तुं वेदीयां सेवां समाप्य।
15 सः चषकस्य समीपं हस्तं प्रसारयन् द्राक्षाफलस्य रक्तं पातयित्वा वेदीमूले सर्वोच्चराजाय मधुरगन्धं पातितवान्।
16 ततःहारूनस्य पुत्राःउद्घोष्य रजततुरहान् वादयन्ति स्म, श्रोतुं च महतीं शब्दं कृतवन्त; परमात्मनःसमक्षं स्मरणार्थम्।
17 ततः सर्वे जनाः शीघ्रं कृत्वा स्वसर्वशक्तिमान् परमेश्वरं परमेश्वरं पूजयितुं मुखेन पृथिव्यां पतितवन्तः।
18 गायकाः अपि स्वरेण स्तुतिं गायन्ति स्म, बहुविधैः शब्दैः तत्र मधुररागःकृतःआसीत्।
19 प्रजाःदयालुस्य पुरतःप्रार्थनाद्वारा परमात्मनःभगवन्तं याचन्ते स्म, यावत् भगवतःगौरवं समाप्तं न जातम्, तस्य सेवां न समाप्तवन्तः।
20 ततःसः अधःगत्वा सर्व्व इस्राएलसङ्घस्य उपरि हस्तान् उत्थाप्य अधरेण भगवतःआशीर्वादं दातुं तस्य नाम्ना आनन्दं च प्राप्नुयात्।
21 ते परमात्मनःआशीर्वादं प्राप्नुवन् द्वितीयवारं पूजां कर्तुं प्रणामम् अकरोत्।
22 अतःयूयं सर्वेषां परमेश्वरस्य आशीषं कुरुत, यःकेवलं सर्वत्र आश्चर्यं करोति, यः अस्माकं गर्भात् आयुषः उन्नयति, अस्माकं अनुग्रहानुसारं च व्यवहारं करोति।
23 सःअस्मान् हृदयेन आनन्दं ददाति, येन अस्माकं इस्राएलदेशे सदा शान्तिःभवतु।
24 सःअस्मासु स्वस्य दयाम् अङ्गीकृत्य स्वसमये अस्मान् मोचयेत्!
25 मम हृदयं द्विविधं राष्ट्रं विद्यते, तृतीयं च राष्ट्रं नास्ति।
26 सामरियापर्वते उपविष्टाः पलिष्टीनां मध्ये निवसन्त; सिकेमनगरे ये मूर्खाःजनाःनिवसन्ति।

27 यरुशलेमनगरस्य सिराकस्य पुत्रः येशुः अस्मिन् ग्रन्थे ज्ञानस्य ज्ञानस्य च उपदेशं लिखितवान्, यःस्वहृदयात् प्रज्ञां प्रक्षिप्तवान्।
28 धन्यःस य एतेषु कर्माणि प्रयोक्ष्यति; यःतान् हृदये निक्षिपति सः बुद्धिमान् भविष्यति।
29 यतो यदि तानि करोति तर्हि सर्व्वेषु बलवान् भविष्यति, यतः परमेश्वरस्य प्रकाशः तं नयति, यः ईश्वरभक्तानाम् प्रज्ञां ददाति। भगवतःनाम धन्यं सदा। आमेन्, आमेन्।

अध्याय 51

१ सिराचपुत्रस्य येशुना प्रार्थना। हे भगवन् राजा च त्वां धन्यवादं दास्यामि, हे मम त्राता परमेश्वरं त्वां स्तुविष्यामि, अहं तव नामस्य स्तुतिं करोमि।
2 त्वं हि मम रक्षकः सहायकश्च, मम शरीरं विनाशात्, निन्दनीयजिह्वाजालात्, अनृतं कल्पकौष्ठात् च रक्षितवान्, मम प्रतिद्वन्द्वीनां विरुद्धं मम सहायकःअभवत्।
3 तव नामस्य दयानां महत्त्वस्य च बहुलतानुसारं मां भक्षयितुं सज्जानां दन्तात्, मम प्राणान् अन्विष्यमाणानां हस्तात्, बहुविधक्लेशेभ्यःच मां मोचितवान् मम आसीत्;
4 सर्वतोऽग्निनिरोधात्, यद् अग्निःमया न प्रज्वलित; तस्य मध्ये च।
5 नरकस्य उदरगहनात्, अशुद्धजिह्वात; अनृतवचनात् च।
6 अधर्मजिह्वाया राज्ञः आरोपेण मम आत्मा मृत्युपर्यन्तं समीपं गत; मम जीवनं अधःनरकस्य समीपे आसीत्।
7 ते मां सर्वतः परिवेष्टवन्त; मम साहाय्यार्थं कोऽपि नासीत्, अहं मनुष्याणां साहाय्यं अन्विषम्, किन्तु कोऽपि नासीत्।
8 तदा अहं भगवन् तव कृपां पुरातनकर्माणि च चिन्तितवान् यत् त्वं कथं त्वां प्रतीक्षमाणान् मोचयसि, शत्रुहस्तात् तान् तारयसि।
9 तदा अहं पृथिव्याःयाचनानि उत्थाप्य मृत्युतःमोक्षं प्रार्थितवान्।
10 अहं मम भगवतः पितरं भगवन्तं आह्वयितवान् यत् सः मम क्लेशदिनेषु, अभिमानिनां काले च यदा साहाय्यं नासीत् तदा सःमां न त्यजति।
11 अहं तव नाम नित्यं स्तुविष्यामि, धन्यवादेन च स्तुतिं गायिष्यामि; तथा मम प्रार्थना श्रूयते स्म।
12 त्वं मां विनाशात् उद्धारयसि, दुष्टकालात् च मां मोचयसि, अतः अहं त्वां धन्यवादं दास्यामि, स्तुविष्यामि, तेषां नाम आशीषयिष्यामि, हे भगवन्।
13 यदा अहं तरुणः आसम्, विदेशं गतः वा, तदा अहं प्रार्थने प्रज्ञां प्रकटतया इच्छन् आसम्।
14 अहं मन्दिरस्य पुरतः तस्याः कृते प्रार्थितवान्, अन्त्यपर्यन्तं तां अन्वेषयिष्यामि।
15 पुष्पात् द्राक्षाफलस्य पक्वतापर्यन्तं मम हृदयं तस्याः आनन्दं प्राप्तवान्, मम पादः सम्यक् मार्गं गत; यौवनात् अहं तां अन्वेषितवान्।
16 अहं कर्णं किञ्चित् प्रणम्य तां प्रतिगृह्य बहु विद्यां प्राप्तवान्।
17 मया तेन लाभः प्राप्त; अतः यः मम प्रज्ञां ददाति, तस्य महिमा करिष्यामि।
18 अहं तस्याः अनुसरणं कर्तुम् आकृष्टवान्, सद्भावेन च सद्भावेन अनुसरणं कृतवान्। तथा अहं न भ्रमिष्यामि।
19 मम आत्मा तया सह मल्लयुद्धं कृतवान्, मम कर्मसु अहं सटीकः आसम्, अहं ऊर्ध्वं स्वर्गं प्रति हस्तान् प्रसारितवान्, तस्याः विषये मम अज्ञानं शोचितवान्।
20 अहं तस्याः समीपं मम आत्मानं निर्दिश्य शुद्धतया तां प्राप्नोमि, मम हृदयं आदौ तया सह संयोजितम्, अतः अहं न परित्यक्तः भविष्यामि।
21 तस्याः अन्वेषणे मम हृदयं व्याकुलम् अभवत्, अतः मया सुसम्पदःप्राप्तः।
22 भगवता मम फलार्थं जिह्वा दत्ता, तेन तस्य स्तुतिःकरिष्यामि।
23 हे अशिक्षिता; मम समीपं गत्वा विद्यागृहे निवसन्तु।
24 यूयं किमर्थम् मन्दा; किं च एतानि वदथ, युष्माकं प्राणान् अतितृष्णान् दृष्ट्वा?
25 अहं मुखं उद्घाट्य अवदम्, धनं विना तां क्रीणत।
26 कण्ठं युगस्य अधःस्थापय, तव आत्मा उपदेशं प्राप्नुयात्।
27 युष्माकं नेत्रेण पश्यन्तु यत् मम अल्पश्रमः अस्ति, मम समीपं बहु विश्रामं प्राप्तवान्।
28 महता धनेन विद्यां प्राप्नुहि, तया च बहु सुवर्णं प्राप्नुत।
29 तस् य दयायां युष्माकं प्राणःरमयतु, तस्य स्तुतिं मा लज्जयतु।
30 समये कार्याणि कुरु, तस्य काले सःभवतःफलं दास्यति।